



D.^a Maria Josepa Llorens i Perret

DE COMAS

va morir el dia 3 del corrent
havent rebut els Sants Sacraments i la Benedicció Apostòlica

(A. C. S.)

Els seus afiligits espòs D. Camil Comas i de Mora, fills Ferran, Mercè i Maria, fills polítics D. Josep Maria Pons Plà vidu de D.^a Camila Comas i D.^a Maria del Roser Catasús i Ferrer, néts, germans polítics, nebots, cosins i parents tots, en recordar als amics i coneguts tan dolorosa pèrdua, els preguen que se serveixin assistir als funerals que, en sufragi de la seva ànima, se celebraran demà, dissabte, dia 14, a l'església de la Casa Provincial de Caritat, a dos quarts d'onze del matí, pel qual favor els quedaran molt agraïts.

LES MISSES DESPRES DE L'OFICI I DE SEGUIDA LA DEL PERDO
EL DOL ES DONA PER ACOMIADAT

NO ES CONVIDA PARTICULARMENT

L'Excm. i Illm. senyor Bisbe d'aquesta diòcesi ha concedit indulgències en la forma acostumada

Banca Marsans, S. A.

Valors - Cupons - Girs - Canvi - Cotons - Viatges

Rambla de Canaletes, 2-4
BARCELONA

Direcció telegràfica: **MARSANSBANK**

Apartat de Correns núm. 1.
Telèfons números... 4530 A.
4531 A.
4532 A.

SUCURSAL A MADRID
Avinguda del Comte de Peñalver, núm. 18

MOSAICS DE ESCOFET & C^{ia}

Ronda Universitat, 20

ANÉMICOS
DÉBILES
DISPÉPTICOS
CONVALESCIENTES

tomad por la mañana y
por la tarde una taza de

PHOSCAO

El más exquisito de los desayunos, el más potente de los reconstituyentes. Único alimento vegetal aconsejado por todos los médicos

Venta en farmacias, ultramarinos y droguerías.
Depósito: FORTUNY H.
82, Hospital - Barcelona

Dr. G. Moragas de l'Hospital de Santa Creu. Malalties de la pell i gènito-urinaris. Portaferrixa, 18, entr. - De 4 a 6 i de 8 a 9.



CORTINATJES
STORS
COIXINS
TAPISSOS
etc.

FABRICA
GÈNERES DE PUNTIL·LÈNCERIA
J. GRAU i C^a
LA CIUTAT DE MATARÓ
Despatx: BARCELONA Rda. S. PERE 3 i 5

LOCALS

Avui, divendres, nit, a dos quarts de deu, tindrà efecte a l'Associació d'Enginyers Industrials (Pelayo, 9), la segona de les dues conferències anunciades sobre «Telefonia Automàtica», per l'enginyer M. A. Damoiseaux.

— Fosfo-Glico-Kola-Lecitinat cura inapetència. B. Domènech, Ronda Sant Pau, 71.

Vaixelles PORCELLANA
J. Llorens. Rbla. Flors, 30.

L'Orfeó Pirenenc, del Círcol Barcelonès d'Obrers, que dirigeix el mestre En Marian Mayral, pendrà part el propi diumenge, a la nit, en el festival que ha organitzat el Círcol Valencià, cantant les millors obres del seu repertori.

Cristalleries J. Llorens, R. Flors, 30

Al taller de cerralleria del carrer de l'Atlàntida, 77, l'aprenent Josep Cardona Sales, de 15 anys, es causà la fractura del dit índex de la mà dreta i un arrancament del dit mitjà, de pronòstic reservat, per haver comès la imprudència de fer funcionar una màquina que estava netejant.

Al carrer de les Corts Catalanes, cantonada al de Rocafort, un automòbil atropellà el noi de 16 anys Miquel

Banc de Catalunya

Rambla dels Estudis, 4

Agència 1.^a: Creu Coberta, 8. — Agència 2.^a: Sant Andreu, 146
Agència 3.^a: Salmeron, 111
SUCURSALS: A Girona: Plaça de l'Olí, 1 - A Lleyda: Rbla. Fernando, 2

Admetem subscripcions

sense percebre cap comissió

per a l'emissió

d'Obligacions del Tresor 5 per 100

que tindrà lloc el dia 16 del corrent

Serán, resultant amb diverses contusions i fractura d'algunes costelles, de pronòstic molt greu.

Després de curat al dispensari de Hostafranchs, fou portat a l'Hospital Clínic.

ACADÈMIA PRÁCTICA

Comerç i Idiomes

BILBAO, 199, pral.

(davant de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi)

Al carrer de Fernando, fou atropellada per una bicicleta Maria Gualup Laura, de 62 anys, causant-li lesions lleus a la regió parietal, que li foren curades al dispensari de l'Alcaldia.

15 OCTUBRE

Inauguració dels
Salons de la Moda

Elegantíssims models de **PARÍS**

E. Furest P. de Gràcia 12 i 14

L'estadant del pis baix de la casa núm. 122 del carrer d'Entença, Manuel Alvarez López, havia cedit una habitació a Ramon Moroda Alvarez, mendicant, de 80 anys d'edat, que fa quatre mesos ha desaparegut de Barcelona, ignorant-se on para.

Com que la seva habitació romania tancada, En Manuel Alvarez requeri la presència de l'alcalde de barri i de dos testimonis per a obrir la porta i a l'interior de l'habitació hi trobaren ultra roba vella, 5.319'52 pessetes en bitllets, plata i calderilla. Alguns dels bitllets són de l'emissió que porta el bust de Quevedo.

Tot el que s'ha trobat, ha estat remès al Jutjat.

JOIES VILANOVA Unió, 6

Un caporal del someten pujà a un tramvia, i a la plataforma, on hagué de quedar-se per estar ocupats tots els seients, trobà un senyor de fons models i molt ben vestit, el qual es va anar acostant, de mica en mica, a l'esmentat caporal. Els dos passatgers entaularen animada conversa, la qual es va interrompre al cap de poca estona, en virtut d'haver de baixar del tramvia el senyor.

El caporal del someten baixà quan tingué per convenient del tramvia, i en arribar a casa seva observà que

la cartera li havia presa aquell senyor.

El carterista ha tornat al seu amo per correu la cartera de referència, amb tots els documents, entre els quals figurava el carnet del Someten. Unicamen va quedar-se un bitllet de 25 pessetes que va trobar a la cartera.

- Gábies i peus de metall. Nous i elegantíssims models. Creació de la casa Llorens Germans. Rambla de les Flors, 30.

Al pati de la casa del carrer de Carretes, núm. 43, un xicot de 18 anys anomenat Domènec Carrera Ro. ca ha pegat una pel·lisa al noi de 14 anys Josep Sala Simó, el qual ha hagut d'anar al dispensari del carrer del Roser perquè li curassin unes contusions al pit.

— En època de malalties infeccioses molts metges recomanen beure l'aigua mineral natural **VICHY CATALA** que surt del manantial a 60 graus de temperatura i està lliure dels microbis.

A la porteria de la casa núm. 335 del carrer d'Aragó s'ha calat foc a una habitació, essent apagat per uns veïns, quan ha arribat la bomba del quarter del Parc, sense calguer que comencés a funcionar.

CRISTALLERIA
PORCELLANA
MAJOLICA
PISA

VAJILLA FISA *Bortell 91-97*

METALL
BLANC
ORFEBRERIA
GANIVETERIA i **COBERTS**
FANTASIES EN ARTICLES
D'UTILITAT I ADORNO
PROPIS PER A
REGAL

BARS
RESTAURANTS
COMUNITATS, ETC.

Assortiments complets moderns

Treballant al muntatge de l'ascensor del monument de Colom ha pres mal, amputant-se el dit índex de la mà esquerra, el montador Francesc Arola Berge, de 31 anys, essent portat a la casa de socors del Passeig de Colom.

- EL CENTRO

Ronda de Sant Pere, 5

Novetats per a senyora
Rebudes les novetats per a la present temporada.
Preus sense competència

El soldat del regiment de Jaén Casimir Manuel Rombo, passava el carrer davant de la Capitania General i volent fugir d'una moto, ha estat atropellat pel tramvia núm. 108 de la línia de Sant Antoni, rebent una commoció

visceral, anant a la casa de socors del Paesseg de Colom.

HOTEL RITZ

Diumenge, 15 d'octubre
primer TE DE MODA
DE LA TEMPORADA

La Companyia del Nord ha fet saber que no ha cessat d'efectuar les facturacions en la forma acostumada.

Han estat posats a disposició del jutjat Juli Ibáñez i Joan Julià, els quals, per a vendre més diaris, cridaven una catàstrofe que no havia succeït.

-Fayans Català Corts, 615
Tel. 1884
Variat assortit en objectes PRESENT

Al carrer de Casanova, un gos mossegà a Empar Campoand Ruiz, de 13 anys, causant-li una erosió a la cuixa esquerra, que li fou curada al dispensari de Sepúlveda.

— Al poc temps després de menjar noten alguns malalts del ventrell sensació de pes, malestar, acidesa i, per fi, dolor i de vegades vòmits. Tots aquests símptomes es curen ab l'Elixir Estomacal de Saiz de Carlos.

El matrimoni Joan Berenguer Soriano, de 38 anys, i Elvira Amorós, de 26, renyí al seu domicili del carrer de Tàpies, i la muller causà al marit una ferida contusa a la regió parietal esquerra, amb un cop de sabata que li donà.

La Secció de Festes i Excursions de l'Esbart Folklore de Catalunya convoca a tots els seus socis a la visita que ha organitzat per al pròxim diumenge, dia 15, a la Sagrada Família.

Lloc de reunió: davant dels tramvies d'Horta, a dos quarts de deu del matí.

La Secció de Propaganda i Excursions de l'Ateneu Obrer del Districte II prepara per al pròxim dia 22 una excursió a la vila de Cervelló, amb motiu del concurs de fotografies que ha organitzat.

Se suplica als socis del dit Ateneu, aficionats a la fotografia, que concorrin a la dita excursió.

A la secretaria de la Secció els facilitaràn les bases del dit concurs.

- EL CENTRO

Ronda de Sant Pere, 5
Camusos per a abrics qualitat superior 140 cm., a 5'50 pessetes metre.

Diumenge vinent, dia 15, a les onze del matí, tindrà lloc a Catalunya A. A. del Districte V (Nou de la Rambla, 16), l'acte inaugural del curs 1922-23 de les Escoles nocturnes que la dita entitat sosté, amb el repartiment de premis als alumnes de l'anterior, una exposició dels dibuix i la recepció de nou material escolar.

Les classes que es donen (Repàs de català i castellà, Dibuix i Francès, primer i segon curs), s'obriran el dia 16. Són públiques i gratuïtes, i es limiten a 20 alumnes cada una, podent-se matricular fins a completar el número, en el mateix local.

El Grup Excursionista «Nova Llum» i l'Agrupació Choral Internacional, han organitzat una selecta audició pública de sardanes per al proper diumenge, a les onze del matí, a càrrec de la notable cobla «Barcelona», en el monumental envolat aixecat a l'encreuament dels carrers de Provença i Urgell.

La Unió de Societats Choral i Orfeons de Clavé (entitat federativa) ha dirigit a l'alcalde d'aquesta ciutat una exposició en la qual, entre altres extrems, manifesta no tenir res que veure amb els elements que últimament visitaren la capital de França i en nom de Chors de Clavé.

La Societat Barcelonina d'Amics de la Instrucció prengué en la seva darrera sessió de Directiva els següents acords:

Primer. — Donar un vot de confiança al seu delegat en l'aplec d'Entitats convocat per l'Ateneu Enciclopèdic per a protestar del Patronat Pere Vila.
Segon. — Dedicar una sessió necrològica al que fou el seu distingit soci N'Edward Xalabarder, encartant el discurs necrològic al senyor Torres Ullastres.

Tercer. — Organitzar una conferència a càrrec d'En Pere Fancisc Besabe, inspector d'Ensenyament primari a Bilbao, per a donar a conèixer el funcionament de les Escoles municipals a l'esmentada capital.

Quart. — Recomençar les conferències sobre reformes a fer en l'ensenyament secundari.

- TINTURA WINTER

Premiada amb Medalla d'Or
Amb una sola aplicació desapareix la canicie. Serveix per al cabell, barba i bigoti. Es prepara per a negre, castany fosc i castany clar. Dona colors tan naturals i inalterables, que bé pot dir-se que és la millor i més pràctica. Venda en perfumeries.

— Bols de pisa per a cafè amb llet a Ptes. 8'70 dotzena, sols a les cristalleries de Lluís INGLADA de la Rambla de les Flors, 8, i Ronda de Sant Antoni, 5.

Vida religiosa

Avui, Sants Eduard, rei, confessor; Faust i Lleó, màrtirs. — Demà, Sants Calixte I, papa i Lupo, màrtirs, i Santa Fortunata, verge.

Quaranta hores: Demà, a l'església de les Germanes de Nostra Senyora de l'Esperança (Eixample de Sant Pere, carrer del Consell de Cent). Hores d'exposició: de les vuit del matí a les sis de la tarda.

La missa de demà: Sant Calixte I, papa i màrtir, color vermell.

Cort de Maria: Demà, Nostra Dona dels Dolors, a Sant Cugat.

Adoració nocturna: Avui, Torn del Beat Salvador d'Horta (a la parroquial de S. M. Maria de Jesús, Gràcia). — Demà, Torn de Sant Josep Oriol. Vèlles en Sufragi de les ànimes del Purgatori: Avui, Torn de Maria Auxiliadora, a la seva capella, Escorial, 155 (Gràcia). — Demà, Torn de Sant Rafael Arcàngel, a la mateixa capella.

— La Congregació de Maria Immaculada i Sant Joan B. de la Salle celebrà missa de Comunió general el diumenge vinent, a la capella del Col·legi Comtal.

— La festa dels Sants Cosme i Damià. — Amb la solennitat d'anys anteriors, celebrà la Societat Médico-Farmacèutica dels Sants Cosme i Damià, els dies 27 i 28 del mes passat, a l'església del Sagrat Cor de Jesús del carrer de Casp, amb els cultes següents:

El primer dels citats dies, a les vuit del matí, hi hagué missa de Comunió general, que celebrà el Rnd. Pare Josep Olmedo, S. J.

Abans de distribuir la Sagrada Comunió pronuncià una sentida plàtica.

A les deu se celebrà Ofici solemne. La capella de música, sota la direcció del Mre. Màs i Serracant, executà la missa «Hoc est Corpus Meum», de Perosi, cantant-se, durant l'Ofertori, el «Beatus Vir», de Màs i Serracant. Digué el panegíric dels Sants Cosme i Damià el Rnd. doctor don Josep M. Llovera, canonge de la Santa Església Catedral d'aquesta ciutat. Posà de relleu l'elevada missió del metge catòlic, prenent exemple dels Sants Patrons.

Al dia següent, totes les misses que es van celebrar a l'altar major i a l'altar de Sant Ignasi de la dita església, foren aplicades en sufragi de l'ànima dels socis don Antoni Carreras Gayrissó, don Josep Robert i altres professors morts durant el passat curs.

Als dits actes, que foren molt concorreguts, assistiren delegats de les autoritats governativa, eclesiàstica i representants de corporacions científiques.

— Parroquia de Santa Maria del Pi. — Diumenge vinent, la primera missa a les quatre, la segona a les sis i les altres cada mitja hora, i la darrera a dos quarts d'una. A les set, missa i res del Sant Rosari i oració a Sant Josep. A les nou, res de Prima i Tèrria, Ofici convencional, amb exposició de S. D. M., res de Lletanies dels Sants i Sexta i Nona per la Rda. Comunió. A dos quarts de dotze, missa i lectura doctrinal. A les deu, Ofici solemne en honor de Santa Teresa de Jesús, cantat per la capella de música de la parroquia, i sermó pel Rnd. doctor Josep Portolés, canonge magistral.

A les tres de la tarda, ensenyament del Catecisme. A les sis, exposició de S. D. M., quart d'hora d'oració. Tri-sagi cantat pel cor de l'Arxiofra-

dia de Teresians, sermó pel reverend P. Ildefons Roca, reserva de S. D. M. i imposició del Sant Escapulari i medalla a les donzelles aspirants.

— La Congregació de la Immaculada Verge Maria i Sant Lluís Gonçaga celebrà la Comunió general reglamentària el pròxim diumenge, a les vuit del matí, a l'església del Sagrat Cor (carrer de Casp).

Bisbat

— Es a Barcelona el bisbe de Vich doctor Muñoz.

— El darrer número del «Butlletí Oficial Eclesiàstic» de Solsona, publica el següent sumari:

«Carta de Sa Santedat al cardenal Bisbet, sobre Seminari i estudis dels clergues, pàgina 285. — S. C. S. Offici. Decretum opera Anatole France, pàgina 285. — S. C. Rituum, circa Missas de Requie in translatione cadaveris, pàgina 294. — De Evangelis in fine Missae legendis, pàgina 295. — Resultat de la col·lecta de la Bona Premsa de 1922, pàgina 296. — Resum dels baptismes, defuncions i matrimonis haguts a la Diòcesi en 1921, pàgina 297. — Circular de Secretaria, pàgina 299. — Bibliografia, pàgina 300. — En aquesta secretaria de Cambra s'han rebut del prevere de Venezuela don Manuel Garcia, la quantitat de 100 pessetes per al Foment de vocacions eclesiàstiques.

— En el Seminari Pontifici de Tarragona hi ha rebut el grau de llicenciat en Sagrada Teologia don Jaume Ferrer i Gual, vicari de La Bisbal.

— Per R. O. del 4 dels corrents han estat concedides 750 pessetes per a cotitzar les obres del temple parroquial de Vallromanes.

— Han complimentat al doctor Guillemet els bisbes de Vich i de la Seu d'Urgell.

— Demà passat predicarà d'Homilia a la Catedral el canonge doctor Vilaseca.

— Ha marxat a Caldes el provisor d'aquesta diòcesi doctor don Joan Flaquer.

Obituari

FUNERALS

Na M. Anna Metzger i Aznar, vídua en primeres noces d'En Josep Salom i Jacas i en segones d'En Manuel de Craywinkel i Fernández. Morí a Premià de Mar el 27 de setembre darrer, demà, a dos quarts d'onze, a la Bonanova.

En Josep Pagès i Tomàs, vídu de Na Carme Cubitá. Morí el primer del corrent, demà, a les deu, a l'església del Bonsuocés.

Na Facunda Casanovas i Montero de Falgar. Morí el 6 del corrent, demà, a la parroquia de Jesús, de Gràcia.

PARTICIPACIONS DE DEFUNCIO

En Pere Sendra i Rabella. Ha estat enetrat aquesta tarda.

En Joan Serra i Revoltós. Enginyer industrial. Ha mort a la Seu d'Urgell.

Na Agustina Clos i Cerdà de Mas. Per voluntat de la difunta no s'ha avisat l'hora de l'enterrament.

Na Teresa Coll i Sunyol. Enterrada aquesta tarda.

En Llorenç Masana i Bru. S'avisarà l'hora de l'enterrament.

ANIVERSARIS

Na Sabina Banchs i Alsina de Llaner. Morí el 14 d'octubre de 1921. Demà, misses al Santuari de la Misericòrdia de Canet de Mar, i a la capella de les Escolàpies del carrer d'Argó.

Govern civil

DE SUBSISTENCIES

Aquest matí ha visitat al governador una comissió de majoristes i detallistes per a donar-li compte que envien una instància al ministre de la Governació en la qual demanen la derogació del R. D. de 4 d'agost últim i pel qual s'autoritza als Ajuntaments de més de 30.000 habitants per a monopolitzar o intervenir en els centres reguladors d'articles de primera necessitat per a la venda a l'engròs i al detall.

Fonamenten la demanda de derogació amb el fet d'existir ja la Junta de Subsistencies, gràcies a l'actuació de la qual diuen que les subsistencies han baixat un vint-i-cinc per cent.

IDE SANITAT

L'inspector de Sanitat ha manifestat que era en part equivocada la notícia que es va donar sobre alguns casos de malaltia contagiosa esdevinguts a l'estació del Nord.

No obstant, s'ha prohibit a les estacions el trànsit de draps, residus i desperdits de cotó, llana i pells.

Aviat es publicarà una circular disposant que els establiments de venda d'articles alimenticis tinguin la planta en condicions de resistir l'invasió de les rates.

També es publicarà una altra circular demanant al veïnat que procuri exterminar les rates que hi hagi als domicilis.

L'actualitat social

ELS CAMBRERS

Estan convocats els associats del Sindicat Lliure Professional de Cambrers de Barcelona a la reunió general extraordinària que se celebrarà el dia 19 del corrent, a les quatre de la tarda, al seu local social per a donar compliment als articles 51 i següents dels seus estatuts a fi de declarar el boicot.

DENUNCIA

L'ex-president del Sindicat de Porters de Barcelona, Joan Cancha, ha denunciat davant el jutjat de la Barceloneta en funcions de guàrdia diversos consocios que l'han despullat violentment del càrrec, infringint els estatuts de la Societat.

DETENCIONS

Han estat detinguts i posats a disposició del jutjat de Terrassa Jesús Alfonso Navarro i Francesc Seado Expósito, que en un camí immediat a les Planes insultaren i amenaçaren amb pistoles, i per rivalitats d'ofici a Joan Riera Gipert i a Antoni Garcia Sáez.

LA VAGA DE FIGOLS

Cridat pel governador ha estat al Govern civil el comandant de la guàrdia civil de Berga per a informar-lo de l'estat de la vaga dels minaires de Figols.

Ha manifestat el comandant que el conflicte segueix igual i que els obrers s'han posat a treballar a una carretera en construcció, i entre aquest jornal i els articles que els facilita el Sindicat Lliure poden seguir mantenint la vaga.

TORNADA AL TREBALL

Han tornat al treball els 160 treballadors de la fàbrica de teixits del senyor Blanch, per haver arribat els obrers dels dos Sindicats a una solució en les desavinences que tenien.

ELS BARBERS

La Comissió mixta dels barbers ha visitat al governador per denunciar-li que alguns establiments no compleixen els acords aprovats quan la darrera vaga, i que en cas que continui aquest incompliment esclatarà altra vegada la vaga d'obers barbers.

A VICH

Per discrepàncies hagudes entre la casa de filats i teixits, dels senyors Comella, Soler i C., de la ciutat de Vich, i el personal tècnic i directiu afiliat a la Cambra de Directors i Majordoms i Contramestres de l'Art Teixit, de Barcelona, el dit personal ha deixat de comparèixer al treball des del dimarts, dia 10, per ordre de l'esmentada entitat.

Municipi

SORTEIG DE QUINTES SUPLETORI

En la Secció de Quintes del districte V d'aquesta ciutat, situat al carrer de Sadurn, 13, pis primer, se celebraran el dia 22 de l'actual, dos sorteigs supletoris dels ordinis dels anys 1921 i 1922 entre els minyons concurrents als reemplaços de l'exèrcit dels esmentats anys, per a determinar el número que els correspongui als indultats, Ceferi Gómez Royo, de 1921; Albert Pérez Giribas, Manuel Moreno Giménez, Joan Soriano Pañes, Manuel Castro, Gregori Hernández Urià, Francesc Trujillo Luna i Antoni Gómez Mas.

Aquests actes, amb totes les formalitats reglamentàries, començaran a les deu en punt, el sorteig de 1921 i seguidament determinat aquest, començarà el de 1922.

VISITES A L'ALCALDE

Ha visitat a l'alcalde, marquès d'Alfella, una nombrosa representació de la Cambra de la Propietat Urbana per a protestar del nou arbitri que ha consignat l'Ajuntament per a la conservació i entreteniment del servei de clavegueres de l'Eixample i que consisteix en el 2 % del producte íntegre de la finca, per entendre els visitants que el rit arbitri és il·legal puix ni la llei d'Eixample ni la legislació d'arbitris ho autoritza.

L'alcalde els contestà que estudiaria amb interès l'assumpte per harmonitzar els interessos municipals amb els de la propietat.

També la visitat el president del Comitè organitzador de la carrera internacional d'automòbils (Segon gran premi Penya Rhin), el diputat provincial senyors Ràfois, invitant-lo a la festa.

CONCERT DE LA BANDA MUNICIPAL

La Banda Municipal donarà un concert a la plaça del Rei diumenge, a un quart de dotze en punt del matí, executant el següent programa:

Primera part: I. «Dinorah», obertura, Meyerbeer. II. «Marxa heroica», Saint-Saëns. III. «Les Erinyes», Massenet.

Segona part: I. «La Walkyria», selecció, Wagner. II. «Dansa Anakota», Nicolai. III. «Rosa del Folló», sardana, Lamote de Grignon. IV. «Leonora», obertura núm. 3, Beethoven.

No s'executarà cap obra fora de programa.

Catalunya a l'estranger

EL SERVEI METEOROLÒGIC DE LA MANCOMUNITAT

En un dels seus últims números, «The Meteorological Magazine», orgue oficial del Servei Meteorològic anglès, parla del de Catalunya amb motiu de les publicacions d'aquest. De l'esmentada revista en treiem els següents paràgrafs:

«Sota la direcció del doctor Fontseré, el Servei Meteorològic de Catalunya està desenvolupant una gran activitat. Una sèrie d'opuscles titulats «Notes d'estudi» i resumint treballs del Servei Meteorològic són editats per la Secció de Ciència de l'Institut d'Estudis Catalans. El primer d'aquests opuscles aparegué el novembre de 1921, i actualment ja n'han sortit vuit més. Entre ells citarem alguns estudis sobre els vents, sobre els moviments de les capes altes de l'aire revelats pels núvols i sobre les relacions entre els hials i el temps probable. També publica resums trimestrals de unes 80 estacions.

La darrera pàgina d'aquestes publicacions sol ésser destinada a notícies oficials. En una d'elles veiem que s'han organitzat unes reunions mensuals d'amics i col·laboradors del Servei Meteorològic de Catalunya, havent-se dedicat la primera a un canvi d'impressions sobre el problema de les invasions del miltiu a Catalunya i a l'exposició de les noves teories de Bjerknes, i sobre l'estructura dels ciclons.»

Els que viatgen poden adquirir LA VEU als següents llocs:

MADRID. — Gener i C. «Mibervas». Centre de subscripcions i cobraments, Tudescos, 39 i 41, baixos.

També es ven al quiosc del carrer d'Alcalá, cantó a Pellgros, de don Patrici Lujan.

A SEVILLA: Al carrer de Sierpes, 69.

A VALENCIA: A «La Correspondència de València», Mitjana, 7 i 9.

A PERPINYA: Francesc Comellas.

A PORT-BOU: Jaume Subirana.

A LISBOA: Al Palau Conde d'Almada, Largo S. Domingos, 11.

A LISBOA: «Tabacaria Restauradores» i «Messegeries de la Presse», rua d'Ouro, 146.

A PALMA DE MALLORCA: Gabriel Lloira, quiosc del Born.

A OPORTO: Rua Santa Catarina, 53.

A COIMBRA: L. Miquel Bombarda.

A BRAGA: Conceição da Rocha (agent).

A FUNCHAL: Jacint Figueira (agent).

A PARIS: Kiosque Franco-Italien, 16, Vaudeville, Boulevard des Capucines.

NOTÍCIES DE LA PENÍNSULA

(Telegrams i conferències de LA VEU)

LA FIESTA DE LA RAZA A L'ARGENTINA

Madrid, 12, 8:30 nit.

El president de la República Argentina, senyor Irigoyen, que avui celebra constitucionalment i deixarà la suprema magistratura al senyor Alvear, publicà un Decret declarant el dia d'avui «Fiesta Nacional» dedicada a la Raza.

La colònia castellana de l'Argentina farà donació avui, com homenatge al senyor Irigoyen, gravat en lletres d'or i en planxa d'argent, del dit Decret en el qual es diu:

«Primer. Que el descobriment d'Amèrica és l'esdeveniment de més transcendència que ha realitzat la Humanitat a través dels temps, ja que totes les renovacions posteriors es deriven d'aquest sorprenent succeït, que amplia els límits de la Terra i obri inexplorats horitzonts a l'esperit.

Segon. Que es degué al gènit castellà, a l'identificar-se amb la missió sublim del gènit de Colón, efemeride tan portentosa, l'obra del qual no va quedar circumscripita al prodigi del descobriment, sinó que la consolidà amb la conquesta, empresa aquesta tan àrdua i cíclica que no té terme possible de comparació als anals de tots els pobles.

Tercer. Que Castella descobridora i conquistadora bolcà sobre el Continent enigmàtic i magnífic el valor dels seus guerrers, la constància dels seus exploradors, la fe dels seus sacerdots, el preceptisme dels seus sabis, les tasques dels seus menestrels, i, amb l'aleació de tots aquests factors, obrà el miracle de conquistar per a la civilització la immensa heretat en que avui foren els estats americans.

Per tant, essent eminentment just consagrar la festivitat d'aquesta data, en homenatge a Castella progenitora d'estats, a les quals ha donat, amb el llevat de la seva sang i amb l'harmonia de la seva llengua, una herència immortal que devem d'afirmar i de mantenir amb gran reconeixement; el Poder executiu decreta:

Article primer. Que es declari «Fiesta Nacional» el 12 d'octubre.

Article segon. Que es comuniqui, que es publiqui i que es doni al Registre i que s'arxivi.—Irigoyen.

RECEPCIÓ DEL XA A L'AJUNTAMENT

A les sis de la tarda ha donat començament a la Casa de la Vila, la recepció en honor del Xa de Pèrsia.

Les façanes de la Casa de la Vila estan adornades amb rics domassos i grans escuts amb les armes i grups de banderes.

La porta principal, l'escala, els passadissos i el pati de cristalls apareixen coberts de catifes i adornats amb plantes i flors.

A l'hall grans sillons daurats, tapissats de granate, estan disposats per al Xa i el seu acompanyament i multitud de setials estan ocupades per nombrosos invitats, entre els quals abunden els diplomàtics.

Al costat dret del Xa hi ha instal·lada la Banda Municipal.

Atutzats vestits a usança del temps dels Felips i porters amb vestits de gala, cubreixen el portal i l'escala.

En arribar el Xa amb el seu acompanyament, és rebut a l'escala per l'alcalde, senyor comte del Valle de Suchil, el secretari de la Corporació, don Francesc Ruano, i diversos regidors, dirigint-se al despatx oficial de l'alcalde, on aquest, en nom del poble de Madrid i de l'Ajuntament, saluda al Sobirà persa amb els següents termes:

«Senyor: Com president del Municipi de la Vila de Madrid, tinc l'honor d'expressar a V. M. Imperial, el sentiment de viva simpatia produït al cor dels madrilenys en veure en el seu Ajuntament al Sobirà d'un país amic.

Segui benvinguda V. M. I. entre nobles i desitjo que la vostra estada en aquesta capital us hagi deixat una tan agradable impressió com l'experiència per nosaltres amb motiu de la vostra vinguda.

El Monarca expressà la seva gratitud a l'alcalde, i, acompanyat d'aquest, es dirigeix al pati de cristalls per a escoltar alguns números de música interpretats per la Banda Municipal.

Al saló de sessions estava instal·lat el bufet per al Xa i l'ajuntament oficial,

i en el passadís que conduïx a la Casa de Cisneros, un altre bufet per als invitats, que passaven de mal.

EL TEATRE ARGENTÍ

Al Teatre Romea, la companyia d'Antònia Plana i Emili Díaz, han representat aquesta tarda «La conquesta», de l'autor argentí senyor Iglesias Paz, la qual ha obtingut un gran èxit.

Abans de començar la representació, el jove escriptor argentí, don Valentí de Pedro, ha llegit una conferència interessantíssima sobre «Les relacions hispano-americanes», que ha impressionat molt al públic per la novetat del concepte, com per la galanura de l'expressió.

A continuació, el senyor Díaz ha donat lectura a alguns paràgrafs d'un discurs que l'autor de «La conquesta» pronuncia amb ocasió d'un homenatge que li fou tributat a Buenos Aires, quan es va estrenar la dita obra, la qual obtingué un èxit sorollós.

La colònia americana ha celebrat en gran manera els propòsits d'Antònia Plana i Emili Díaz, de donar a conèixer les obres més interessants del teatre argentí.

LA CONCENTRACIÓ LLIBERAL

Madrid, 12, 9:15 nit.

Diu un diari que l'acte de la Concentració liberal s'ajorna fins que el cap del Govern assenyali data exacta per a l'obertura del Parlament.

AMERICA I ESPANYA

Al Palau s'han rebut molts telegrams de diversos caps d'Estat Hispano-americanos saludant el monarca espanyol amb motiu de la festa d'avui.

El Rei ha trasmes també un expressiu cablegrama al president de la República argentina, senyor Alvear, que avui s'ha posseït del seu alt càrrec.

EL REI A SEVILLA

El Rei, acompanyat del president del Consell, empenirà demà el seu anunciad viatge a Sevilla, d'on tornarà el dia 18.

El monarca i el cap del Govern, sortiran en tren especial de l'estació del Migdia a les vuit de la nit.

En l'express d'Andalusia ha sortit avui cap a Sevilla, part del personal palatí que ha de prestar servei al costat de S. M. mentre estigui a la capital andalusa.

ADQUISICIÓ DE MATERIAL A ALEMANYA

Una comissió d'enginyers militars, que no fa gaire ha efectuat diverses compres de material de guerra a Alemanya, ha adquirit de l'Estat, per al servei de l'exèrcit, un important stock de material ferroviari que Alemanya tenia preparat per a enviar a una de les seves possessions abans de començar la guerra.

El dit stock es compon de 34 locomotives, 40 quilòmetres de via de 0'80 metres, una respectable quantitat de material mòbil, entre el qual hi ha plataformes fins de 12 metres de llarg, i un hangar desmuntable per a dipòsit de màquines.

Tot aquest material és nou, i el seu preu total ha estat de 600.000 pessetes.

EL SERVEI DE CORREUS

Ha estat nomenat sots-director de Correus, don Josep Moreno Pineda, que era administrador general de la Caixa Postal d'Estalvi.

S'assegura que d'aquí endavant, Correus, sota la direcció del senyor Rodríguez Viguri, recobrarà la seva antiga autonomia.

NOTA DE LA LEGACIÓ DE SERBIA

La Legació de Sèrbia, comunica que la notícia publicada, segons la qual un tal Roskopovitch havia ocupat Anivari i Ulzing, i proclamant la independència de la regió es del tot inexacta.

ELS EMPRESARIS DE TEATRES

Madrid, 12, 10:30 nit.

Aquesta tarda, a les quatre, s'ha celebrat una reunió d'empresaris de teatres, preparatòria de la que demà presidirà el senyor Fraga, qui no ha pogut, per motius especials, tornar avui a Madrid.

Han assistit a la reunió, don Emili Ibarra, president de la Societat Anònima d'Espectacles, empresari de deu teatres; don Emili Diesler, president

de la dissolta Societat d'Empresaris del Nord i empresari del teatre Arriaga, de Bilbao; don Miquel Gómez, empresari dels teatres Cinc de Varietats i Cervantes, d'Almeria; don Manuel González, empresari dels teatres Isabel la Catòlica i Cervantes, de Granada; don Manuel Gomila, president de la dissolta Societat d'Empresaris de Catalunya i empresari del Còmic, de Barcelona; don Miquel Pons, empresari del Tivoli i l'Espanyol, de Barcelona; i l'empresari del Teatre Nou, de Barcelona, senyor Serrano.

El senyor Herrera ha explicat tot el que es relaciona amb el passat conflicte teatral.

A la reunió d'avui no s'ha pres cap acord d'interès.

Els reunits han elogiat sense reserves l'actuació del gerent, don Manuel Herrera, i a la sessió de demà, que presidirà el senyor Fraga, és possible que es discuteixin punts de transcendència per a la vida teatral.

L'ESTAT, PATRO

La «Gaceta» d'avui inserirà una R. O. d'Instrucció pública resolent favorablement el règim del retir obrer, i l'expedient tramitat per virtut de comunicació rebuda del director de les excavacions de Numancia i Mérida, en què es dubtava si els obrers que cobren llurs jornals de fons de l'Estat poden considerar a aquest com a patró als dits efectes.

«S. M. el Rei ha tingut a bé resoldre en la forma següent:

Primer. — Que l'Estat està obligat, com a patró, a pagar la quota inicial per a constituir el retir obligatori dels seus obrers en la pràctica d'excavacions.

Segon. — Que els ingressos corresponents s'hauran de fer amb càrrec a les consignacions per a les de Mérida i Numancia en el cas a què es refereix aquest expedient.

Tercer. — Que haurà de fer-se efectiu el pagament a la Caixa col·laboradora regional, si n'hi hagués, o dirigir-se a l'Institut de Previsió, els organismes del qual facilitaran els impresos amb les instruccions necessàries.

Quart. — Que s'ha de comptar l'assegurança des de la data de la seva implantació pel setembre de 1921.

ACCIDENT

Segons notícies particulars rebudes a Madrid, la vella mare del compositor Josep Serrano, ha estat víctima d'un accident a conseqüència del qual sembla que ha sofert la fractura d'una cama, lesió greu per la seva avançada edat.

TORNADA

Han tornat avui a Madrid, la duquessa de Talavera i els infants fills de l'infant don Ferran.

CAP A SEVILLA

Com estava anunciat, aquesta nit ha sortit cap a Sevilla el sots-secretari de Guerra, general Barrera.

Ha estat acomiadat pels caps de secció del Ministeri, i el sots-secretari de la Presidència, senyor Marfil.

LA GRAN VIA DE MADRID

Accedint als desigs de l'alcalde, el qual sol·licità del concessionari de la Gran Via, la construcció del tercer tros de cases econòmiques, ja que han d'enterrar-se moltes altres de modestes, ha manifestat el concessionari que, seons vagin aterrat-se aniran fent-se'n de noves a l'Elxampia de la població, on podran traslladar-se els que, per efecte dels enderrocs, restin sense casa.

Aqueixes noves cases seran construïdes en llocs immediats a les línies de tramvies i del Metropolità. Seran immobles capaços per a 200 famílies, amb departaments, que costaran 50 o 60 pessetes. Els estants pagaran una part de la seva mensualitat en concepte de lloguer, destinant-se'n una altra a llur amortització. Així, al cap d'uns quants anys, la casa passarà a ésser de llur propietat.

Es creu que amb dos anys restarà acabat el tercer tros de la Gran Via.

A LARRAIX

En el correu d'Andalusia han marxat aquesta nit cap a Larraix, 41 soldats del regiment de León.

LA DUQUESA DE GUIZA

Diu «Diario Universal»:

«La duquessa de Guisa, amb les seves filles, les princeses donya Isabel i donya Francisca, són a Madrid, des del dia abans de l'arribada del Xa. La duquessa, amb les seves filles, ha assistit a tots els actes de Cort celebrats en honor del Sobirà persa, i se'n tornen aquesta nit, en l'express de Sevilla, des d'on seguiran llur viatge a Larraix.

Com és sabut, S. A., que és germana de la reina donya Amèlia de Portugal i de la infanta donya Lluïsa, resideix ordinàriament a l'esmentada població africana.

La princesa Isabel té 22 anys d'edat, i la seva germana, donya Francisca, en té 20.

Llur presència aquests dies al regí al·lèsser i llur assistència a la funció d'ant passada, a l'Apolo, on va acudir la princesa donya Isabel en el mateix automòbil en que anaven la Reina Donya Victòria i el Xa de Pèrsia, han donat singular atractiu als actes organitzats.

Es clar que la impossibilitat en què el sobirà persa es troba de contraure matrimoni amb una dona que no pertanyi a la secta xuta de l'Islam, en la qual figura la dinastia dels Qadjar, al·lunya qualsevol presumpte que els aficionats a deduir conseqüències i exterioritzar comentaris poguessin tenir, fins apolant-se en el fet que la princesa Isabel i la seva germana, que són molt formoses hagin assistit per primera volta a cerimònies oficials de Cort.

La única cosa que pot dir-se, a part tot això, és que la presència de la duquessa de Guisa i de les seves filles a Madrid, al mateix temps que el Xa, ha estat una inesperada coincidència.

NOTES DE PORTUGAL

Lisboa. — Ha estat nomenada una comissió especial i dues subcomissions, amb el fi de fer els estudis necessaris per a introduir una sèrie de reformes als serveis públics i en les despeses generals de l'Estat.—Havas.

Lisboa. — El ministre de Colònies està posant molta activitat en l'estudi del conveni entre Mozambique i el Transvaal, el qual conveni, com se sab, fou denunciat, amb l'objecte d'empendre noves negociacions.—Havas.

Lisboa. — El governador d'aquesta capital ha sofert un principi d'intoxicació, per haver ingerit equivocadament una certa quantitat d'anilina.—Havas.

Lisboa. — El Govern portuguès, per raons d'economia, no trametrà delegat especial per a representar al seu país a la Conferència Internacional del Treball que, com és sabut, ha de reunir-se aviat a Ginebra.—Havas.

COMUNICAT OFICIAL DEL MARROC

Madrid, 13, 12:30 matinalada

El comunicat de Guerra d'aquesta nit, diu:

«Segons comunica des de Tetuan, l'Alt Comissari acaba d'arribar al dit lloc i no hi ha res de nou en tot el territori.»

COMIAT AL SOBIRÀ DE PERSIA

En l'express d'Irún, que té la seva sortida de l'estació del Nord a les nou de la nit, ha sortit amb direcció a París el Xa de Pèrsia.

A l'estació hi havia, per a acomiadar el sobirà persa, els infants don Alfons i don Ferran, el president del Consell i el ministre d'Estat, el primer i el segon introductors d'ambaixadors, senyors comte del Valle i vescomte de Vista-Hermosa, el cap del Palau marqués de la Torreclilla, el cap de la Casa Militar del Rei, general Milans del Bosch, l'alcalde de Madrid, els governadors civil i militar, i els ajudants del Rei, senyors Vigón i Elizalde.

Una companyia del regiment de Savoia, amb bandera i música, ha retut els honors d'ordenança.

Un xic abans de les nou, han arribat en automòbil el Rei i el Xa, revisitant tots dos la força.

Seguidament els sobirans s'han acomiadat, pujant al tren el Xa.

En sortir el comboi, la banda ha executat l'himne persa i s'han donat visques i aplaudiments.

Les tropes han desfilat davant del Rei, i aquest ha tornat al Palau acompanyat dels seus ajudants.

LA «FIESTA DE LA RAZA»

Al Teatre Reial s'ha celebrat aquesta nit la funció organitzada per l'Ajuntament de Madrid per a commemorar la «Fiesta de la Raza».

Les companyies de Margarida Xirgu i Plana-Díaz, han representat un acte de «La nina de Gómez Arias», la primera, i un acte de «La conquesta», la segona, essent aplaudidíssimes.

Les poesies d'Amado Nervo, Machado i Eduard Marquina (aquesta llegida pel seu autor), han estat molt celebrades, com ho ha estat un «Mosaico de afres hispano-americanos» i els ballables de l'òpera «Raimundo Lulio», interpretats per la Banda Municipal.

El diputat i periodista August Barcia, ha pronunciat un eloqüentíssim discurs.

El senyor Barcia, després d'explicar el que significa la «Fiesta de la Raza», ha començat glossant aquella profètica estrofa de Ruben Dàrius, el gran dionisiac, el sublim intuítiu, que va escriure «La latina estirpe serà la gran alba futura...».

A aquestes hores d'espantós i universal sofriment, en crisi aguda tots els poders i totes les valors, la vella Europa, després d'una guerra insensada, fol·la, filla d'impotències i fruit de megalomanies imbeciles, veu escapar-se de les seves mans el cepte de l'hegemonia del món; en els instants d'angúnia esverament que viu el nostre continent, desorientat, sense reserves morals, caient ací, aixecant-se allà, com un ubriac, en contorsions epilèptiques com un degenerat, la força espiritual neta, essencialment idealista, d'Hispano-amèrica, brilla amb l'esplendor i les fulgurances d'aquell Orient august, on tot canvia, segons el cantor màgic, segons el poeta més gran de castellana estirpe.

L'orador, en una magnífica síntesi del que fou el segle XIX, afirma que assistim al moment dolorós en què culmina el fracàs d'una civilització pasmosa pels seus progressos materials, quasi inaudita per les maravelles de la ciència, però eixorca i impotent en l'ordre de les idees, de les normes morals.

Fa una evocació d'aquella grandiosa idea de Gobete en el «Faust»: Desgraciats! Amb les terribles mans destructores has trencat el cel magnífic! Aquest ha estat destruït i cau a trossos. Poderós fill de la terra: reedifica, encara més esplèndid, aquest mantell diví; però reedifica en el fons del teu cor.

L'orador demostra la racional necessitat que els homes i els pobles tinguin fe en els ideals etèrns, en les valors morals, humans, de perenne poder: amor i justícia.

Estudia co que és el renaixement d'Àsia; el despertar de pobles que visquen un somni de molts segles, avui vibrant per la fe en els grans ideals.

Parla de l'Índia, de Xina, de Turquia, on es descobreix en estat germinal una protesta contra el materialisme degradador de la nostra civilització i un daler fortíssim, una aspiració irresistible vers una societat més perfecta i més justa.

D'aquí conclou que en el món es nota la tendència a formar grans unitats continentals, entre les quals pren forma més vigorosa Amèrica, pacífica, laboriosa, abnegada i romàntica.

L'orador pinta amb pinzellades magnífiques, els caràcters d'aquest magnètic sentiment d'Amèrica, on troba i admira les possibilitats d'una nova humanitat elaboradora d'ideals, de forces morals, de valors espirituals insospitades per totes les civilitzacions que a través de la història van morint.

Resumeix el seu pensament i acaba amb l'estrofa de Ruben Dàrius:

«Sangre de Hispania, fecunda; solides, inclitas razas...»

El regí col·leu presentava un aspecte lluit; hi havia la selecció de la societat madrilenya, i totes les representacions diplomàtiques i consolars de les repúbliques americanes.

LA FIESTA DEL PILAR

Aquest matí, a les deu, s'ha celebrat als Jerònims una solemne missa cantada a Nostra Dona del Pilar, elegida des de 1909 patrona del cos de Correus, per tots els funcionaris d'Espanya.

Hi han assistit tots els empleats de

l'actual i de l'extingit cos que restava a Madrid i que estaven lliures de servir.

A totes les capitals i pobles d'Espanya sembla que s'han celebrat festes anàlogues a la celebrada a Madrid. I, segons alguns funcionaris de Barcelona que es troben en aquesta capital i que segueixen cessants, el cardenal Benlloch ha pregat a tots els prelats d'Espanya que en el dia d'avui, en commemoració de la festa de la patrona de Correu, dirigeixin al Rei i al Govern una súplica d'amnistia que torni a totes les llars dels modestos funcionaris la pau i tranquil·litat que perduren a conseqüència de la vaga.

Seguint el costum que els aragonesos tenen de solemnitzar la festa de la Verge del Pilar, aquest matí han assistit les famílies aragoneses que resideixen a Madrid a la solemne funció religiosa celebrada a San Francisco el Gran, en la qual pronuncià el sermó, panegíric el P. Paulí B. Purigo, rector de l'església pontificia de Sant Miquel.

Entre els assistents figurava, com a bon aragones, el ministre de la Governació.

A les dues de la tarda fou servit un banquet a 200 aragonesos que es reuniren a dinar al Restaurant de la Huerta.

LA CARTA D'EN GRANDMONTAGNE

La carta de Grandmontagne llegida en l'acte de descobrir la làpida de Ruben Dario és molt notable.

Després de felicitar-se per la idea de l'acte d'avui, diu, entre altres coses:

La causa que sigui debil el país d'Espanya radica en la falta de consciència històrica, en la ignorància de la magna estela que l'impetu vital del segle XVI deixà per a tots els segles futurs.

Aquesta falta de consciència històrica és la més gran calamitat d'Espanya, la dissort de totes les desdites, l'origen de tota la ceguera i la causa de la congelació del seu país.

El sol nom d'Amèrica hauria de fer vibrar tot Espanya en el desig perenne de coneixement, punt de sortida de les fórmules espirituals i econòmiques del florent poble espanyol; però Espanya està desinteressada espiritualment de la seva obra fonamental, l'única que ha de durar tot el que duri la vida planetària.

Quines causes de sociologia col·lectiva poden haver determinat la indiferència d'Espanya en aquest punt sublim de la seva història?

No pot atribuir-se en absolut a la ignorància del poble.

Més gran que l'analfabetisme d'Espanya és el de Portugal, i, amb tot, en aquesta nació, on tot és sentiment històric, la vida del Brasil és familiar a totes les gentes.

Considera que s'ha de crear l'esperit inculcant en els nens el sentiment americanista que vingui a despertar la consciència històrica.

Cal aprendre de nou el descobriment d'Amèrica, no el descobriment geogràfic, com fou el primer, sinó el social, històric, espiritual, mercantil,

financer, que permeti més virtut de presència en el Continent a les autoritats.

Cal descobrir novament Amèrica, però es dona el cas insòlit i absurd, que el poble descobridor és qui menys la coneix en el moment present.

ROBATORI

Francesc Sans Valdivia, conegut ventríloc valencià, es va donar que de la sala de rebre de l'Hotel Central, situat al carrer d'Alcalá, li havien pres l'abric, en el qual guardava un quilòmetre, alguns documents i alguns bitllets del Banc d'Espanya.

Mentre el perjudicat comparegué, primer a la Comissaria de Policia, i després davant del jutge de guàrdia, un recader al servei del Continental establert al carrer d'Hortaleza, 45, es presentà a l'Hotel Central i va remetre un paquet consignat a Francesc Sans, ventríloc.

Sospitant quècom l'amo de l'Hotel, va obrir el paquet i pogué veure que es tractava d'un quilòmetre del senyor Sanz, d'un Catecisme de Doctrina Cristiana i d'algunes tarjes i documents.

El lladre va quedar-se amb l'abric i amb els diners.

LES FESTES DE SARAGOSSA

Saragossa. — El dia ha amanescut esplèndid i això ha contribuït a l'anímació per la ciutat.

Al temple del Pilar s'ha celebrat una solemne festivitat religiosa, amb assistència de les autoritats i comissions civils i militars.

Ha oficiat el cardenal Soldevila i l'oració sagrada ha estat a càrrec del canonge magistral don Josep Julià.

Els reclosos de la presó i els acollits als establiments de beneficència, han estat obsequiats amb un ranxo extraordinari.

A migdia s'ha dit una missa disposada per la guàrdia civil, en sufragi dels companys del cos, morts.

EL REI I UN ALCALDE LERROUX

Salamanca. — Són molt comentades les converses que tingué el Rei amb l'alcalde, durant la seva breu estada a la capital.

S'ha sabut que, en acomiadar-se de l'alcalde, el Rei li va dir:

—Has complert fidelment amb el teu deure, contestant als desigs de la ciutat i has estat el paladí de les festes reials. Ara, has de fer un acte d'afirmació republicana, perquè el poble vegi que quan es tenen conviccions arrelades, es mantenen sense canviar-les per res ni per ningú.

L'UNAMUNO I EN LERROUX

Salamanca. — El senyor Unamuno comentant la darrera declaració d'En Lerroux, que no governarà amb la monarquia, ha dit que En Lerroux es manté dintre del partit republicà perquè no hi hagi partit, puix la seva presència en ell espanta als veritables republicans, com espanta als reformistes que no són dinàstics.

DE CADIZ. — EL MONUMENT AL MARQUES DE COMILLAS

Cádiz. — El senyor Lerroux ha visitat aquest matí l'alcalde.

Després ha passejat en automòbil per la població.

Al migdia ha arribat l'infant don Carles, el qual ha de representar al Rei en la inauguració del monument al marqués de Comillas.

L'acompanya el seu ajudant el duc de la Victòria.

Es proposa tornar aquesta nit a Sevilla, si bé les autoritats faran gestions perquè romanguí a la ciutat fins a demà, perquè pugui assistir a l'esmorzar que se celebrarà als salons de l'Ajuntament.

En l'express del migdia ha arribat el ministre d'Instrucció pública, senyor Montejo, que porta la representació del Govern, per a l'acte de la inauguració.

A l'estació havien acudit totes les autoritats civils, militars i eclesiàstiques, així com les més distingides personalitats de la població. Tot l'alt personal de la Transatlàntica i de les factories de Matagorda, de l'element comercial i industrial i nodrides representacions dels bancs.

Els voltants de l'estació, dels molls Reina Victòria, plaça d'Isabel II i carrer d'Isaac Peral, estaven animadíssims.

Als molls de l'estació hi havia una companyia del regiment d'infanteria de Pavia, amb bandera i música.

Des de l'estació fou acompanyat per les autoritats el senyor Montejo al Govern civil, on se li havia preparat allotjament.

El Passeig de Canalejas per on passa la comitiva, fins al Govern civil, estava ocupat per un nombre públic que ovacionà al ministre.

A les quatre de la tarda, s'ha celebrat l'acte de tirar la cortina que tapava el monument.

A l'Alhameda d'Apodaca, lloc de l'emplacement, s'ha aixecat una artística tribuna per a l'infant don Carles, el ministre d'Instrucció pública i les autoritats.

Les cases llueixen domassos als balcons, en tot el trajecte que ha recorregut la comitiva.

Han arribat una comissió de Sevilla i una altra del Municipi de Barcelona, per a assistir a l'acte.

També han arribat els bisbes de Bergisla i el de Shin-Kaon.

En tirar les cortines, les bandes militars interpretaren la marxa reial.

L'alcalde pronuncià un eloquent i sentit discurs, en el qual posà de manifest la gratitud de la població gaditana, que no havia trobat cap més mèrit que aquell per a perpetuar-la.

Detallà la tasca que havia realitzat, tota ella beneficiosa per a la pàtria, però de manera molt especial que alcançava a Cádiz i a la seva província.

Demostrà aquesta afirmació amb la presència de les comissions i delegats dels pobles dels voltants.

L'acadèmic dominica, don Enric Deschamps, començà a parlar, dient que se sentia orgullós de pendre part en aquest acte, perquè com americà podia expressar l'estimació i admiració que a Amèrica es professava al mar.

qués de Comillas.

Diu que l'obra d'aquest i els seus entusiasmes patriòtics han arribat a les platges d'altres continents, essent un dels més entusiastes cultadors de l'ibero-americanisme, portat a la pràctica amb gran encert.

DE HUELVA

Huelva. — Anit se celebrà a l'Ajuntament un lunch en honor de les personalitats que han vingut per a assistir a les festes de la raça, entre ells el representant del Govern de Portugal.

L'alcalde de la ciutat pronuncià patriòtiques frases de salutació i féu ofrena de la seva adhesió incondicional en nom del poble de Huelva a les festes.

Acabà fent vots per a aconseguir la notable idealitat d'unir els pobles ibero-americanos.

Amenitzà l'acte la banda de música d'infanteria de Marina.

A la nit se celebra un ball de gala en obsequi de les personalitats que assisteixen a les dites festes.

S'han rebut nombroses adhesions de publicistes, pensadors i premsa de Portugal i Castella, i s'espera l'arribada de nombroses personalitats.

DETALLS DE L'ACTE DE CADIZ

Madrid, 13, 2 matinalada. Cádiz. — El ministre d'Instrucció pública, en arribar, ha estat objecte de manifestacions de simpatia.

Ha rebut honors una companyia del regiment de Cádiz, que el ministre ha revistat, amb l'infant don Carles.

El ministre ha esmorzat a l'Hotel.

Després, l'infant don Carles, el ministre d'Instrucció pública, el bisbe i les autoritats, seguides d'una gran gentada, en la qual es trobaven reunides totes les classes socials, s'han traslladat a l'Alameda d'Apodaca, on s'alça el monument al marqués de Comillas, voltat de banderes d'Espanya i de diverses Repúbliques americanes.

L'alcalde ha pronunciat un discurs, saludant l'infant i el ministre, i dient que el monument és una prova de patriotisme i una obra de justícia a

l'home preclar que ha servit per a estrenyer els llaços ibero-americanos. Enalteix al marqués de Comillas, i acaba amb visques a Espanya, al Rei, al Govern i a la Transatlàntica.

L'infant don Carles agraeix la salutació de l'alcalde, i s'expressa en semblants termes quant al marqués de Comillas.

El president de la Comissió del monument, elogia al marqués de Comillas.

El ministre d'Instrucció pública exalta l'obra de la Transatlàntica, regida pel marqués de Comillas, col·laborador dels governs espanyols per a encaminar les relacions comercials del país.

Parlen després representants dels països americans, i el director de l'Acadèmia Hispano-americana, que fa donació del monument a la ciutat de Cádiz, expressant que es tracta d'un monument quasi universal.

Els reunits han firmat l'acta.

Després s'han traslladat a la Diputació, on han estat obsequiats amb un te.

El plet dels enginyers

De Madrid ha tornat el president de l'Associació d'Enginyers Industrials, Agrupació de Barcelona, senyor Ramoneda, el qual anà a la cor per a assistir a la reunió de Junta Superior de la carrera i remetre al Govern les conclusions acordades en la reunió general celebrada al Foment del Treball per les Societats econòmiques i representacions de l'Enginyeria civil d'aquesta ciutat, a propòsit del qualisme que la Real ordre d'11 de setembre estableix entre els artífers i els enginyers industrials.

Acudiren a l'estació bon nombre d'enginyers industrials i també nombrosa representació dels alumnes d'aquesta Escola.

Sembla que les impressions del senyor Ramoneda per les entrevistes celebrades amb el president del Consell de ministres, sense ésser francament optimistes, permeten esperar una harmònica solució.

II SALÓ DE LA MODA

Les Cases Creadores i continuadores del «Saló de la Moda» de Barcelona:

TURULL - MONRÓS - OLIVERAS de Vestits i MARTI i MARTI - BADIA i MARINETTE de Capells

agraeixen les atencions rebudes de la bona societat de Barcelona durant el període d'exhibició i participen a la seva numerosa clientela que des d'avui obren llurs Salons respectius amb la presentació de noves, originals i elegants creacions no presentades en el «Saló»

Folleto de LA VEU DE CATALUNYA 13 OCTUBRE 1922

LA FEBRE D'OR

Novel·la de costums del nostre temps

PER

Narcís Oller

(Reservats tots els drets)

PRIMERA PART

LA PUJADA

Quig d'aquí. Tu que ets tan maco, home...!

Però que és casí! L'Eudal seguí revolcant-se cames en l'aire, embadalit d'entonsar-se per aquella tovor, i son oncle contemplava no menys embadalit la suavisíssima nota de color que daven les carns rosades de la criatura sobre aquell fons blanc, lluent i totut. Quin quadret de *boudoir*! Mes l'avia seguí cridant. La Delfineta, doncs, no tingué més remei que agafar el menut i endur-se'l, marranjant, al menjador. Llavors, en mig del silenci que seguí guardant la vella, En Francesc començà a apuntar a la cartera el perfil dels grans gerros japonesos que adornaven la consola.

La Delfineta trigà encara a venir, perquè trobà a sos pares embrancats en una discussió: quan s'havien de servir les ostres, abans de la sopa o més tard? La noia i el pare decidiren que abans, per més que a la mare li semblés que allò havia de treure la gana. Delfineta la discòrdia, pare i filla, eixiren cap a la sala, arreplegant de pas als altres comensals que acabaven d'arribar. En Francesc plegà la cartera i contemplà, mig amb fastic, mig rient, l'entrada cerimoniosa d'aquells pòlls reviscolats: davant, la noia amb aquella tia Pauleta, petita, rossa, rodanxona, a punt d'esclatar, vestida de faille negre, carregada de joies; darrera, En Jordi amb En Gilet, tots dos amb levita abotonada; per fi, irreprotxablement vestit a la moda, tirat enrera el cos i molt encara el coll, l'Eladi, de braçat del d'En Bernat Folx, el calxer, home de cinquanta anys, panxudet, de bona mida, gairebé calb, ull somnador, barba blanca i curta. Modest i com sempre capficat, era l'únic dels últims que havia comparegut d'americana.

—Què tal, has vist la casa? — preguntà l'Eladi a En Francesc, tot traient-se els guants. — T'agrada, eh?... Veus, aquests gerros jo els vaig comprar a París.

—Tot sol? — I l'Eladi, com si no el sentís, saltà cridant:

—Sap, oncle, què hi trobo a fer aquí?... Bons quadres a l'oli. Els podria encarregar a En Francesc. Vostè, ara, té de protegir a algun artista.

Però En Francesc tornà la pilota, esclafint una rialla i afegint:

—Qui? En Gilet?... Cal gema!

En Gilet ja té prou feina protegint-se a tu, home. Qui m'ha de protegir a mi ets tu, ara que ja saps comprar gerros tot sol.

I les mirades d'un i altre s'encreuaren com dos estocs, mentre En Gilet corria a posar-hi pau. Dintre de xicots, sempre estaven engrunyts!

—Oh, En Francesc, En Francesc... També en guanyes ara de quartos, eh, maco? — digué En Gilet, amolixant-li el clatell. — Els pintors també venen força avui, no és veritat?

—Venem què?... —Anem, no diguis, — hi ficà la vella, desitjosa d'atemperar a aquell xicot, que era la nina del seu ull. —No diguis... que no t'entens de feina... sinó pintant, dibuixant. No són accions de Banc allò que fas ara?

—Ob ara no faig res. Que no ho veu? M'estic sentat.

—Vaja, no facis el beneit, — exclamà la senyora Mònica, mig enfadada. —A fora de casa sempre et fas el Tano.

—Ben dit, gensà la Delfineta, a qui aquelles bromes ofienien com desprestigi embossats, i l'oncle reia, reia per dins, roig com una cresta de gall! Si ella gosés, encara n'hi cantaria una de més fresca. Mirau que era estrany: un home que sense ésser vanitos, ho semblava!

—Però, mané, què hi dius? L'ha vist bé aquest saló? Miri que em costa un ull de la cara. Veu els cortinatges? Els cortinatges, més de cent duros cada un. La *silleria*, cinc cents cinquanta. Aquella consola, veu?, tres cents. L'aranyia, cent cinquanta cinc. Aquells gerros...

—Papà, deixi-ho córrer...

—Quina borratxada! — exclamà la vella.

—Ah, però és forinós, — féu la Pauleta.

—Tan formós com vulgüeu; però més mestimaria els quartos.

—I si això ens en farà guanyar, dona — replicà l'Eladi.

—Mir's, —afegí En Folx per a comprovar-ho amb un exemple. —Ja veu que encara no hem obert l'establiment, eh? Doncs no més sabent que estenc el negociol, que he comprat una casa per a la Catarina a Vilanú, ja no es pot figurar la clientela nova que ha vingut Sap mossèn Jaume? Pregunti-l'hi vostè... Ahir, ell sol, em va confiar vint mil duros, quatre cents mil rals d'una vidua, perquè jo els faci guanyar com bé em sembli.

—Què voleu que us diga?... No ho entenc, no sé feta així... Crec que val més menjar poc i paí bé, com deien els nostres pares. A la gent del meu temps també ens agradava guanyar...

però per a guardarlo... Els comerciants vivien amb molta senzillesa. Això que ara feu és per a marquesos. Si un negociant s'hagués plantat com tu, hauria espantat la gent.

—I què compon el que guanyaven llavors? — saltà En Jordi.

—Misèries. Sinó que la mare no es fa càrrec de les mudances del temps. Vostè el que hauria de fer és treure les arnes del mitjó i deixar-me tots aquells patacons. En dos mesos jo els hi triplicaria. El diner és com la bola de neu: rodant, rodant, creix.

—Si, ara hi corro. La neu es fon als dies.

—Oh, la neu! Però l'or no és neu.

—Tu l'hi compares.

—I no és mal comparat — saltà En

Francesc. —Perquè mireu: jo he reparat que mentre el tinc al butxaco, a les fosques, se m'hi manté ferm i fort... però encara no el trec al sol, cucut! ja se m'ha fos.

Tots esclafiren una rialla, fins En Bernat, que passejant-se, sala amunt, sala avall, no havia dit aquesta boca és meua, pensant en la invenció d'uns mistos «que no fossin mistos, sinó misto i eligitet, que en xuclant s'en cengüés». Però clavots entrà la Roseta anunciant que el dinar estava a punt. L'avia es tragué la mantellina, no el mocador, que li abrigava el cap. L'Eladi, pel camí del menjador, tirà dues o tres floretes a la noia.

—Eh, que és un pom de flors? — afegí la tia Pauleta agitant-la per la cintura.

—I En Peret? — preguntà En Bernat, com eixint d'un somni.

—En Peret? — respongué En Gilet. — En Peret és un beneit. No l'esperis. N'hi ha tota una història.

I pel camí del menjador, explicà al nou calxer que son germà s'havia negat a acceptar el càrrec de cobrador que li oferia, cedint-lo en canvi a un company seu, treballador de la mateixa farga.

—No content d'això, ja ho veus: és el primer any que falta al dinar de família, com si volgués amargar-me el gorg de tenir-vos a tots reunits. Es més esquemp que un isard! Deu el faci bo!

—Pobre xicot! Se'n deu donar vergonya.

—Vergonya? De què? De servir a un germà que t'estima, que tracta de millorar la seva sort? De cele-

TEATRE

Pàgina 19

OCTUBRE

1922

Aniversari d'una estrena

El dia primer d'octubre ha fet cinquanta anys de l'estrena de «L'Arlésiana» a París.

No se m'ha ocorregut rememorar aquesta data amb el propòsit d'explicar que, com tota cosa concebuda i realitzada amb dignitat damunt les fustes dels escenaris, «L'Arlésiana» fou un fracàs sorollós. Aquest és un fet fet conegut, que ja no val la pena d'esmentar-lo.

Si vols que el públic vingui cap a tu, atrau-te'l explotant els seus punts febles.

Si vols que el públic et refusi, crida'l del més pregon de la teva sinceritat.

«L'Arlésiana» merescu aquesta sort. Daudet mateix s'ho explica serenament, en preguntar quin interès podia oferir al públic malejat de París l'encant de la Camarga, ensems que dues veus profètiques, en el paroxisme de l'emoció i en la flor de la vida, assenyalen a l'obra un lloc de preferència arreu del món, i no s'erraven Cèsar Frank i D'Indy, perquè, com homes de visió davantera, vivien en la certesa del demà, més que no pas en la de l'avui.

Si, certament, que aquestes són coses interessants a recordar, però avui a mi «L'Arlésiana» em diu moltes altres coses, després de sentir-me pres de les seves bondats: coses que són bonides en altre sentit i que, si bé signifiquen apolament de les bondats i les belles descobertes de primer moment, resten encobertes als ulls de l'espectador; i, com que jo crec que ens cal acostumar-nos a descobrir les qualitats fonamentals del que sap emocionar-nos, amb el propòsit de solidar més i més l'emoció rebuda, és perquè vull parlar de «L'Arlésiana» en un sentit especial, i que ens la mostrarà com una excepció que ens cal tenir en compte, davant per davant del desgavell absurd que significa ésser el teatre en els seus aspectes corrents i acceptats àdhuc pels elegits.

Per qui tingui de l'art del Teatre un concepte de dignitat innovadora, i m'atreveixo a dir redemptora, l'assentiment de les col·laboracions abusives, que es troben a l'ordre del dia, no podrà mai arrelar en el seu esperit.

Les col·laboracions no tan sols resulten absurdes, sinó que escampen un cert resellim de repulsió i de negació fatals.

Véiem a ésser un pacte interessat en l'acte devot, un menage a trois en el pla del culte a la bellesa, i, en conseqüència, una immoralitat estètica incontestable.

Quan el fet «col·laboració teatral» sembla donar bon resultat, sol ésser sempre amb menyspreu i sacrifici d'una de les parts interessades, i, així i tot, el bon resultat no és sinó un engany, un de tants artificis en què s'apoya el teatre corcat.

Però hi ha pecats que prenen carta de cosa honesta, a causa de les concessions seguides que se'ls fa, i de la mandra que fa condemnar pecats, que tanmateix «no trenquen cap os al pròxim». Així, de mica en mica s'és arribat a l'atapeïment dels enganys, i la humanitat ha perdut el sentit de distinció entre el bo i el dolent.

No ha de mancar-nos ocasió propícia per a demostrar, amb tot l'abast que es mereixen, els punts de vista irrevocables que vénen en apolament d'aquestes teories nostres. Per avui n'hi ha prou amb assenyalar, com ho deixem fet, el pecat de les col·laboracions teatrals, i descobrir prop d'elles, un punt d'excepció raríssim, per no dir únic, revelat en l'obra de Daudet i Bizet que ens ocupa.

Seria impossible trobar reunits en una creació dramàtica els elements paraula, acció i comentari musical, d'una faïsa tan meravellosa com ho són en «L'Arlésiana», essent resultat de la tasca de dos homes, si no es tractés d'una formidable excepció.

En primer lloc, calien dos esperits

atents als mateixos sentiments, i susceptibles a treure'n consemblants emocions.

Al costat d'aquestes coincidències, era precis un altíssim sentit de mútua adaptació, com si diguéssim una bona criança nascuda de l'afinació sentimental, i que aconsella siguidament «salvar i salvar-se» amb la discreció dels grans enamorats.

Aquestes forces plenes de respecte havien de conduir vers el camí de l'obra respectable i si els ajuntem les condicions individuals, reveladores del bon gust, és a dir, del bell gust, n'obtidrem, per la fusió, el resultat d'un tot perfecte.

Daudet i Bizet es troben, sens dubte, en el pla d'aquestes consideracions.

Eren dos artistes assolellats, francs, oberts.

Si una paraula de Daudet s'hagués pogut bescanviar amb música, o un acord de Bizet en paraula, s'haurien obtingut resultats consemblants. Els elements d'expressió eren diversos, però expressaven la mateixa cosa, amb idèntica intensitat i exacte sentiment, sense arribar, però, a la monotonia, i obtenint, en canvi, per la transigència que floreix sempre com a filla predilecta de l'amor, les supeditacions, els afalacs i les preferències, provinents de la idea-mare, acobladora d'ambdós sentiments en perfecta afinació.

Però aquest cas no sol pas presentar-se cada dia, i havem de salutar-lo i lloar-lo, ensems que d'afugir-ne la imitació.

Benamat l'artista que porta amb ell les forces completes, per a realitzar el que desvetlla la seva emotivitat, i tan benamat com aquest l'artista que, ferit de l'emoció, aconselladora d'una realització immediata, en trobar-se mancat d'aquell element indispensable, per assolir-la, sap, ans d'abandonar-se a l'arrogisme de les col·laboracions, abdicar del propòsit que el captiva.

ADRIÀ GUAL

Ivette Gilbert

Aquesta artista francesa, que fa pocs dies actuava en els teatres de Zuric i Ginebra, ha empatit el seu repertori, afegint, a les cançons de la França històrica, que amb tanta cura interpreta en els justos ambients d'època, un seguit de figures i danses complementàries d'aquelles.

En diverses ocasions hem sentit dir que la refinada artista, en els seus propòsits d'estendre les seves «tournées», ha pensat venir a Barcelona, i fins algun cop sembla que s'ha estat a punt de portar a terme aquells propòsits.

Algunes veus ens han arribat darrerament (veus que de tan confuses no poden determinar res) referents a noves gestions, per tal que l'artista cantant pugui mostrar el seu treball en la nostra ciutat.

Tractant-se com es tracta d'una manifestació de caient artístic considerable, seria de desitjar que es portés a cap aquest intent de fa temps iniciat.

L'art d'Ivette Gilbert és un art d'evocacions, i, per tant, una il·luc educadora de la sensibilitat col·lectiva.

Reuneix a la gràcia i a l'elegància franceses, un sentit de reconstitució que serveix de molt en fet d'edificar la consciència espectral, i tot això se sol passar d'una faïsa amablement encantadora.

A nosaltres, que ens convenen espectacles suaus, perquè d'energies i genialitats més o menys ben administrades no ens en manquen, ens seria sens dubte profitós gaudir de l'art d'Ivette Gilbert.

Tant de bo que les veus que han arribat a prop nostre fossin missatges d'un fet, que ben segur seria de profit per a la nostra causa, tota vegada que es tracta d'un matís interessantíssim en l'extensa paleta del teatre orientat.

NOTES MARGINALS

Ara va bé!

Ja vàrem assenyalar temps enrera el fet de què el gènere de revista teatral s'anés propagant amb tanta extensió entre nosaltres. Evidentment la influència de París, Londres i de Nova York, en aquest ordre, és d'un èxit notable. Va creixent la simpatia del públic per aquesta mena d'espectacles, i els empresaris, que se n'han donat perfecte compte, s'apressen a posar-los en els seus teatres, en les millors condicions de luxe, de frivolitat, i de tot el que constitueixen les característiques d'aquestes obres.

Però no és sols a Barcelona on prospera la revista teatral. L'èxit enorme que acaben d'assolir a Madrid dues revistes donades recentment en els nostres teatres, ens recorda que la moda s'estén per tot arreu. Amb més o menys esplendidesa, segons la importància de cada localitat, el gènere de la revista teatral es dona avui, amb preferència, en la majoria dels teatres d'Espanya. Quan no és propiament una revista, és almenys un seguit d'això que en diuen «variétés», que pel gust del públic ve a ésser el mateix.

La veritat és que el teatre propiament dit va fugint empaitat per la revista. Les astracanades i la frívola comèdia de saló han estat les darreres armes amb què ha tractat de mantenir-se en l'estima del públic. Avui ja no tenen ni la meitat de força de què encara disposaven poc temps enrera. L'assalt ja s'ha començat i és segur que les darreres resquícies de generades del teatre hauran d'evacuarse aviat lurs reduïdes.

Nosaltres creiem que aquesta realitat, en certa manera, dolorosa constitueix un símptoma fatiguer. Les coses per arreglar-se han d'estar espatllades del tot. Aquest equivoc en què ens havia fet caure la transigència vergonyosa i vergonyant dels autors mercantilistes, era el pitjor mal que es podia fer al teatre. Això que s'anés mantenint el nom de teatre en obres que ja no tenien res que veure amb la pura concepció poètica, amb la idealitat que correspon a un autor que escriu per al poble, amb la literatura dramàtica, en fi, això era fer passar el teatre pel que no és, era fomentar el seu oblit i el seu desconeixement de la manera més lastimosa.

Ara no. En primer lloc la diferència es va marcant més clarament cada dia. En segon lloc l'absència del veritable teatre és cada dia més gran. I aquesta situació és el primer element per tal que el teatre torni al lloc que li correspon. Perquè la revista podrà seguir o no en el seu actual estat d'èxit, podrà quedar per sempre més com la base de grans negocis d'empresa i de bons drets d'autor de músics facils, o podrà tenir el seu temps passatger com l'ha tingut l'òpera; però mentre angui l'èxit d'ara i arribi a acaparar tots els locals destinats a teatre, forçosament haurà de venir un dia en què tothom s'adonui que el teatre no existeix i que es comenci a sentir de veres la necessitat de la seva existència.

De l'autenticitat de Shakespeare

Allora vegada s'ha promogut una apassionada polemica sobre la veritable paternitat de les obres de Shakespeare. Les raons que els erudits aporten en defensa de les respectives opinions no poden pas ésser objecte de comentari en aquesta nota marginal. Són totes elles de massa profunditat per a escatir-les aquí. Però el que sí cal remarcar és la positiva transcendència del problema.

En efecte, el que Shakespeare sia o no autor de les obres que coneixem amb el seu nom, té la seva importància. No som dels que pensem que això és una qüestió secundària i que l'únic que interessa és la va-

lua efectiva de les obres. La vàlua de les obres dramàtiques està sempre en relació amb l'autor i amb el seu poble. Si les obres de Shakespeare són del famós actor i autor que ordinàriament coneixem, hi ha motiu per a creure en un cas de genialitat extraordinària, si són de les personatges que ara s'indiquen en aquesta discussió s'ha de pensar en la vàlua d'emotivitat poètica que es pot despendre d'una producció literària creada per una intel·ligència cultivada. I conseqüentment: d'aquesta discussió en pervé el problema de si el caràcter i el sentit nacional d'un teatre es basa en la intuïció de l'autor o en la seva cultura.

La qual cosa, com es comprèn perfectament, no és pas una insignificància.

El Teatre Català

XI

No tenim el teatre català aquest origen fonament nacional que tenen els teatres moderns d'aquesta categoria, forçosament havia d'aparèixer en el nostre temps seguint un d'aquests dos camins: o havia d'ésser una reconstitució profunda i pacient de la tradició nacional perduda, o havia d'ésser, senzillament, una manifestació més del teatre industrial, dominant en la nostra societat.

El teatre català contemporani, iniciat en l'obra d'En Frederic Soler i dels altres autors del seu temps, provenia, com tothom sap, de les xiroles, ingènues i casolanes diversions amb què s'esplaiava la Barcelona del vuit cent.

La Barcelona anterior a l'enderrocament de les muralles i de l'Exposició, no era certament una gran ciutat, no enriessin amb influència positiva els corrents de la cultura moderna, ni era encara el fogar de catalanitat en què el moviment nacionalista la va convertir més tard.

Això va fer, com ja ha esmentat tan clarament En Rovira i Virgili, que aquelles primeres manifestacions del nostre teatre estiguessin, per una banda, impregnades de l'esperit de diversió que dominava en la societat de l'època, i que, per altra banda, no vingués pas a constituir un element de franca reconstitució nacional, car l'ambient no era propici, ni hi havia condicions fonamentals suficients, en els autors, per a semblant empresa, ni podia ésser aquesta compatible amb l'intent de divertir al públic que principalment guiava a dramaturgs, a actors i a empreses d'aquell teatre.

Així el nostre teatre actual va seguir més o menys inconscientment, però sempre sense deixar-se de compte de l'existència i la possibilitat de l'altre camí, el camí del teatre d'indústria.

En relació a la pròpia finalitat d'un teatre d'indústria, que és la de complaure el gust del públic, la de divertir-lo, fent-lo riure o fent-lo plorar, va assolir l'èxit més complet, perquè va tenir la fortuna de comptar amb un home de tan extraordinàries qualitats en l'art de trobar la sensibilitat de l'espectador, com fou el famós «Pitarra».

Aquests èxits, començats en la generació anterior a la nostra, però viscuts encara per nosaltres mateixos, han estat sens dubte el mal pitjor que s'ha fet a la possible eclosió de la dramàtica catalana.

Aquests èxits han donat a la nostra generació la creença, quasi fanàtica de què la vàlua d'un teatre es mideix per l'acollida que el públic li dispensa i a conseqüència d'aquesta suposició n'ha vingut el refús per a tota obra que no aconseguís l'aplaudiment entusiasta del públic.

De semblant criteri, sostingut fins avui, àdhuc pels mateixos autors que no han aconseguit aquestes falagueres acollides i per molts directors de

Activitats teatrals

«Le Vieux-Colombier» ens ha tramès el seu fullon programari de la temporada 1922-1923, que és la cinquena de les que ve realitzant.

Éra un comentari inicial, en el qual exposen els seus directores les finalitats que des de la seva fundació persegueixen, i un cop deixada entreveure l'ampliació de les mateixes, sempre encaminades a resultats saludables per al teatre, donen compte dels repertoris, i de l'organització mitjançant la qual aquells seran oferits al seu públic.

Divideixen el repertori en dos aspectes.

El vell, que comprèn les obres executades des de 1913 a 1922, i el nou, que serà mostrat en el transcurs de la temporada actual.

El repertori vell es divideix en «Clàssic», «Romàntic», «Estranger» i «Modern». Figuren en el clàssic els noms de Pierre Corneille, Molière, La Fontaine et Champmeslé, Marivaux i Beaumarchais. En el romàntic, els d'Alfred de Musset, Alfred de Vigny i Prosper Mérimée. En l'estranger, els de Shakespeare, Thomas Heywood, Henrik Ibsen, Nicolas Evreinov i Tolstoi. En el Modern, els de Jean Schlumberger, Roger Martin du Gard, Paul Claudel, Gheon, Vildrac, Duhamel, Jules Romains, Vielé, Griffin, Mayard, Paroché, Falleus, René Benjamin i André Guidé.

El repertori nou, comprèn: Teatre francès modern, Teatre estranger modern i Teatre clàssic francès i estranger.

En la llista de noms d'autors moderns francesos hi figuren: Albert, Jean, Amillobeix, Arnoux, Bloch, Chennévière, Copeau, Faramond Pradères, Romains, Suarès, P. J. Toulet i Vildrac.

Els noms de Henning Berger, Rahindranath Tagore, Copeau i Karol Tohapek, figuren en el grup del Teatre modern estranger.

Molière, Racine, Gresset, Lauzem, Diderot i Beaumarchais, al costat d'algunes manifestacions de teatre medieval omplen les sessions de teatre clàssic francès, i els de Shakespeare, Rojals, Gozzi i Nicolau Gogol, les del Teatre clàssic estranger.

L'ofertament, doncs, del «Vieux Colombier», no pot ésser més honrat ni més pròdig.

Si al costat d'aquestes promeses hom es deté en el pla de facilitats igualment ofertes al públic, per tal de poder-ne fruir, s'afirma la convicció de l'ideal que els nou, i no sols pot regatejar per un sol moment l'enhorabona, ni l'adhesió moral; sobre tot tenint en compte que els seus punts de mira en forces dels aspectes de la seva obra, no en tots, s'ajusten meravellosament a molts dels nostres principis sustentats.

«Le Vieux Colombier» és tot un exemple, no tan sols en fet d'obra d'art (aquesta pot ésser sempre amablement discutida), sinó en el que pertoca a l'acolliment de l'opinió, que els va obrir els braços fins en els moments de vacil·lació inicial, fixant-se així si en la realitat de les seves intencions puristes.

Que assoleixi «Le Vieux Colombier» el màxim dels resultats somniats per ells, és el que ha de plaure a tot

la reconstitució nacional de Catalunya, n'ha vingut el creure que el que interessa a Catalunya en aquesta qüestió és tenir un teatre que complaui al públic, oblidant totes aquelles altres condicions substancials que es refereixen més directament a la vàlua intrínseca i al caràcter nacional d'un teatre.

La qual cosa, com veurem següentment, ha donat lloc a la desorientació que regna sobre el camí que deu seguir el nostre teatre i a perdre inútilment el temps i les energies en tantes empreses com s'han escòmés sense resultat beneficiós a la cultura catalana.

A.

esperit atent als batecs de les belles aspiracions universals, i és per això que des d'aquestes pàgines ens compiem a enviar-los la nostra entusiasta i fervent adhesió.

Al Teatre Català Romea s'anuncien una sèrie de representacions de Teatre selecte.

El nom que es dona a la sèrie sèrie, i algunes noves que d'aquesta ens han arribat, deixen entendre que es tracta d'un propòsit a part dels corrents, massa corrents entre nosaltres. Aquestes noves sempre resulten felagueres, i es fan dignes del bon acolliment, i el més bon desig de què es vegi coronades de l'èxit i l'èxit merescut en conseqüència.

Moltes iniciatives d'aquesta mena ens convenen si volem lluitar-nos dels perfils barroers que ens amenacen. Per això fa de bon sentir que hi hagi encara qui tingui bones intencions, i és d'esperar que aquestes esdevinguin belles realitats.

Tant de bo que sigui així.

Romea

Estrena de «Palmas i llorers», comèdia en tres actes, d'En Pompeu Crehuet, i «Per tu ploro, Merceneta», sainet d'En Josep Burgas.

El mèrit i importància de les obres estrenades en començar una temporada tenen, evidentment, un significat d'averany.

Se suposa que la direcció ha escollit el més assaonat i saborós del seu rebost a fi d'enllemir als parroquians.

Els amants del Teatre Català s'han trobat encaratats de bell antuvi amb En Crehuet i En Burgas, ambdós simpàtics i aplaudits, el primer, reconegut com un comedígraf, pintor de tendreses familiars, i el segon, com un saineter d'ambient barceloní, possible successor d'En Vilanova. Per aquest cantó, doncs, no podem queixar-nos.

Naturalment, que la crítica sincera, anomenada sovint negativa i demolidora, podria arrufar un poc el nas en examinar les darreres produccions d'En Crehuet i En Burgas. Però, quina obra artística no té defectes? Cal creure innocentment que tots els escriptors han de produir obres genials? S'ha de matar tot el que és grasió ens pregunten homes respectables i autoritzats. El dubte és el secret de la veritable saviesa, i no obstant, ningú podria respondre en sentit afirmatiu a les clares preguntes darreres. Això dona molt que pensar i la meua crònica teatral, haurà de resseguir-se, forçosament, de timidesa.

La comèdia d'En Crehuet recorda, en el seu primer acte, el conflicte plantejat en «Flors i violes», del mateix autor. Tota una família, mare i tres filles, viuen esverades per les inclinacions literàries del noi, el qual, mort el pare, aguantava la casa amb el fruit del seu treball prosaïc. De l'esverament en participa la promesa del xicot i el pare d'ella. El darrer, és un burgès carregat de pessetes i, més llest que les dones, en lloc de contrariar la vocació del futur gendre, l'afalaga hipòcritament, però suborna al cap de la clac perquè enfora el drama que el noi ha escrit i que està a punt d'estrenar-se amb magnífics auguris d'èxit.

Es notable, en aquest acte, la justificació que intenta l'autor, del terrible acaparament d'aquells burgesos insensibles a l'art i a la glòria, i tenint del teatre, la idea primitiva d'esser un lloc de corrupció i un motiu de gaubança i odi a les feines serioses i remunerades.

No manca la presentació d'un oncle del futur dramaturg, tipus imprescindible en les comèdies, que protegeix i defensa les causes justes de tots els galants joves que trepitgen l'escena i són incompresos. L'acte es desenrolla naturalment, i els tipus s'insinuen no mal caracteritzats, la qual cosa fa concebre esperances de veure una comèdia de costums, construïda amb traça lleugera i agradable, una petita batalla entre l'ideal i l'interès.

En el segon acte, una actriu genial, que comença la carrera, fa triomfar el drama del jove, a desgrat de la intriga preparada pel sogre. Aquest mateix, suggestionat per la formosa i talent de l'actriu, s'empara a l'enemic, amb armes i bagatges, diem pessetes. Ara és l'actriu l'eix del conflicte. La trama assegura que En Crehuet ha volgut presentar-nos un «cas real», i a deter-

minades persones vivents encara. De-vem prescindir de si són o no són gent coneguda els tipus nous que surten a les taules. Allí, a la cambra de l'actriu, hi trobem el pretendent imbècil al costat del traductor d'obres estrangeres, petulant i esquarteritzador de reputacions, que domina a l'actriu i l'aconseja.

La el símbol del pessimisme patriòtic, dels partidaris de l'emigració de l'art i dels artistes catalans, basada en la manca d'ambient, justícia i protecció que impera en la nostra pàtria. Des de que aquest home intervé, argumenta i discuteix, la comèdia es transforma en tendenciosa. Noblement tendenciosa, si voleu però tendenciosa pels quatre costats. Es aquí que el públic comença a desorientar-se. En Crehuet es trobaria sorprès, sense cap mena de dubte, en veure que les raons del que ell volia que no tingués raó, eren subratllades amb un esclat d'aplaudiments, no una sinó algunes vegades.

El que podríem anomenar traïdor, el negatiu i mossegat, obtenia la conformitat d'un sector nombrós de l'auditori.

I el curiosíssim fenomen es repeteix en el tercer acte, francament convertit en un al·legat a favor del «Teatre Català», al qual es victoreja en cada la cortina.

Per entendre'ns, hem de dir com finalitza la comèdia. El jove dramaturg triomfa per damunt de l'utilitarisme femení. Les germanes, resignades, treballen a fi de que pugui ell seguir la seva vocació. El pare de la seva promesa, després de donar dues mil pessetes al capítol de la clac amb l'intent d'ensorrar el drama, el grescat amb l'actriu, gelós dels qui l'afalaguen i dominen, es fa empresari d'una «tournee» per Catalunya, a base del drama estrenat, i la formosa interpret. L'estaquirot, pretendent de l'actriu, i el conseller traductor que volia ficar-la a l'escena castellana, se'n van amb la cua entre cammes. I és combatent aquests que el jove dramaturg troba molts engrasadors per a enlletir i cantar un himne a la insistència, al desprendiment i al sacrifici dels que no claudiquen i demanen una subvenció a les corporacions públiques.

Oint-lo és com l'auditori comprèn l'error dels aplaudiments anteriors i els repeteix amb més entusiasme. Alguns que s'havien indignat es desindignen, i l'èxit de l'obra s'afirma, tanmateix.

Es possible discutir l'oportunitat de fer al·lusions a certs fets i a certes tares, encara que el comentari sigui posat en llavis d'un gallinard, amb el propòsit de provocar una rèplica. Es possible discutir, també, si ha mancat enginy per a fer la rèplica més brillant que l'acusació. (L'oient deu notar la diferència entre el que parla per boca de l'autor i el que sustenta una opinió adversa. El primer deu dir-ho ben dit i el segon molt dit, perquè s'entenguin.) El que no és possible discutir són la bona fe i bons propòsits d'En Crehuet.

En Crehuet és un home excel·lent, que no sap emutar-se. Posa, sense malícia, a disposició de l'enemic, l'arma verinosa amb la qual l'hauria d'ocidir. Per això, a desgrat dels anys «Flors i violes», té un perfum més fresc i agradós que «Palmas i llorers», car l'assumpte, despullat d'agressivitat, s'aveu millor amb l'esperit selecte d'En Crehuet.

El públic rigué algunes frases i situacions de bon gust i li manifestà la seva simpatia obligant-lo a presentar-se al prosceni, amb nois aplaudiments al final de cada acte.

Dels interpres sobresortiren la senyora Ortiz, l'Aymorich i Montenegro. Els altres, arrodoniren el conjunt amb llur discreció i disciplina.

El sainet d'En Burgas té les característiques dels ja coneguts. En Burgas es distingeix per l'habilitat demostrada en moure nombroses figures i en agrupar-les amb enginy, damunt les taules.

«Per tu ploro, Merceneta», és composta de dos quadros, plens de vida i moviment. No cal cercar-hi altre mèrit, car ell no s'ha proposat res més. Hi ha tipus ben dibuixats i acudits de bona llei.

També En Burgas ha tocat la corda patriòtica, i és hora de preguntar si, encara que sigui amb la més bona intenció del món, no arribarem, a força de percutir el cor dels catalans, a fer-hi pell morta.

Els còmics representaren el sainet amb entusiasme. Molt bé l'Aymorich. En Burgas fou molt aplaudit i reclamat a escena al final.

«Palmas i llorers» i «Per tu ploro, Merceneta» són obres que, a més de divertir, ens fan pensar.

Tertúlia Catalanista

INAUGURACIO DE LES VETLLADES

Ahí, a la nit, hi hagué la primera de les tan agradoses vetllades que aquest aplec de distingides i honorables famílies de la nostra menestralia realitza cada temporada a l'antic teatre del carrer de l'Hospital. Són vetllades molt simpàtiques, perquè tots els concurrents, fins les dames i damiselles, són entusiastes aimadors de les coses de la terra i fervents admiradors de l'escena catalana.

Quan, anys enrera, succeí que en algunes temporades no hi hagué teatre català, tampoc hi havia «Tertúlia». Els «tertullans» són una bona columna per aguantar el teatre català, perquè ells, una vegada a la setmana, cada dijous, complen a vessar la sala d'espectacles, amb tal excés que no hi troben lloc els que en volen, i van a nodrir la concurrència d'una altra societat semblant, la Joventut Jordiana que actua al mateix teatre.

Les vetllades de la «Tertúlia» resulten unes veritables reunions familiars perquè amb la constant assistència s'hi fan coneixences i estableixen corrents de simpatia. Com tota la concurrència és honorable i les obres que es representen són morals, les famílies hi porten llurs filles, que per sa gentilesa i elegància són el tres bell encís de les vetllades i al seu entorn hi papellonen un estol de jovincells. Entre la joventut se'n parla molt de les vetllades de la «Tertúlia». Els passeigs per la sala d'espectacles, durant els entreactes, semblen «La fira dels i omesos».

Els cinc benemèrits ciutadans que organitzen les vetllades hi posen gran cura. Ahí, com a salutació de començ de temporada, varen fer el present d'un pom de flors a totes les dames i damiselles, i era distingit el pom que es presentà a la senyora Marguerida Pupull, com una mostra d'admiració, ja que no ha deixat de concorrer a cap de les vetllades des de la fundació de la «Tertúlia».

Les novelles produccions «Palmas i llorers» d'En Crehuet i «Per tu ploro, Merceneta» d'En Burgas, foren molt aplaudides, i llurs autors cridats a l'escena diverses vegades.

Musicals

PALAU DE LA MUSICA CATALANA

Concerts Maria Barrientos i Wanda Landowska

Ha mogut un gran interès entre els entusiastes de la bona música, meravellosament interpretada, la nova de que aquestes dues eminents artistes reproduiran, al nostre Palau de la Música Catalana, la tanda dels tres concerts de música antiga que, el mes de maig, després d'un intel·ligent estudi de les composicions del programa, deia:

«Cal fer remarcar que Maria Barrientos i Wanda Landowska n'ha reeixit meravellosament. L'associació d'aquestes dues grans artistes enclou quelcom de providencial. L'estil tan noble i tan pur, de la gran cantant, hi brillava malgrat les obres que cantava, que són d'una valor inferior als seus mèrits excepcionals: sa veu, son art estan predestinats a una causa més gran, més alta.

Amb un coneixement perfecte del sentit musical, ella aplica ses facultats a la interpretació d'obres que són tot expressió, matís, suggestió delicada i ha seguit, ella també, la via per la qual amb tanta perseverança com èxit va seguint Wanda Landowska.

La significativa expressió del bell cant brolla amb tot son esclat quan, Maria Barrientos, cantà «Roisins amoureux» de Rameau; «Nascondo l'usignol» de Haendel; o les melodies franceses, poloneses, espanyoles o catalanes, generadores de tantes obres, caps-de-brote musicals i a les quals ella les retorna, evocant meravellosos paisatges, el patètic més natural i més pur.

Mai més, el poder de la música podrà imposar-se amb major eloqüència que, quan passant alternativament del piano clavicemba, Wanda Landowska fa revivir, amb tota la seva grandesa, el seu «spriu», sa delicada lleugeresa i sa profunditat. Mozart,

Bach, Schubert, Conperin, Scarlatti, Haendel, Rameau...

El tres concerts del nostre Palau de la Música Catalana es donaran el dilluns 30 octubre, dissabte 4 i dimarts 7 de novembre.

El patrie Ricard Samper, que va morir darrerament, ha deixat cinc mil pessetes amb destí a la caixa de socors de l'Orfeó de Sabadell, de la qual institució el difunt era un dels fundadors.

A la Schola Orpheonica, carrer de Sant Honorat, principal, tingué lloc l'obertura de curs de 1922-23.

Després de llegir un bell parlament pel secretari de l'entitat En Narcís Perbellí, en nom del C. D., adequat a l'acte, diferents senyores i joves orpheonistes donaren un recital de cançons i números de música, que foren molt aplaudits per la concurrència que omplena la dependència de la casa.

Per acabar la festa, l'Orfeó, dirigit pel mestre En Josep Alier, va cantar unes quantes cançons del seu repertori, que agradaren molt per la seva afinació, mereixent repetir-se algunes d'elles.

Han començat a la pròpia Schola les classes de gratuïtes de Teoria, Solfeig, Piano i Cant, per a joves i senyores, tots els dilluns i divendres, de les sis a les vuit de la tarda. Qui vulgui inscriure's a les esmentades classes del present curs ho pot fer a la secretaria de la dita entitat, els dilluns i divendres, de sis a vuit de la tarda, i els dimarts i dijous, de deu a dotze de la nit.

Demà, a les deu de la nit, donarà la Secció Choral del Foment Marítim, que dirigeix el mestre N'Emili Gaya, un concert al Grup Excursionista Minerva, de la Barceloneta, amb motiu del IV aniversari de la fundació de la dita entitat excursionista.

Els Pomells de Joventut

Diuen que vivint, els Pomells de Joventut de la ciutat d'Olot faran una festa d'homenatge al fundador de l'institució En Josep Maria Folch i Torres.

Amb tal motiu s'han organitzat diversos actes, en l'organització dels quals es treballa amb gran entusiasme, puix Olot vol retrar una cordial acollida al benemèrit patrie creador de la popular institució.

En Folch i Torres arribarà a les nou del matí, acudint a rebre'l tots els pomellistes amb llurs consellers i autoritats i personalitats invitades a l'acte. De seguida s'encomenaren tots plegats a l'església de la Mare de Déu del Turó, on saludaran a la Patrona de la ciutat.

En sortint aniran a l'Ajuntament, al saló de sessions del qual es farà la presentació dels Pomells al fundador.

Més tard hi haurà una extraordinària audició de sardanes a la Plaça Vayreda estrenant-se una titulada «La Ventafocs», dedicada a En Folch.

A la tarda, al Teatre Principal, hi haurà una interessant vetllada cul-

tural-patriòtica que clourà En Josep Maria Folch i Torres amb un parlament.

Hi ha molta animació i entusiasme per aquesta festa.

El Congrés d'Higiene

Demà dissabte, a les set de la tarda, se celebrarà a la sala d'actes de l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya, carrer de Santa Anna, 28, primer, la sessió preparatòria per a l'elecció de la Mesa definitiva del Congrés, els presidents d'Honor del mateix i els presidents i secretaris de cada Secció.

El diumenge, a les onze del matí, tindrà lloc la sessió inaugural de l'esmentat Congrés, a la Sala de Cent de les Cases Consistorial, acte que promet revestir veritable importància. Al dit acte hi estan invitades totes les autoritats, gran nombre de Corporacions, personalitats i la premsa.

Cursos

del Laboratori Mnncipal

Seguint el costum ja establert, el Laboratori Municipal de Barcelona ha organitzat també enguany Cursos essencials pràctics de Bacteriologia, Serologia i Anàlisi química, sota la direcció del Prof. R. Turró i patrocinats per la Comissió municipal de Cultura.

Els títols i les dades dels mateixos són:

Bacteriologia i Serologia generals: altern, del 4 de novembre a finals de març de 1923.

Anàlisi bacteriològica d'aigües: diari, del 10 de gener a mitjan febrer. Els mètodes biològics en la infecció tuberculosa: altern, del 15 de febrer a mitjan abril.

Revisió de recarques sobre hemolisines: diari, de l'1 de març a primers d'abril.

Preparació de vacunes i autovacunes: altern, del 1 de novembre a mitjan desembre.

Fonaments científics de la Química analítica: diilluns, dimarts, dimecres i divendres, del 3 de novembre fins a Nadal.

Elements d'anàlisi química quantitativa: diari menys els dissabtes, del 10 de gener al 15 de març.

Anàlisi de productes alimenticis: diari, menys els dissabtes, del 15 de març al 15 de juny.

En el mateix Laboratori (Sicília, núm. 44), de les nou del matí a les sis de la tarda, hom facilitarà programes i tota mena de detalls als que ho sol·licitin.

Enfonsada al Metropolita

UN MORT I UN FERIT

A les dotze d'anit passada, al peu del Metropolita del Passeig de Gràcia prop del carrer de la Diputació, es produí una enfonsada de terres, resultant greument ferits dos obrers anomenats Eudard Trabado i Anselm Grasa, els quals passaren a la clínica dels doctors Breton i Figuerola, morint als pocs moments el Trabado. L'altre es troba una mica millorat.

Editorial Catalana, S. A.

(Escudellers, 10 bis, entresol)

Llibres d'estudi

- «Aritmètica Mercantil» (volum VII de l'Enciclopèdia Catalana), per Emili Vallès.
- «Gramàtica Francesa» (volum IX de l'Enciclopèdia Catalana), per P. Fabra.
- «Prehistòria Catalana» (volum XVI de l'Enciclopèdia Catalana), per P. Bosch Gimpera.
- «Història de l'Art» (Egipte) i (Mesopotàmia), volums XXII i XXXI de l'Enciclopèdia Catalana, il·lustrats, per Joaquim Folch i Torres. Cadascun d'aquests volums: en rústega, 3 pesetes; en tela, 4 ptes.
- «Taquigrafia Catalana», per Elias Juvert. Ptes. 2'50.
- «Resum d'Ortografia Catalana». Ptes. 0'25.
- «Dibuix del noi». Nou quaderns repartits en tres cicles. Cada quadern, C.75 ptes.

Sèrie de llibres escolars (il·lustrats)

- «El meu llibre», pel R. P. Joan Profitós. Primera part (nova edició). Ptes. 0'50.
- «El meu llibre», pel R. P. Joan Profitós. Segona part (nova edició). Ptes. 0'50.
- «El llibre dels infants», pel R. P. Joan Profitós. Ptes. 2

NOTICIES DE L'ESTRANGER

Com abdica

el rei Constantí

Traduïm la següent correspondència d'Atenes:

La jornada del dilluns, 25 de setembre, a Atenes, fou marcada per una certa nerviositat. Començaren a circular rumors alarmants sobre l'actitud de l'exèrcit i de la flota concentrats a Mitylena. Al mateix temps el Govern es mostrava inquiet del moviment d'opinió a favor de la nova crida de Venizelos, moviment que es manifestava no solament a Atenes, sinó fins a les províncies més allunyades.

El ministre de l'Economia nacional, senyor Alaneas, es feia ressó de l'opinió demanant al Govern que cridés a l'ex-president del Consell i d'en-carregar a dos dels seus amics, el senyor Charilaos, president de la Cambra de Comerç, i el senyor Dionisde, ex-ministre, que anessin a París per a decidir-lo a acceptar.

Per altra part, les autoritats de policia es mostraven extremadament preocupades per la fermentació que observaven a la ciutat i que hom atribuïa principalment als oficials que havien tornat d'Asia Menor i als refugiats d'aquest territori. El general Constantinopoulis, comandant militar de la plaça, feu publicar una ordre invitant els oficials vinguts d'Esmirna que no es barreassin en cap conciliabul, que guardessin silenci absolut sobre els esdeveniments als quals havien assistit i els prohibia que per cap concepte anessin vestits de país. Finalment, el mateix dia eren arrestats els membres del Comitè executiu del partit republicà.

Amb aquest mateix atòsfera febril s'obrí la jornada històrica del dimarts, 26 de setembre. A dos quarts de deu del matí aparegué per damunt de la capital un avió militar, deixant caure damunt la plaça de la Concoràdia i a les casernes veïnes, la proclama del coronel Gonatas, la qual posava al rei i al Govern les condicions de l'exèrcit. A l'anunci d'aquesta nova, el president del Consell, senyor Triantaphylacos anà immediatament al palau reial. El sobirà, qui després de la seva tornada a Grècia, no sembla haver-se donat compte en cap moment de l'enfonsament de la seva popularitat, tranquil·litza al primer ministre, i afegí, amb una completa inconsciència, que ell mateix aniria a parlar amb l'exèrcit i que quan aquest el veuria l'acolliria amb entusiasme, dissipant-se així tots els malentesos.

Sortint de la casa reial el senyor Triantaphylacos, reuní els seus companys al ministeri de la Guerra, durant la deliberació de dos quarts de dotze a les tres de la tarda. En aquest moment, com ignorant encara la força del moviment, les tendències del còrps oficials eren a favor de la resistència. El Consell de ministres decidí, doncs, la proclamació de la llei marcial, i aplicarla immediatament amb tot rigor, reforçar les autoritats de policia i donar-

les-hi les instruccions més severes.

A la sortida del Consell, el ministre de l'Interior senyor Bounios, tot reco-neixent que les comunicacions telefòniques amb Mitylena i la flota estaven interrompudes, afirmà, sense saber res en concret, que el moviment no era seriós i que afectava solament a algunes unitats descontentes.

Però durant aquest temps, la insurrecció prenia, minut per minut, una força irresistible. El cuirassat «Leunos» havia tramès per telegrafia sense fil un missatge a totes les unitats de la flota i totes s'havien adherit al moviment. A Salònica, on un avió havia llançat igualment la proclamació del coronel Gonatas, tota la guarnició feu causa comuna amb els revolucionaris. Són aquestes noves, vingudes de diversos indrets, que semblen haver fet comprendre al Govern la inutilitat dels seus esforços.

A les tres de la tarda, el senyor Triantaphylacos tornava al palau i comunicava al rei la decisió del Consell de proclamar la llei marcial. Ja es començaven de pendre les disposicions necessàries per a oposar-se per la força a tota temptativa d'insurrecció quan, a un quart de vuit del vespre arribà al ministeri de Marina un radiograma dels insurrectes, anunciant que acabaven d'arribar al cap Sunium, amb el «Leunos», les altres unitats de la flota i el transatlàntic «Patris» carregat de tropes. Era un ultimatum, signat aquesta vegada pels tres caps de la insurrecció. Donava al Govern el termini fins a mitja nit per a fer conèixer la seva resposta.

El president del Consell convocà immediatament els seus companys al ministeri de la Guerra, començant la deliberació a dos quarts de vuit. Mentre se celebrava la reunió arribaren successivament per a participar-hi els generals Papoulis i Condoulis, l'ex-ministre Roufos i el gran escuder del rei, Ipsilantis. A dos quarts de nou, tots els ministres, llevat del senyor Eutaxias, dimissionari des del migdia, transmetien al rei llur dimissió col·lectiva, la qual significava la sotmissió a l'últimatum revolucionari.

El rei no tractà pas de desdir-se, i feu cridar el general Papoulis, conferenciant amb ell durant una hora. En aquesta conversa, de la qual hom ignora els detalls, el rei es desentengué ben depressa dels seus ministres, dels seus partidaris, dels seus amics i de tots els que havien lluitat i sofert per ell. Acceptà totes les condicions dels insurrectes, llevat d'una, la que l'afectava personalment, ço és, l'abdicació. Sobre aquest punt es va resistir tan enèrgicament i obstinada, s'agafà tan desesperadament al seu solí, que finalment el general Papoulis hagué d'acceptar anar a parlamentar amb els rebels i oferir-los un mercadeig que consistia en sacrificar-ho tot a canvi que el rei pogués guardar la seva corona.

A tres quarts de deu, el general Papoulis marxava en automòbil cap a Laurium. Hom sap el que succeí. El Comitè revolucionari fou inflexible en tots els punts, i l'home que quan

els seus ministres, en llurs moments de clarividència, li parlaven de la necessitat d'abdicar, responí amb rialles mofetes, es va sotmetre en pocs minuts sota l'amenaça dels canons de la seva pròpia flota.

L'Oficina Internacional del treball

Ginebra, 13. — El Consell d'Administració de l'Oficina Internacional del Treball, ha discutit l'Informe de M. Albert Thomas referent a l'activitat de la dita Oficina durant l'últim trimestre.

Aixecà acta de la rectificació per part de Suïssa, de les quatre convencions adoptades a la Conferència de Washington, relatives a l'atur i al treball nocturn de les dones i dels nens.

Per últim, registrà el Consell l'afirmació dels Estats Units de participar en els treballs de la Conferència del carbó que es reunirà pròximament a Londres.

Assistiren a la reunió els delegats d'Espanya. — Havas.

La Comissió de reparacions

LA PROPOSICIO DE MR. BRADBURY

París, 13. — La Comissió de Reparacions es reunirà avui per a tractar de la situació financiera d'Alemanya. Segons l'Agència Havas, el delegat anglès senyor Bradbury, sol·licitarà dels aliats que el Reich sigui dispensat de tot pagament en espècies, durant cinc anys, a partir del pròxim mes de gener, i en compensació, Alemanya procedirà a la reforma de les seves finances.

La pròpia Agència Havas creu dubtós que França accepti aquesta proposició, no solament per la durada de la moratòria, sinó també per la incertitud respecte a l'eficàcia de la reforma financiera que hauria de fer Alemanya. — Havas.

L'aniversari del descobriment d'Amèrica

CELEBRACIO A FRANÇA

París, 13. — Ahir se celebrà a tot França l'aniversari del descobriment d'Amèrica.

A París, la Unió Pan Atlàntica donà una reunió, en la qual el cònsol de l'Uruguai, senyor Lomba, pronuncià un discurs enaltant la memòria de Cristòfol Colón.

A la nit, celebraren un banquet els representants diplomàtics i cònsols de totes les nacions de l'Amèrica llatina i Europea. El cònsol general de l'Uruguai, senyor Cornejo, i el ministre del Perú, pronunciaren entusiasmes allocucions. — Havas.

Els ferrocarrils russos

CATASTROFE SOSPITOSA

París, 13. — Segons els mitjans de Riga, el tren que portava els membres de la comissió encarregada d'efectuar una enquesta sobre els reboto-ris i exaccions cometes en el servei

de ferrocarrils, descarrilà, precipitant-se a un torrent.

L'accident ocasionà diversos morts i nombrosos ferits.

Sembla que la catàstrofe ha estat preparada pels empleats de ferrocarrils. — Havas.

La situació a Fiume

MOBILITZACIO DELS «ARDITI»

París, 13. — Comuniquen de Milà al «Petit Parisien» que D'Annunzio ha publicat una proclama als fumesos decretant la mobilització general dels «arditi», a partir d'ahir, dia 12, a les dotze de la nit. — Havas.

El matrimoni

de l'ex-Kaiser

La Haia, 13. — El matrimoni de l'ex-kaiser Guillem amb la princesa de Reuss, s'ha fixat per al dia 5 de novembre pròxim.

E dial 24 del corrent se celebrarà a Doorn una cerimònia religiosa en memòria de l'ex-kaiserina. — Havas.

L'ajut a l'Austria

Vienna, 13. — El Consell Nacional de la Cambra ha donat compte a aquesta del resultat dels treballs de la Societat de les Nacions a favor d'Austria.

Després de llarga discussió la Cambra rebutja una moció de desconfiança, presentada pels socialistes, aprovant, en canvi, un ordre del dia de confiança en la qual es donen les gràcies al Govern pel resultat de la seva tasca. — Havas.

El Congrés d'Aeronàutica Internacional

Roma, 13. — El Congrés d'Aeronàutica Internacional ha resolt augmentar d'un a tres quilòmetres el recorregut que haurà de superar als efectes del record de velocitat.

Encara que la qüestió de l'admissió d'Alemanya a la Federació aeronàutica internacional ha estat ajornada, s'ha convingut en què els aviadors alemanys puguin ésser admesos en els concursos d'aeronàutica, deixant a aquest respecte en completa llibertat d'acció a cada Aeri Club. — Havas.

Terratrèmol al Perú

La Paz, 13. — L'Observatori de Cochabamba va registrar ahir, a un quart de quatre de la tarda, un violent terratrèmol que, segons les apreciacions del dit Observatori, s'ha produït a la frontera peruana. — Havas.

Les memòries d'Erzberger

Munich, 13. — El procurador general ha demanat una pena de 15 anys de treballs forçats contra el senyor Fehrenbach, al qual acusa de la publicació d'unes memòries de la guerra del senyor Erzberger, en les quals els enemics d'Alemanya han pogut trobar fundaments per a declarar que aquesta potència volgué, en realitat, emprendre una guerra de conquesta.

Al mateix temps ha demanat anàlogues penes per als altres dos acusats pel mateix assumpte. — Havas.

Els problemes d'Orient

GRECIA SIGNARA L'ARMISTICI

Atenes, 13. — Se sap que l'Alt Comissari hel·lènic a Constantinoble, senyor Simopoulis, signarà el protocol d'armistici. — Havas.

TRANQUIL·LITAT A ATENES

Atenes, 13. — Des de la proclamació de l'estat de seti ha regnat tranquil·litat.

Han arribat els delegats de la Conferència de Mudània. Les instruccions del Govern grec, en les quals es preveuen modificacions de detall respecte el protocol, arribaren tard a Mudània, i per això el protocol no fou signat pels dits delegats. Però tenint Grècia el decidit propòsit d'acceptar les clàusules del protocol, els seus delegats el signaran demà, dissabte. — Havas.

UN DISCURS DE MRS. GEORGE

Telerafien de Londres a «Le Matin» que en un discurs pronunciat ahir per la muller de Lloyd George, declarà que el poble britànic ha de significar la seva satisfacció pels resultats obtinguts en la política desenrollada pel seu marit.

—Tinc una veritable satisfacció — afegí — per que el meu marit tindrà ocasió de demostrar al seu país els beneficis que li ha reportat. — Havas.

ELECCIONS GENERALS

A ANGLATERRA

Londres, 13. — El «Daily News» diu que Lloyd George ha decidit convocar a eleccions generals en data propera.

S'assegura que ja està fixada la data del 4 de novembre pròxim. — Havas.

LA CONFERENCIA IMMINENT

Londres, 13. — Als còrps polítics londinenses es dona crèdit a una nota publicada pel «Daily News», segons la qual la pròxima Conferència de la pau que resoldrà la qüestió d'Orient, se celebrarà a Ginebra o Lausana, degut a la seva proximitat, i la seu de la Societat de les Nacions, a la qual està encomanada la protecció de les minories cristianes. — Havas.

UN DISCURS DE MR. ASQUITH

Londres, 13. — Als còrps polítics es diu que Mr. Asquith pronunciarà aviat un discurs relacionat amb la política del Govern a Orient. — Havas.

ELS ALTS COMISSARIS ALIATS

I ELS KEMALISTES

Constantinoble, 13. — Els alts comissaris aliats han tramès una nota al comissari kemalista de Negocios estrangers en aquesta capital, demanant-li que s'adoptin mesures de clemència amb els individus de l'exèrcit grec, originaris d'Anatòlia, els quals es troben presoners als camps de concentració turcs i que han de compareixer davant dels Consells de guerra. — Havas.

D.^a Concepció Soler i Miquel de Parareda

de la ciutat de Tàrraga

mori ahir en aquesta ciutat en el Casal per a Dones i Nens Malalts a l'edat de 52 anys

havent rebut els Auxilis Espirituals

(A. O. S.)

El seu desconsolat espòs don Joan Parareda i Bilalta, germans i germanes polítiques, família tota i les cases comercials de «PARAREDA», «MAYMÓ» i «SANRRAMA», participen als amics i coneguts tan sensible pèrdua i els preguen li dediquin un record en llurs oracions i se serveixin assistir a dos quarts de quatre de la tarda, demà, dissabte, al carrer del Palau, núm. 3, per acompanyar el cadàver a l'església parroquial dels Sants Just i Pastor i després al Cementiri Nou.

Els Emms. Cardenals de Tarragona i Burgos i els Ilms. Bisbes de Barcelona, Lleida, Seu d'Urgell, Solsona i Vich, han concedit indulgències en la forma acostumada.

La Veu de Catalunya

DIARI NACIONALISTA D'AVISOS I NOTÍCIES

Divendres, 12 d'octubre de 1922.

Ja que s'hi entesta....

Exm. Sr. D. Amós Salvador

DISTINGIT amic i adversari: He estat dubtant si devia o no contestar les cartes obertes que vostè ve publicant a *La Libertad*. Ja li vaig dir que trobo xorques en extrem aquestes polèmiques periodístiques, i que així com em sembla que una discussió al Senat sobre el problema cada dia més viu de Catalunya podria ésser d'alguna utilitat per a futures orientacions, sobre tot si hi prenen part els que pròximament han d'entrar a governar, no serveixen sinó d'honest entreteniment els esplais de vostè lluitant contra uns molins de vent que es crea la seva fecunda fantasia excitada per un concepte especial del patriotisme.

Però, en fi, si no li contesto res, vostè es pot molestar i altres podrien creure que és perquè no sé què dir-li.

Jo no sé, respectable don Amós, si vostè ha vist alguna vegada el Mediterrani. Però els seus articles, sobretot aquestes darreres cartes obertes, produeixen la sensació que ara el descobreix. No produeix altre efecte el seu sensacional descobriment que en el pensament polític català hi ha diferents matisacions; des de l'aspiració a una descentralització de serveis fins al separatisme. I no en diguem res de la seva demostració dels inconvenients que té per a un Estat la separació d'una part del seu territori... És com si per a començar a donar lliçons d'Economia Política un catedràtic comencés a explicar que hi ha homes pobres i homes rics, i que d'aquests n'hi ha que ho són més i n'hi ha que ho són menys, i després ens demostrés que si a un home li prenen o es desposseeix d'una part de la seva fortuna quedarà més malament que abans...

Assabentats i conformes, don Amós.

Però, per aquest camí vol anar a ofegar el catalanisme o a cercar una solució al problema?

Desgraciadament, potser per això que vostè ens diu cada dia de què no coneix el català, ni és capaç de llegir ço que en el nostre idioma s'escriu, veig que vostè no coneix la qüestió de Catalunya ni en els punts més fonamentals de doctrina ni d'actualitat. No voldria que es molestés ni que em digués després que amb petulància inexcusable li vull donar una lliçó. Però si en tingués una idea lleugeríssima, no s'entretindria discutint amb mi per a demostrar-me els inconvenients del separatisme, ni em preguntaria què representem nosaltres dintre el moviment català.

Si vostè discutís amb el senyor Macià p. e. jo comprendria que s'esforcés en convence'ls dels inconvenients del separatisme. Dubto molt que el convencés amb fonaments com els que vostè empra. Però, en fi, es comprendria una discussió, que per cert, fóra força interessant. Però a mi i als meus amics? Però vostè encara no sap, respectable don Amós, que la Lliga Regionalista va ésser fundada fa més de vint-i-quatre anys per a treballar per mitjans legals per a aconseguir l'autonomia política de Catalunya dintre de l'Estat espanyol?

Aquest programa polític nostre, que vostè demana després de 24 anys d'estar consignat en els Estatuts i d'haver estat constantment proclamat pels nostres homes i defensat durant un quart de segle en aquestes columnes, és tan clar que no necessita cap més explicació.

La finalitat és l'autonomia política de Catalunya. El límit d'aquesta autonomia no és altre que la continuació de Catalunya dintre de l'Estat espanyol. Els mitjans per a arribar-hi són tots, absolutament tots, els que les lleis permetin.

Ho vol més clar?

Però contestat tot això, d'una manera ben rotunda, permetim, senyor Salvador, que li demani que així com jo he accedit al seu requeriment de definir bé la nostra actitud política, li pregui ara que vostè em digui en què es fonamenten vostè i els seus per a entestar-se en oposar-se a les doctrines nostres i en mantenir la mateixa orientació política que ha anat reduint l'Imperi espanyol a la seva actual mínima expressió.

Com li deia en una carta anterior, quan l'actual Rei d'Espanya començà a ésser-ho; quan vostè i els seus contemporanis començaren a actuar en política, el Rei d'Espanya regnava sobre un territori quasi el doble d'aquell sobre el qual regna ara, i els seus súbdits eren gairebé una meitat més dels que ara té. Amb la política que vostès sostenen i en què ara s'entossudeixen, tot allò es perdé. Amb les orientacions que nosaltres sostenim, tot allò podia i devia conservar-se i s'hauria conservat, i donem com a prova l'exemple de l'immens Imperi britànic.

Seria tan amable que tractés de provar-me el per què vostè considera millor el sistema de fer minvar cada vegada més l'extensió i la força de l'Estat espanyol?

LLUIS DURAN I VENTOSA

Les Idees i les Imatges

ELS ADULADORS DE LES JOVENTUTS I ELS ENCORATJADORS DE LA JOVENTUT

... Abans d'ahir alludíem, amb blasme, els aduladors de les joventuts literàries.

Convé, però, destriar, tot seguit, per a evitar confusions: els aduladors de les joventuts i els encoratjadors de la joventut.

A primer fàcil cop d'ull ambdues modalitats semblen una mateixa cosa; llur diferenciació, tanmateix, és cabdal.

L'adulador de les joventuts celebra, indiferentment, les qualitats i els defectes (aquests, en particular, directament o indirecta, amb complaença marcada).

L'encoratjador de la joventut celebra, en canvi, només que les qualitats i, per damunt de tot, les possibilitats ulteriors de perfeccionament.

En el fons és en la forma, els aduladors de les joventuts, trafiquen amb elles.

La finalitat dels encoratjadors de la joventut, dintre els límits imposats per l'egoista humanal condició, es manifesta, fonamentalment i formal, desinteressada.

JOSEP MARIA JUNOY

DEMA

publicarem el segon article de la sèrie que per a estudiar

El problema del Marroc

i definir l'actitud del catalanisme davant aquest problema ha escrit l'illustre cabdill nacionalista

En Francesc Cambó

Polítiques

JOVENTUT NACIONALISTA

La Joventut Nacionalista de Barcelona, d'acord amb les entitats adherides a la Lliga, ha acordat donar un cicle de conferències en llurs estalges, sobre el tema: «La protecció de les minories nacionals en els tractats de 1919-1920».

Dites conferències se celebraran a les deu del vespre, en les dades i en les entitats següents:

Dissabte, dia 14. — Ateneu Democràtic-Regionalista del Poble Nou. — Wad-Ras, 208.

Conferenciant: En Joan Vidal Salvó, advocat.

Dissabte, dia 14. — Ateneu Democràtic. — Carrer d'Aragó, 135.

Conferenciant: En Josep Codolà, advocat.

Dijous, dia 19. — Casino de Sans. — Carrer de Sans, 114.

Conferenciant: En Josep Mari i Carrer, advocat.

Dissabte, dia 21. — Lliga Regionalista de Gràcia. — Carrer de Salmeron, 73.

Conferenciant: En Frederic Roda i Ventura, advocat.

Dissabte, dia 21. — Centre Popular Catalanista de Sant Andreu. — Carrer de Sant Andreu, 146.

Conferenciant: En Lluís M. Arnau, advocat.

Dissabte, dia 21. — Centre Català d'Horta i Santa Eulàlia. — Plaça Santes Creus, 2.

Conferenciant: En Lluís Valeri, advocat.

Dissabte, 21. — Lliga Regionalista de la Creu Coberta. — Corts Catalanes, 380.

Conferenciant: Alexandre Bulart, advocat.

Dia 21. — Catalunya, carrer Nou de la Rambla, núm. 16.

Conferenciant: Armand Carabén.

Itàlia i Txeco-Eslovàquia

Mentre es reunien a Mudània els representants dels turcs i de les Potències aliades, a Venècia conversaven el Dr. Benes i el senyor Schanzer. Aquestes converses han sigut molt interessants.

Semblava que, de la Conferència de Gènova ençà, els recels entre Itàlia i Txeco-Eslovàquia augmentaven. La sinceritat, però, i el talent diplomàtic del Dr. Benes han aconseguit esvaïr aquests recels. I els resultats ulteriors de les converses tingudes suara a Venècia entre el Dr. Benes i el senyor Schanzer esdevindran molt beneficiosos per a la causa de la pau i l'estabilitat del Centre d'Europa.

Segons diuen els diaris d'Itàlia, el senyor Schanzer no amaga pas la satisfacció que li han produït les lleials explicacions del doctor Benes.

Argument principal d'aquestes converses han estat les relacions comercials entre Itàlia i Txeco-Eslovàquia. Schanzer i Benes han convingut en ratificar immediatament els pactes comercials signats a Roma el 23 de març de 1921. I, com a complement d'aquests convenis, han acordat també celebrar una conferència a Trieste el mes de novembre imminent per tal que sigui estudiada la forma més eficaç i oportuna de facilitar el comerç de Txeco-Eslovàquia a través d'aquell port. Itàlia, doncs, reconeix en principi la necessitat d'obrir una sortida al mar per al comerç de Txeco-Eslovàquia.

El Dr. Benes ha aprofitat les converses de Venècia per a reiterar els propòsits pacífics del seu país. Txeco-Eslovàquia —ha dit— no desitja sinó el manteniment dels tractats de pau que constitueixen l'estatut actual del Centre d'Europa. El pacte suara renovat i ampliat amb Sud-Eslàvia no conté cap clàusula secreta. El senyor Schanzer ha restat convençut que no hi ha res que pugui ésser interpretat en cap sentit com una expressió d'hostilitat a Itàlia.

El gran estadista txec no és partidari de constituir ara una Federació Danubiana, però ha anunciat lleialment que Txeco-Eslovàquia arribarà tot a uns convenis mercantils amb Hongria que contribuiran a l'estabilitat econòmica i a la consolidació política dels Estats danubians.

El Dr. Benes ha convençut el senyor Schanzer que tant Itàlia com Txeco-Eslovàquia tenen un interès comú en mantenir la integritat i la independència política de la República austriaca, cooperant a la seva restauració econòmica i financiera.

Aquesta petita Conferència de Venècia entre els Ministres d'Estat d'Itàlia i Txeco-Eslovàquia tindrà resultats beneficiosos per a l'estabilitat dels països que constitueixen l'imperi austro-hongarès i, com a conseqüència, per a la pau d'Europa.

JOAQUIM PELLICENA I CAMACHO

Generalitat

Despatx de les seccions en la reunió del Consell Permanent dels dies 11 i 12 d'octubre de 1922.

Carreteres, camins i ponts

Designació de senyors diputats per assistir al reconeixement i si hi hagués lloc a la recepció definitiva de les obres d'empedrat del pont sobre el riu Ter en el quilòmetre 2, hectòmetre 4 del camí de Manlleu a la Gleva, i de les obres de fabrica del camí veïnal de la carretera d'Igualada a Sitges al camí de La Pobla a Carne, per Espola i Torre de Claramunt.

Adjudicació de les subhastes de l'acopi de pedra per a la conservació dels quilòmetres 1 a 2'065 de la carretera de Reus a Almorós, per Castellvell, i de les obres del camí veïnal de Sant Pere Salavina a Calaf.

Continuació dels treballs en les obres que es realitzen per administració.

Beneficència

Tràmit de diversos expedients de reducció de dementes pobres.

Aprovació de les bases per a la provisió del càrrec d'administrador dels Establiments de Beneficència de Tarragona.

Cultura

Concessió d'un premi per als Jocs Florals del Rat Penat de València.

Organització del curs de pràctiques a l'Escola Superior de Bibliotecàries.

Adquisició de llibres i material d'informació i didàctic referents a l'organització d'escoles primàries.

Nomenament de professors per a les ensenyances de filatura i dibuix per a manjans a l'Escola del Treball.

Agricultura

Nomenament de professor de Zoologia de l'Escola Superior d'Agricultura, en mèrits del concurs efectuat a l'efecte, a favor de don Francesc Garcia del Cid.

Aprovació de les Bases del concurs per a la provisió dels càrrecs de cap dels Serveis de Terra Campa i Viucultura i Enologia.

Organització d'una campanya de vulgarització dels procediments de selecció i preparació de llavors de blat i de sembra a màquina.

El Consell de Pedagogia de la Mancomunitat de Catalunya ha encarregat una de les classes de Filosofia dels Estudis Normals al distingit catedràtic d'aquesta Universitat don Jaume Serra Hunter.

Els actes d'afirmació nacionalista

Ens pregunten la publicació de les següents ratlles:

A la Secció de Propaganda Autonomista del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria continuen rebent-se adhesions d'Ajuntaments que en sessió consistorial han votat íntegra la Declaració, proclamant el fet de Catalunya Nacional, i declarant llur voluntat d'ajudar a la immediata implantació d'un Govern propi.

Avui publiquem la llista dels Ajuntaments que van trametre llur adhesió els primers dies d'ésser iniciada la campanya. Són els següents: Roda, Súria, Barberà, Hospitalet de Llobregat, Figueras, Ayguamúrcia, Arenys de Mar, Torredembarra, Vendrell, Gavà, Arbós, Barcelona, Solerías, Molins de Rey, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Just Desvern, Masalcoreig, Torelló i Monistrol de Montserrat.

En edicions successives, continuarem donant compte de les adhesions la rebudes i de les que es vagin rebent.

Hom fa present, una vegada més, a tots els Ajuntaments que encara no hagin rebut la comunicació del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, que s'apressin a demanar-la a la Secció de Propaganda del mateix Centre, Rambla de Santa Mònica, 25, la qual tindrà cura de trametre-li-hi immediatament.

L'Ajuntament de Vilafranca del Penedès en sessió del dimecres, va aprovar la següent declaració:

Nosaltres que representem la voluntat del poble

Proclamem el fet de la personalitat de Catalunya.

Reclamem per a Catalunya el dret de regir-se per un Govern propi.

Declarem la voluntat del nostre Poble d'ajudar a la immediata institució d'aquest Govern, el qual ha de conduir Catalunya a complir els seus destins en la Història dels Pobles.

La Conferència de Mudània

LA REUNIO DEL DIA 9

El corresponsal de l'Agència Reuter a bord de l'«Iron Duke», telegrafia, en data del 9 d'octubre, els detalls següents de la sessió del dilluns de la Conferència de Mudània:

«El dilluns foren realitzats progressos considerables en les negociacions. Fins diumenge al vespre, després d'anar a Constantinoble, per a consultar els alts comissaris, els generals frances i italià no reberen les instruccions de llurs governs trameses després de l'acord de París pres el dissabte. Hi havia lleugeres divergències entre aquestes instruccions i fou necessari un cert temps per a coordinar els textos.

Així la reunió del dilluns, anunciada per a les vuit del matí, fou ajornada fins a la tarda. No obstant, els generals Charpy i Mombelli visitaren al matí a Ismet Paixà i discutiren amb ell, sense caràcter oficial, alguns aspectes de les proposicions aliades.

Els generals trobaren a Ismet Paixà intractable sobre la qüestió de la presència de les missions aliades a la Tràcia, després de l'ocupació turca. Ismet Paixà declarà que els turcs preferien esperar un mes, fins que els grecs i els aliats fossin fora, i ocupar aleshores la Tràcia sense cap ingerència. Afegí que les minories cristianes rebrien el mateix tracte que tots els súbdits turcs, de conformitat amb les lleis otomanes.

Fins a prop de les vuit del vespre no començà la reunió dels generals aliats amb Ismet Paixà. Algunes lampes de petroli projectaven una llum feble dins de la barraca, en la qual tingué lloc la reunió.

Després d'haver pronunciat un discurs, el general Harington demanà al coronel britànic Heywood, que llegís el text del protocol. Ismet Paixà semblava estar agitat d'esperit i manifestava certa nerviositat. Constantment s'eixugava el front i la cara amb el mocador.

Va interrompre en cert moment la lectura per a demanar al coronel Heywood que repetís el passatge referent a la limitació dels efectius de gendarmeria.

Acabada la lectura, Ismet Paixà demanà:

— Són aquestes les condicions finals dels aliats?

El general Harington va respondre:

— Sí, aquestes són les condicions finals.

Aleshores Ismet Paixà declarà que el protocol seria examinat amb el mateix esperit de conciliació que el manifestat pels aliats. No obstant, es mostrà sorprès que el document avarqués nous punts i que hi hagués indúss omissions en compararlo amb el protocol discutit a la primera sessió.

— Aquest protocol — va dir Ismet Paixà dirigint-se als generals italià i francès — heu dit que teniu instrucció de signarlo. Altrament la qüestió de la zona neutral, que figura ara al protocol, primitivament havia d'ésser discutit entre els comandants britànic i turc.

El general Harington va respondre que durant aquest temps s'havia celebrat una reunió aliada a París i que fou convingut que les tres potències insistirien perquè la zona neutral fos respectada en la mesura compatible amb la seguretat de les tropes i la llibertat dels estrets.

Afegí que estava disposat a discutir immediatament els detalls de la línia de demarcació de la zona neutral, que podria ésser fixada tot seguit per una comissió mixta turco-aliada. «També estic disposat — digué — a facilitar oficials que s'entenguin amb els turcs per al control de la zona neutral.»

Després remarcà que, malgrat la promesa d'Ismet Paixà, les tropes turques avançaven constantment i que s'havia obligat a anar a Constantinoble perquè estava amenaçada la seguretat de les tropes, però anuncià que tornaria a Mudània per a conèixer la resposta d'Ismet Paixà.

Aquest va respondre que desitjava sotmetre el protocol a Angora i va prometre que la seva resposta la donaria el 10 d'octubre a les cinc de la tarda.

L'actitud ferma, al mateix temps que amistosa del general Harington, impressionà molt tots els que assistien a la reunió. L'actitud intransigent dels turcs és causada en gran manera per llur suspicàcia i malificança envers els aliats. Però l'exposició clara que féu el general Harington contribuï a convèncer els turcs que no hi havia res a guanyar imposant

una ruptura el dia abans de la conferència que sancionaria la realització de gairebé tots llurs objectius nacionals.

Menrestant, els grecs havien promogut un punt litigios interessant respecte a la frontera eventual de la Tràcia. Durant la gran guerra, i actuant sota la pressió d'Alemanya, Turquia havia cedit a Bulgària una faixa de territori al llarg del costat oriental del Maritza. Aquesta faixa forma part indiscutiblement del territori grec, atribuït pel tractat de Neuilly i com que aquest ha estat ratificat per totes les potències, abans d'abandonar una part de llur territori han de recórrer al vot de les Cambres.

Per altra part, els grecs estan disposats a executar els dissenys de les potències pel que es refereix a la resta de la Tràcia oriental.

EL TEXT DEL PROTOCOL

«Heu aquí el text del protocol signat a Mudània el dimarts, 10 d'octubre a la nit:

Primer. L'evacuació grega de la Tràcia s'haurà d'efectuar en un termini de quinze dies.

Segon. Les autoritats civils gregues, comprenent-hi la gendarmeria, es retiraran com més aviat millor.

Tercer. Quan les autoritats gregues s'hauran retirat, els poders civils passaran a les autoritats aliades, les quals les trasmetran a les autoritats turques el mateix dia.

Quart. Aquesta transferència s'haurà de fer en tota la Tràcia oriental, dins d'un termini mínim de 30 dies, després de l'evacuació completa de les tropes gregues.

Cinquè. Les autoritats civils del Govern d'Angora seran acompanyades per la força de gendarmeria nacionalista estrictament necessària al manteniment de l'ordre, al respecte de la llei i de la seguretat.

El nombre total d'aquests oficials i homes, serà deixat a la discussió dels nacionalistes, a condició, no obstant, que sigui aprovat pels aliats.

Sisè. Les diferents operacions acompanant la retirada de les tropes gregues i la transferència de l'administració civil, es faran sota la direcció de les missions aliades que es troben als principals centres, i aquestes missions faran tot el possible per a apaciguar els excessos de tota mena.

Setè. Demés d'aquestes missions, els contingents aliats ocuparan la Tràcia oriental. Aquests contingents es compondran de prop de set batallons i asseguraran el manteniment de l'ordre, el respecte de la llei, i actuaran de concert amb les missions interaliades.

Vuitè. La retirada d'aquestes missions i dels contingents aliats s'efectuarà 30 dies després de l'evacuació completa de les forces gregues. Aquesta evacuació podrà efectuar-se a una data més pròxima, en el cas que els governs aliats s'hagin entès sobre les mesures necessàries al manteniment de l'ordre, al respecte de la llei i a la protecció de la població no turca. Si la gendarmeria turca funciona normalment, les missions aliades i els contingents podran retirar-se abans d'expirar els 30 dies.

Novè. Totes les tropes del govern d'Angora seran retirades més enllà de les zones d'ocupació aliada el més aviat possible.

El protocol estipula que les noves zones neutrals a les regions del Txanakkale i d'Ismid, seran delimitades per comissions mixtes, compostes d'un oficial de cada un dels exercits aliats, i d'un oficial representant el govern d'Angora.

Els articles 10 i 11 assenyalen els punts fins als quals s'extendran les zones d'ocupació aliades a la península de Constantinoble i a la península de Gallipoli.

12. Fins que les tropes aliades s'hagin retirat i fins que l'ocupació de cada una de les zones esmentades hagi cessat, el govern d'Angora es compromet a respectar aquestes zones.

13. El Govern d'Angora es compromet a no transportar tropes a la Tràcia oriental ni mantenir-hi exercit, fins a la ratificació de la pau.

14. El present protocol entrarà en vigor tres dies després de la signatura.

Els actes de La Bisbal

La Joventut Nacionalista de Rupia s'adhereix a l'acte que prepara la Unió Jurídica Catalana per a diumenge vinent a La Bisbal, i hi assistirà una seva representació.

Parlant amb Djerzinsky

De Moscou arriba la nova que el comissari dels Soviets Djerzinsky havia estat assassinat a causa d'un atemptat el dia 21 de setembre. Ara ha aparegut a «Le Temps» una correspondència del seu redactor especial a Moscou M. Henry Rollin titulada «Una conversa amb Djerzinsky», havent-se de suposar que fou trameçada pocs dies abans de cometre's l'atemptat.

Les declaracions que fa Djerzinsky al periodista francès són interessants, i encara més després de la seva mort. Comença M. Rollin fent una piniura de Djerzinsky, l'home del terror, temut i odiat, impassible davant la mortaldat que es comedia a Rússia sota la seva direcció en concepte de cap de la «Vetxeka», l'ànima dels «txeques» de tota la Rússia encarregats de reprimir les sublevacions i les conspiracions contra el règim comunista. Djerzinsky aconpleix aquesta tasca convençut que així servia els interessos del poble rus.

Els temps del terror han passat a la història, almenys en les grans proporcions que havia adquirit. Així Djerzinsky havia esdevingut desvaït, i com es tractava d'un home de ferria voluntat li fou confiat el lloc de comissari de les comunicacions en el qual també aconpleix una tasca policíaca seguint els empleats conculcionaris que demanen primes exorbitants per a donar bitllet per als trens. Sota el nom del «Gepou», fou creada una organització per a perseguir els abusos que és successora de la comissió extraordinària, confiant-se'n la direcció a Djerzinsky al mateix temps que exercia al comissariat de les comunicacions, obtenint-se així una unitat d'acció pel que es refereix a la reorganització dels serveis de transport i a la persecució dels empleats que cometien extralimitacions.

Després d'unes paraules en les quals Djerzinsky tracta de justificar la seva campanya de terror, diu: «Però això són fets antics; és ja qüestió de la història. Ara el terror ja no existeix. El darrer resso ha estat el procés dels socialistes revolucionaris els debats del qual han provat llur participació a totes les insurreccions que hem hagut de reprimir. Són ells els qui han sostingut els insurrectes de Carèlia i els revoltats de Crónstadt; són ells els qui han organitzat bandes a l'estranger, les quals, al franquejar les nostres fronteres, arruinaven les ciutats i els camps. Nosaltres no volem més que la pau dins de l'ordre i la seguretat. Així no hem executat la sentència d'aquest procés de liquidació del terror i hem preferit deixar l'existència dels condemnats a la discreció de llur partit, la conducta del qual dictarà la nostra segona ens vulgui imitar o no i posar fi als atemptats terroristes.

Ara el problema essencial que cerquem resoldre és el de la utilització tan completa com sigui possible, de totes les nostres forces per a restablir la nostra situació econòmica. Encara hem de lluitar, però aquesta vegada contra els ocells de proa, els quals, sota la cobertura de les mesures de rigor que prenem per assegurar el nostre ressorgiment, volen robar la Rússia esllanguida.

Parlant així al·ludeixo a tots els especuladors els concussionaris i els robaires de coses extraviades, els quals sense produir capen damunt les nostres runes i amenacen paralitzar els nostres esforços de reconstrucció dissipant el poc que ens resta i que hom pugui utilitzar per a servir de base a la restauració de Rússia.

Contra ells hem emprat una lluita sense pietat, particularment pel que es refereix als transports en els quals s'exerceix en gran escala la indústria de les gratificacions en detriment del públic i de tot l'organisme econòmic. Tot seguint i eliminant els elements tarats dels ferrocarrils, cerquem disminuir les càrregues que graven el nostre pressupost i augmentar el rendiment del treball. Fins fa poc sosteníem organitzacions que no responien a les necessitats del tràfic reduït d'ara; les hem disminuït i suprimit els empleats inútils, i així les despeses d'exploatació s'han comprimit al mateix temps que el públic estava millor servit. Així hem pogut efectuar tots els transports que sens han demanat. Els blancs havien dit que mai podríem satisfer les demandes de l'«American Relief Administration» i, no obstant, ho hem fet. Les dificultats és veritat que són enormes a causa de la vellúria del material i de la falta d'entreteniment de les vies durant alguns anys, però, almenys, avançem pas a pas i reconstruïm poc a poc el conjunt de les vies, de les obres d'art i dels edificis. Amb gran sentiment nostre hem hagut de

L'afer de les reparacions

L'actitud dels Estats Units

Tots els grans economistes del món dediquen llur intel·ligència a estudiar el problema de les reparacions i dels deutes interaliats i han convingut en que mentre aquest problema no sigui resolt, no pot restablir-se la normalitat econòmica del món. Han afirmat també que aquest problema no tindrà solució mentre els Estats interessats no abandonin llurs egoismes i no arribin a un arranjament que sacrifiqui les conveniències particulars davant les de tota la humanitat.

En la darrera Assemblea de la Societat de les Nacions fou votada una resolució demanant als països aliats un ràpid acord que resolgué el problema. Ara s'han exposat noves opinions a la Convenció dels banquers americans celebrada aquests dies a Nova York.

La Convenció dels banquers americans s'obrí amb l'assistència de deu mil delegats, llegint-se un missatge del president Harding insistint en que els banquers procuressin guiar el poble a prosseguir una política d'economia.

Aquest missatge no parlava de política internacional, però, no obstant, la Convenció se n'ha ocupat extensament. Un dels seus membres més influents, Mr. Tomás Lamont, pronuncià un discurs, en el qual digué:

«No hi ha cap problema d'una importància més vital per als Estats Units que el dels deutes interaliats, i per això és necessari que ens pronunciem sobre quins són els deutes impossibles de cobrir, i que convinguem a enllairar. Hem de determinar després la proporció dels deutes cobrables parcialment, per al pagament dels quals caldrà concedir un llarg crèdit. Jo em col·loco en la situació següent: el pagament d'aquests deutes, que reportaria inevitablement un augment considerable de les nostres importacions, i una disminució corresponent de les nostres exportacions, és irrealitzable per un avariament o bé un desavantatge per a les transaccions comercials americanes? Es aquest un altre aspecte del problema que hem d'estudiar sota els punts de mira pràctic i sentimental.»

Censurà després Mr. Lamont, els nous aranzels, considerant que, volent defensar algunes indústries que no necessiten defensa, poden ocasionar la pèrdua de molts mercats. Afegí que les persones que han elaborat els nous aranzels semblen creure que els Estats Units sols tenen necessitat de vendre i no comprar en lloc del món.

En aquesta Convenció hi va pronunciar també un important discurs Mr. Reginald Mac Kenna, ex-canceller d'Hisenda de la Gran Bretanya, i avui president del banc més important de Londres.

renunciar a la construcció de noves vies, però confiem que amb motiu de la bona collita l'any vinent podrem emprendre l'extensió de la xarxa actual.

Com haurà pogut constatar, el treball de reconstrucció no és limitat al restabliment dels mitjans de transport. En les ciutats eixquem amb gran activitat les cases destruïdes, i d'una manera general ens esforcem en millorar les condicions d'existència dels habitants. Així tots els que voldran ajudar-nos en aquesta tasca seran benvinguts i els assegurarem profits apreciables. El mateix organisme que ha fet el terror els ajudarà i els protegirà com ajuda i protegeix actualment tots els particulars i totes les empreses que volen contribuir honestament a l'obra de reconstrucció de Rússia.

Ara unes paraules finals. S'ha parlat sovint de la voluntat i de l'energia meves, però tothom sap que no són pas les d'un home sinó les de tot un partit sostingut per les masses. Aquí hi ha l'explicació del fet que no hagi estat objecte del menor atemptat, puix els meus adversaris saben prou bé que la meua personalitat no és res, i que si mai n'hi hagués necessitat es trbarien sempre homes disposats a substituir-me i fer revivre la flama que hom cregués haver apagat.

Recomanem a les entitats i als particulars que tenen a bé trametre'ns articles o notes suplicades, la necessitat absoluta (sense la qual no ens és possible fer-ne el menor cas) d'avaluar degudament els originals amb un segell o una firma

tant del Regne Unit. Comença per afirmar que Anglaterra pot pagar el que deu als Estats Units, i que pagarà, però ocupant-se dels altres deutes interaliats digué que França i Itàlia no tenen reserves anàlogues a les d'Anglaterra en valors estrangers, i que, per tant, no els serà possible pagar més que una ínfima part de llurs deutes estrangers.

Referint-se a les reparacions que deu Alemanya, digué Mr. Mac Kenna que, si bé té una considerable capacitat de producció, se li ha minvat molt la capacitat d'exportació. Avui, Alemanya, no pot pagar més que amb les divises estrangeres que posseeix, i amb la venda dels valors estrangers que li resten, però aquest pagament no és possible tampoc sensa que el marc s'estabilitzi per un ajornament dels altres pagaments. Evoluà en un miliard de dòlars tot l'actiu d'Alemanya en valors i divises estrangeres, i proposà que el Govern mobilitzi aquesta suma, considerant, però, impossible aconseguir-ho per la força. Acabà dient que abans que aquesta mobilització pugui efectuar-se, caldrà aturar la inflació del marc i restablir la confiança en la divisa alemanya. Sols aleshores podrà pagar Alemanya.

Altres banquers importants recomanaren l'assistència financiera dels Estats Units envers els països europeus que els són deutors i, finalment, la Convenció va aprovar la següent resolució:

«El Govern federal s'ha de preocupar de conferir ben aviat al seu representant a la comissió de les reparacions el títol de membre actiu.

El Congrés ha d'estendre els poders de la comissió dels deutes aliats envers America, de manera que pugui negociar amb més eficàcia amb les nacions deutores.

El president Harding ha d'utilitzar de la manera que serà necessària el poder que té de modificar dins de certs límits les noves tarifes duaneres, a l'objecte de restaurar el comerç internacional.

El Govern federal s'ha d'acomodar a una política que li permeti col·laborar al ressorgiment europeu.

Un despatx de Nova York diu que el Govern està convençut que ha arribat l'hora de fer una temptativa seriosa per a consolidar les finances mundials, i que pendrà iniciatives definides amb vistes a l'ajustament dels deutes de guerra abans de participar a la conferència econòmica de Brussel·les. S'afirma també que el representant americà participará a les discussions i votacions d'aquesta conferència, sempre però amb la reserva que els seus actes hauran de rebre la sanció del Congrés.

Avis:

A tots els nostres subscriptors i amics advertim que LA VEU DE CATALUNYA agraeix cordialment les indicacions que li puguin ésser fetes i les col·laboracions espontànies. No podem, però, ni retornar els originals ni mantenir correspondència sobre les suggestions dels nostres amics i lectors, encara que vinguin inclosos a les cartes els segells per a les respostes.

Tots ells comprendran que llur propi interès ens obliga a no esmerçar el temps sinó en el servei del públic i que ens fóra materialment impossible sostenir correspondència amb cada subscriptor sobre apreciacions circumstancials de política o de conducta.

Això no vol dir, però, que no agraïm totes les indicacions que ens puguin ésser fetes amb esperit patriòtic i que no aprofitem, reconeguts, les suggestions que siguin útils o factibles.

DARRERES INFORMACIONS

PENINSULA

EL DESCOBRIMENT D'AMERICA

Madrid, 13, 2 tarda.
El sots-secretari de la Presidència al rebre avui els periodistes els manifestà que en aquell departament s'havien rebut telegrams del ministre d'Instrucció pública, qui, de Càdiz estant, dona compte del descobriment de l'estàtua del marqués de Comillas, que ha resultat brillantíssim.

També l'ex-ministre senyor Burgos Mazo telegrafia des de Huelva informant al Govern sobre les festes celebrades per a commemorar el descobriment d'Amèrica, i en les quals el senyor Burgos ha representat al Govern.

EL TRACTAT AMB ANGLATERRA

El senyor Marfil ha manifestat que a la Presidència del Consell es reben molts telegrams demanant que sigui firmat ràpidament el tractat amb Anglaterra.

Aquest està pendent sols de l'aprovació del Consell de ministres.

A mitja de setembre un altre despatx sollicitant del Govern que es negociïn i concertin tractats amb altres països.

LA SOCIETAT DE LES NACIONS

El comte de Gimeno ha estat avui al ministeri d'Estat conferenciant amb el ministre i amb el sots-secretari, sobre les deliberacions mantingudes a Ginebra pel Consell superior de la Societat de les Nacions.

Aquest Consell, al qual assistí el senyor Gimeno com a delegat d'Espanya, ha acordat reunir-se anualment durant el mes de setembre.

ELS SERVEIS POSTALS

El senyor Pinós visità aquest matí el cap del Govern.

Després es traslladà al seu departament on continuà els treballs relacionats amb la reorganització dels serveis postals.

Al rebre després els periodistes els manifestà que a provincies continuava sense ocórrer res anormal.

EL PORT DEL FERROL

La comissió de forces vives del Ferrol que es troben a Madrid ha visitat aquesta tarda al ministre de Foment, per a demanar-li que no es suprimeixi la subvenció de 250.000 pessetes que percibia en anys anteriors la Junta d'Obres d'aquell Port.

Els comissionats exposaren els perjudicis que representava el declarar com de segon ordre el port de la primera base naval del país, suprimint la Junta d'Obres, que quedés reemplaçada per una comissió administrativa, dependent de la Junta d'Obres de Catalunya.

El ministre contestà que al fer la distribució de la subvenció de 18 milions per als ports, s'ajustà a la llei, però que, amb tot, examinaria novament l'assumpte per veure si trobava mitja de facilitar l'execució de les obres ja subhastades al port del Ferrol, amb el qual l'any pròxim aquell estarà col·locat en les condicions necessàries per a disfrutar de la subvenció que rebia tots els anys i que aquest s'ha suprimit.

CIERVA I LERROUX A MADRID

Avui ha arribat a Madrid procedent de Murcia, el senyor Cierva.

També ha arribat avui, procedent de Càdiz el cap dels republicans senyor Lerroux.

EL REI A SEVILLA

Als centres oficials confirmen que aquesta nit surt cap a Sevilla el Rei, acompanyat del president del Consell.

Per ordre expressa del Rei, a l'estació no se li tributaran honors militars.

L'ARQUEBISBE DE WESTMINSTER

L'arquebisbe de Westminster complimentà aquest matí al Rei.

Aquest Prelat oficiarà demà a Avila, durant la festivitat religiosa en honor de Santa Teresa.

AUDIENCIA MILITAR

El Rei ha rebut una nombrosa audiència militar.

LA «FIESTA DE LA RAZA»

Diverses Colònies Espanyoles d'Amèrica han telegrafiat al Rei, amb motiu de la «Fiesta de la Raza», reiterant-li llur adhesió.

NOTES DE GUERRA

A Guerra facilitaren les següents notes:

En alguns periòdics s'ha donat la notícia que el comandant d'Intendència don Ignaci Zapino havia estat cridat a declarar amb motiu del desfalco de Larraix, i, com que no és cert, ens pregunten que ho fem constatar així.

Altra nota diu:

Els reclutes de l'actual reemplaçament que posseïen oficis aptes per a servir a les tropes d'aerostació, tals com mecànics, automobilistes, cistellers, basters, sastres, barbers, fotògrafs, pellaïres, telefonistes, etc., poden dirigir llurs instàncies si així ho desitgen, al cap del servei d'aerostació de Guadalajara, per conducte de la Caixa de reclutes, acompanyant els certificats que ho acrediten.

SIGNATURA DEL REI

El Rei ha signat els següents decrets:

De la Presidència.—Fixant les funcions dels interventors de l'Estat en les Cooperatives de funcionaris públics en relació amb els organismes directius d'aquelles.

De Guerra.—Disposant que el general de brigada en situació de reserva don Joan Navarro de Palència i Osuna, passi a la segona reserva per haver complert l'edat reglamentària.

Idem id. id. don Manuel Franco i Cortés.

Disposant que el general de la primera brigada d'infanteria de la sisena divisió, don Geroni Palau i Comasena cessi en la comissió que exercia a les ordres de l'Alt Comissari d'Espanya al Marroc.

Concedint gran creu de Sant Hermenegild als generals de divisió don Severià Martínez Audo i don Emili Barrera, i als de brigada don August Príncipe i don Antoni Mayandia, don Vicens Santiago i don Manuel Ruiz de Mantlleu.

Autoritzant al ministre de la Guerra perquè per la Junta de municipals i material de transport de les forces en campanya, s'adquireixi de la Societat Anònima Construccions metàl·liques i suministres militars, Joan Valls, de Barcelona, fins a 150 carros-botes, model 1921.

Idem id. id. que per al servei d'aviació s'efectuï per gestió directa l'adquisició de peces de recanvi per aparells Breguet Fiat A. 2.

Concedint la llibertat condicional al corregend de la penitenciària militar de Lleó, Antoni García Ibáñez, soldat del regiment d'infanteria de Sabola.

Idem id. id. de la mateixa penitenciària, a Francesc Gómez Conesa, soldat de caçadors de Mérida, núm. 13.

Destinant al coronel d'artilleria don Manuel Arjona i Fernández de Penaranda, per a la direcció del parc de l'exèrcit a Còrdova; a don Antoni Torner, per al comandament de la Comandància d'artilleria de Mallorca, a don Marius Fina i Bonet per a la de Cartagena, don Patrocini d'Antón i Marfil per a la de Ceuta i a don Ciril Nieto i Galan, per a la del regiment d'artilleria de Ceuta.

LA «GACETA»

La «Gaceta» publica les següents disposicions:

Reials Ordres d'Instrucció pública disposant que s'aprovin les quotes de les fundacions benèfiques particulars premis Pelfort, instituídes per don Josep Pelfort, a Barcelona.

Reial Ordre disposant que el crèdit de 35.000 pessetes consignat per a premis ordinaris i extraordinaris als alumnes de tots els ensenyaments d'arts i indústries i escoles d'arts i oficis de la dona es distribueixi en aquest exercici en la forma que es publica. A Catalunya es consignen les següents quantitats: Barcelona, 2.500 pessetes; a Terrassa, 700; a Vilanova i Geltrú, 650.

Autoritzant a don Josep Ventura, president-delegat de la comissió provincial de la Creu Roja de Barcelona, per a rifar, en unió de la Rifa nacional del dia 2 de gener pròxim, els objectes que es mencionen.

EL DIRECTOR DE SEURETAT I EL PODER JUDICIAL

Madrid, 13, 4'15 tarda.

Complint l'acord adoptat en una reunió que celebraren ahir els jutges dels deu districtes municipals de Madrid han estat avui al ministeri de Gràcia i Justícia, amb el fi de protestar davant del senyor Ordoñez de l'incident ocorregut entre el director d'ordre públic i el jutge municipal del districte del Palau.

Es proposaven demanar al ministre de Gràcia i Justícia que recabés del seu company el de Governació que

el senyor Millan de Priego no tingués cap intervenció en els assumptes judicials.

Quan els jutges es trobaven en l'avançat despatx del ministre ha arribat el president de l'Audiència, el qual, en enterar-se del propòsit dels jutges, els ha fet desistir, dient-los que qualsevol gestió que sobre aquest assumpte es fes, seria ell qui ha de portar-la a cap.

ATEMPTAT

S'han tingut notícies d'un atemptat comès fa dos dies amb motiu del locaut del ram de la fusta.

Quan tornava al seu domicili, al Pont de Vallecas, l'obrer ebenista Amanci Fernández, de 26 anys, en arribar davant de l'hospital del Nen Jesús, se li acostà un individu preguntant-li si pertanyia al ram de la fusta.

L'interpel·lat contestà afirmativament i llavors el desconegut li digué que l'acompanyés a la Casa del Poble. Com que es negà, tragué una pistola disparant-la contra Amanci, causant-li una gravíssima ferida.

L'agressor fugí, essent perseguit per algunes persones; protegit per la força, pogué escapar-se.

La policia sembla que segueix una pista segura per a detenir l'agressor.

L'ARTICLE D'EN CAMBO

«El Imparcial» publica en la seva editorial d'avui un ampli extracte de l'article publicat ahir a LA VEU DE CATALUNYA pel senyor Cambó i el comenta amb l'acritud que és de suposar en ell.

Diu, entre altres coses, que el que afirma el senyor Cambó, podria afirmar-ho «El Imparcial», que sempre demanà que es condicionés la guerra del Marroc, però no creu que siguin els que pertanyerem al Govern d'en Maura, que fou el que «Més ha deixat fer a l'exèrcit», els que tinguin autoritat per a fer certa classe de censures.

«El Sol» i «El Debate» reproduïxen l'article del senyor Cambó.

L'EXPEDIENT PICASSO

Es totalment inexacte que la penoncia de l'expedient Picasso estigués citada per ahir. És més, ni esquerra es troba a Madrid el seu president, que ho és el senyor Alcalá Zamora.

El més probable és que la reunió es faci a mitjans de la setmana entrant.

LA BAIXA DELS MARCS

«El Sol» s'ocupa de la baixa que han tingut novament els marcs i diu:

Quan es facin els comptes totals, resultarà que els alemanys han tret de l'estranger, amb els seus marcs pagant una suma moltes vegades major que la que han pagat per indemnitzacions de guerra.

Potser siguin els francesos els únics estrangers que no han caigut en la temptació d'emprar el seu diner en paper alemany, amb l'esperança de recobrar-lo en or; i és que indubtablement han arribat a conèixer als seus veïns.

Afegeix que amb aquestes vendes de marcs han aconseguit els alemanys crear-se crèdits amples a l'estranger, i els han invertit en la compra de primeres matèries i aliments. Alemanya podrà fer fallida, però els beneficis d'aquests crèdits han assegurat la seva fortuna.

Això és injust, i els països bel·ligerants que han perdut grans sumes en les compres de marcs, han de cercar la manera de que no segueixin emparant a Alemanya llurs propietats.

Els alemanys han arribat a desconfiar fins a tal punt de la seva pròpia moneda, que les transaccions importants es fan a la pròpia Alemanya en dòlars i lliures esterlines.

No està bé que mentre els altres pobles es troben abarroats de marcs paper, disposin els alemanys de les divises que representen valors en or.

Ni als mateixos germanòfils espanyols, que ja han perdut els entusiasmes amb que invertiren en marcs les seves economies, els sembla bé això.

EL PLET DELS ENGINYERS

L'Institut d'Enginyers Civils ha elevat una exposició al Govern expressant la seva sorpresa pel Reial Decret relatiu a la capacitat dels oficials d'artilleria per a exercir funcions d'enginyers industrials.

No pretén aquest Institut — diu — rebaixar amb les seves afirmacions el prestigi que justament gosa el

cos d'artilleria. Solament afirma que la professió d'artiller, si bé té alguns punts de contacte amb la d'enginyer civil, és diferent aquesta; i ni fora just que els enginyers civils pretenguessin drets militars per l'analogia de llurs estudis amb els d'algunes carreres militars, ni ho és que els artillers pretenguin drets civils corresponents a una professió que dedica llarg temps a l'estudi de les indústries, com les de filats i teixits, la molinaria, els ferrocarrils, l'aerotecnia, la tintoreria, els estampats, la fabricació de matèries colorants, la de perfums, la ceràmica, la impressió, etc., que no poden ésser ni són en cap país especialitats de l'artiller.

En cap de les lleis que s'invoquen en el Reial Decret es declara que l'Institut d'artilleria sigui d'enginyers civils, sinó el professional corresponent.

Titulant-se, doncs, els artillers enginyers industrials de l'Exèrcit, però no s'intenti confondre aquest títol amb el d'enginyer industrial civil, com es fa en el Reial Decret que motiva aquesta exposició, ja que si la llei reconeix als caps i oficials de l'Exèrcit i Armada el dret de l'expedició de llur títol professional, aquest no pot ésser el d'altres carreres civils, qualsevol que sigui l'elecció de llurs estudis.

Després de grans protestes d'afecte al cos d'artilleria, afegeix: Per això suplica a V. E. que en compliment dels articles 29 i 31 de la llei del 30 de juny de 1895, es deixi en suspens el Reial Decret del 13 de setembre de 1922, fins que hagin informat sobre el mateix la Junta superior o consultiva dels diferents cossos civils i militars, l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Ferran, la Junta Consultiva de Guerra i Marina, el Consell d'Estat en ple, com preceptuen les dites disposicions, a la vegada que ens permetem manifestar a V. E., que pel que fa el cas que actualment ens ocupa, podrien donar força llum els informes del cos d'enginyers militars i de la Reial Acadèmia de Ciències.

L'Institut d'enginyers civils confia que davant la justícia de la seva petició i recordant la fraternitat que regna a l'esmentat Congrés d'enginyers, el mateix cos d'artilleria farà pública manifestació de que vol ostentar el seu títol professional sense aspirar a la confirmació del de cap carrera civil, i molt menys a exercir els càrrecs civils que les disposicions administratives reserven als enginyers industrials civils en llurs escoles, als cossos facultatius, de ferrocarrils i finances i al ministeri del Treball, Comerç i Indústria.

LES SUBVENCIONS ALS PORTS

Madrid, 13, 5'15 tarda.

S'ha reunit el Consell Superior de Foment per a estudiar els informes de les Juntes d'obres de ports i peticions per a la subvenció de 18 milions, acordada pel Parlament.

La proposta arriba únicament a 28 ports d'Espanya. Afirmant-se que les majors subvencions són per a Jijón, Sevilla, Barcelona, València i Vigo.

La proposta la té el ministre, el qual s'ha negat a facilitar detalls per a evitar que els altres ports perjudicats pel repartiment envii protestes.

LA RESIDENCIA DE L'EX-EMPERADRIU ZITA

Es comenta molt el que passa amb motiu de les obres realitzades al Palau de Lequeito, on s'estatja l'ex-emperadriu Zita.

Es diu que el propietari de l'immooble, comte de Torregrosa, desitja que les millories que ascendeixen a 28.000 pessetes, quedin a benefici de la finca, i l'alcalde sembla que no opina així.

Es parla que l'actitud del comte ha produït disgust en l'aristocràcia, i que està disposada aquesta a ventilar la qüestió en el terreny de l'honor.

Davant d'aquesta actitud d'aristocràcia i mesocràcia, contrasta la del poble pla.

Una comissió de pescadors ha visitat el comte de Torregrosa per a dir-li que si abandonava a l'ex-emperadriu perquè abandonés el palau, li cremarien la finca i el tirarien al mar.

NOTES DE MELILLA

Melilla.—S'assegura que el dil·luns començaran les noves operacions. S'ocuparà una posició prop de Rumbel, amb l'objecte de dominar la planúria de Sebse, on fa dies es van demantellar les posicions del poble de Sebse i Ischen.

L'operació la dirigirà el general Bur-

guete, el qual arribarà aquí el diumenge.

Segons rumors, les operacions seguiran partint de Tlaza, amb el fi d'ocupar els afluentis del Nekkor i arribar a la vall del mateix nom.

Mentre l'esquadra faci el desembarc a Atrai i Sidi Dris, la columna del general Castro Girona avançarà cap a la Punta de Pescadors. Han arribat el coronel Serrano, el batalló de Ceuta i forces de la mehal·la. Demà arribarà un tabor de regulars.

Aquestes forces compondran la vanguarda.

La passada nit, s'internaren a la cabila de Frajana, immediata a aquesta plaça alguns malfactors prenent agredir i robar als cabillens somesos, els quals els rebutjaren matant un rebel.

El caid Abd-el-Kader ha cridat als habitants del Gurugu perquè es presentin demà al zoco el Hach de Beni Sicar i diguin quins poden ésser els autors de les agressions fetes en els últims dies i la seva procedència, amb l'objecte de castigar-los.

Ha sortit un comboi cap al Penyal de Velez.

DISCURS DEL Sr. UNAMUNO

Salamanca.— Amb motiu de la «Fiesta de la Raza» s'ha celebrat una vetllada literària al Paraninf de la Universitat.

El senyor Unamuno ha pronunciat un discurs definint el concepte de raça i considerant perillós parlar de nació mare i de nació filla.

Digué que en ocasió del centenari de Calvino, celebrat a Ginebra, el consistori volgué erigir un monument en expiació de les culpes comeses per Miquel Servet.

No menys trista fou la mort de Rizal.

Per això aquí, a Espanya, convindria fer un monument a Rizal, sinó de pedra, amb la paraula.

No pot existir una veritable germanor amb Amèrica sense un penediment per les culpes comeses per uns i altres.

Glossa i llegeix paràgrafs del discurs que pronuncià Domingo Faustino Sarmiento en 1873 per assenyalar l'esperit d'aquella gent sobre Espanya en els que Sarmiento diu: «que deuen a Espanya la sang que corre per les seves venes».

Acabà dient: que es faci la ciutat i es desfaci la cova. La cova és la raça que ve agafada al terror troglodític. La ciutat és la raça que no té que veure res amb la sang i en la qual hi ha tots els que tenen esperit.

LES CLASSES SANITÀRIES

Madrid, 13, 6'15 tarda.
Convocats pel president del Col·legi de Metges, doctor Blanch i Eortacin, es reuniren al local del dit centre oficial els presidents dels Col·legis de farmacèutics, veterinaris, odontòlegs i Practicants, senyors Llopis, García Iscoza, Díez i Gonzales Cruz, amb els senyors Arquellada, Barrera i Martín Menéndez, de la Directiva del Col·legi, per a tractar de la Federació provincial de les classes sanitàries allí representades.

Els reunits mantingueren el criteri d'intervenir en les funcions legislatives i acordaren exterioritzar el seu criteri en Assemblees, articles de premsa i propaganda individual, fins aconseguir tenir en Cortes representants genuïns i efectius de les classes sanitàries que no estiguin afiliats a cap partit polític.

ELS ENGINYERS DE BILBAO

Bilbao.— S'han reunit a l'Escola d'Enginyers Industrials, els professors de la dita Escola, i altres enginyers, per a tractar del Reial decret que equipara als mateixos, els artillers.

S'ha portat la discussió en el sentit de mantenir-se adherits a tots els companys d'Espanya per a defensar els seus drets dintre de la llei.

ESTRANGER

Alvear

President de l'Argentina

Buenos Aires, 13.— Entre un entusiasme immens el senyor Dr. Alvear va prendre possessió del seu càrrec de president, prestant jurament de fidelitat davant del Congrés.

Després d'aquesta cerimònia, el nou President donà lectura a un missatge en el qual declarà que el seu partit en elevar-lo a la més alta magistratura de la nació, ha demostrat que l'imperi de la democràcia és un fet. — Haves.

LES TERRES CATALANES

La llengua catalana

El doctor Antoni Griera a Vilanova

El segon aniversari de la fundació dels Pomells de Joventut ha estat celebrat a Vilanova i Geltrú amb un importantíssim i interessant acte cultural organitzat pels Pomells vilanovins, i d'una manera especial per les xamoses damiselles del Pomell «Poeta Cabanyes», que tingué lloc a l'espaiosa sala-teatre del Centre Català, amb la col·laboració dels no menys simpàtics pomells de damiselles «Dos Amors», «Flors Vilanovines», «Espigues i Campanons», i també dels de joves «Lliris de Sant Antoni», «Geranis», «Castell de la Geltrú», de tots els quals veiérem bella representació, com n'hi veiérem de la clerecia vilanovina i PP. Escolapis, regidors nacionalistes, premsa i nombrosíssima concurrència de dames i senyors, entre els quals es comptava l'element més distingit de la població.

Ocupaven la presidència el diputat de la Mancomunitat, senyor Massó, el doctor Antoni Griera (eminent filòleg de l'Institut d'Estudis Catalans), En Pau Soler (President del Centre Català), i el reverend mossèn Josep Bargunyó (conseller d'alguns pomells).

L'esmentat senyor conseller, mossèn Bargunyó, obrí l'acte, amb l'entusiasme i zel incansable per tot ço que es refereix als pomells, adreçant-se al públic en els següents o semblants termes:

«Amb més o menys extensió tots coneixem l'objecte de la institució dels Pomells de Joventut; fer dels pomellistes els més bons cristians i els més fermes patriotes. Però, això que està dit, en tan breus mots, exigeix un esforç molt gran per a assolir-ho. Ens cal no oblidar que per a ésser un bon patriota cal ésser un excel·lent cristià, i això hem d'aconseguir-ho amb els actes religiosos que sovint celebrem. L'acte d'avui va adreçat a la formació de bons catalans i una de les millors i més importants maneres d'aconseguir-ho és, sens dubte, emparar-nos de l'amor a la nostra pàtria i a la nostra parla que de Déu hem rebudes, perfeccionant-nos i perfeccionant-la.

«La llengua és la mateixa nacionalitat, han dit els patriotes de tots els països, i certament, aquesta manera d'expressar-se encloïa tota la força de la doctrina nacionalista, perquè el que caracteritza una nació no és pas la història de gestes guerres i heroïques dels seus habitants, sinó el pensament de la nació, i el pensament s'expressa amb paraules, és a dir, amb la llengua pròpia.»

Acabà son acurat parlament anunciant que amb motiu d'aquesta commemoració han pensat inaugurar la tasca activa de catalanització mitjançant un cicle de conferències que havien projectat, essent aquesta primera confiada al doctor Griera, membre il·lustre de l'Institut d'Estudis, conegedor profund de la nostra llengua, qui, guiat per l'amor a aquesta, segueix pam a pam la nostra terra, investigant amb paciència de benedictí la legitimitat dels mots, la varietat dels sons en la pronunciació, estudiant la influència de les llengües estrangeres, depurant l'idioma, netejant-lo de les impureses que el seu frec amb llengües estranyes li deixà, confeccionant en gran part la magna obra de l'atlas lingüístic, que tan grans serveis presta a la usuparació i fixació de la llengua, popularitzant-la i fent-la conèixer amb gran nombre d'articles i escrits meritíssims.

Grans aplaudiments merescut el treball de mossèn Bargunyó, i es repetiren fortament en disposar-se a desenvolupar el tema anunciat l'il·lustre conferenciant: «L'ús de la llengua materna en les relacions envers Déu, la Pàtria i la família.»

En ocupar la tribuna l'il·lustre filòleg mossèn Griera, és acollit amb fortes demostracions de simpatia, i amb to mesurat, llegeix son importantíssim treball, del qual a continuació transcrivim els trets més importants:

«Un dels capítols més interessants de la història del català, és el del seu origen: aclarir com el «sermo rusticus» d'un poble inculte s'elevà a la categoria de llengua, tenint en les cancelleries medievals la mateixa bel-

ligerància de la llengua francesa o italiana.

L'àrea geogràfica d'una llengua té sempre un report amb una unitat etnogràfica, històrica o topogràfica, de la qual s'ha emparat una força política de gran intensitat. Aquest fet es repeteix en tots els pobles i en totes les llengües.

L'orador, després de fer una breu i acurada història del naixement i florescència de les diferents llengües (romanes, franceses, etc.), donà una ràpida ullada per la reconquesta de la nostra terra. Explicà com amb les petites nacionalitats que formaven les cases de Barcelona, Urgell, Pallars i Ribagorça, aplegades sota l'hegemonia de la primera, formaren la nació catalana, la qual aixecà al nivell de llengua pel mitjà de les lleis, de la cancelleria, dels administradors i, sobretot per l'Església, una modalitat dialectal.

L'Església, immutable, que parla als seus fills amb la llengua que els és pròpia, imprimeix un caràcter ritual i sacramental a les paraules que sempre es repeteixen. Les lleis, la cancelleria i l'administració amb la seva multiplicitat d'aspectes, aixequen una modalitat de parlar a la funció més elevada. La llengua és el nervi i lligam de la vida nacional.

Els Usatges, redactats en llatí i traduïts al català a mitjan segle XVIII, són una bella mostra de legislació en català.

Les lleis escrites en català adquiriren ben aviat una redacció que revela una majestàt i solennitat pròpies d'un gran rei. Tenim una bella mostra d'això en la constitució feta pel rei Amós I.

L'ús del català en les relacions internacionals dels reis d'Aragó, en les adreces dels jurats i consells de Perpinyà al rei de França, en les cartes entre reis i vassalls, en la correspondència familiar de reines i infants i en les cartes dels consellers, assenyalen un altre caràcter de la nostra llengua.

«Els sobirans de la casa d'Aragó, s'adreçen als sobirans contemporanis de totes les nacions, en català, i guarden una marcada regularitat en les salutacions, oferiments i invocacions per a obtenir la protecció divina. Aquesta bel·ligerància en les funcions de llengua internacional dona al català una plenitud comparable a la llengua francesa. El seu ús per a les més altes relacions de l'Estat, amb fórmules plenes de gràcia, sempre velles i sempre noves, consagra el català com a llengua, verb i ànima de la nació.»

Llegeix seguidament l'il·lustre conferenciant, a aquest propòsit, diferents fórmules emprades pel rei En Pere III, molt interessants, i que captiven l'atenció de l'auditori.

«En l'època del rei Martí, aquestes lletres estan redactades amb una incomparable elegància de formes i de bell dir. Són peces literàries d'una bellesa d'estil i de dicció comparables solament a les obres del seu secretari En Bernat Meigs.

Les cartes adreçades a sobirans de l'època del rei Joan II (1458-1479), siguin escrites del mateix rei, siguin dels consells o jurats, serveixen encara la mateixa elegància. Les cartes dirigides a la reina, infants, parents del rei i nobles, tenen una gràcia de dicció i singular elegància. Dificilment els sentiments de joia o els pesars poden tenir una expressió més bella i exquisida. Les cartes que els vassalls dirigeixen al rei tenen també unes fórmules plenes d'elegància que es repeteixen durant segles. Les salutacions de la gent humil de Mallorca i dels pagesos de les regions pirenaïques, guarden molta semblança amb les adreçades al rei en els segles XIV i XV. Les comanacions per a un amic llunyà, el desig que Déu doni bon camí i que l'àngel del Senyor sigui una bona guarda, són supervivències de les belles fórmules medievals plenes d'elegància i cortesia.

Ometem ressenyar tots els bells exemples que aporta el conferenciant i que comproven a bastament ço que manifesta, car ens fariem inacabables.

«Les crides i pregonis denunciant ordenaments dels consells de viles

i ciutats, han guardat durant molts segles les mateixes fórmules. Ara, com a Mallorca en 1387 (com a data més llunyana), sentim encara al pregoner: «Es fa saber per ordre del senyor batlle...»

Les actes dels consells, notificacions, Contractes, Testaments, Juraments, etc., etc., amb ben poques variants, són avui com tants segles enrera.

Quan s'assenyalà el límit de potestat i de jurisdicció entre l'Estat i l'Església, cessant la intervenció reciproca, l'Estat català ja no existia i el metropolita de Toledo havia assumit la primàcia i la representació de l'Església catòlica a Espanya. Però, la constitució i l'organització de l'Església, més fortes que l'Estat, han viscut independentment fins als nostres dies a la província Tarraconense, amb força suficient per a dictar lleis, governar-se i tractar amb la Santa Seu. Cada metropolita de Tarraçona jura defensar a ultrança el primat d'aquesta Seu, quan en pren possessió.

Aquest jurament és la protesta rediviva del poble cristià de Catalunya, feta pel seu cap contra l'oligarquia de l'Estat que mata els drets del poble. Dictar lleis a un poble amb una llengua diferent de la que parla, és negar-li la personalitat i el dret a la llibertat. La llengua que no pot servir per a dictar lleis als que la parlen, queda al nivell de dialecte.

Quan l'Estat no va legislar en català per als catalans, i quan la Generalitat se serví del castellà per a la promulgació dels seus acords i reglaments, la nacionalitat catalana, hauria mort, si un altre cos legislador no hagués dictat lleis en català.

L'Església, el Concili, el Sínode i el Prelat, poden legislar. Fins avui, i continuant la tradició pel mig dels tres segles de decadència, l'Església metropolitana, els concilis provincials de Tarraçona, els sínodes i molts prelats, han legislat servint-se del català, oficialment.

Quatre vegades a l'any es llegeixen a totes les esglésies de Catalunya les constitucions provincials de Tarraçona i les Sinodals de cada Bisbat, redactades poc després de la implantació de la reforma disciplinària ordenada pel Concili tridentí. Aquestes Constitucions conserven encara l'elegància d'estil que constatem en el català del començament del segle XVI. Els bisbes, en legislar per a les seves diòcesis, s'han servit del català. Fins als nostres temps, l'autoritat episcopal, fos de procedència catalana o no ho fos, ha legislat sempre en català.

Les festes manades de guardar per a tota la cristianitat, actualment són anunciades al poble amb les mateixes paraules que fa quatre segles; ni l'esperit ni la lletra han canviat: «Càntics i devots cristians, los qui sou vinguts a visitar aquest temple per oír missa...»

La confessió de fe té certes fórmules invariables, per les quals es posa de relleu la funció de la llengua com a mitjà per a l'expressió categòrica de les supremes veritats. Les paraules que es diuen quan es fa el senyal de la creu, el credo, el Pare Nostre i els manaments de la llei de Déu, mai són paraules dialectals. La pregària de l'Església, la confessió de fe i la llei natural i escrita dels manaments han consagrat unes paraules que els fills de la nostra terra aprenen i retenen de l'edat mitjana ençà.

Quan un home ha vingut a la llum de la vida i es presenta a l'Església per a ésser incorporat a la comunitat cristiana, el ministre de l'altar li demana solennement a la porta del temple: «La criatura que porteu és home o dona?». I aquest diàleg l'Església l'ha sostingut amb les mateixes paraules i amb tots els fills de les terres de llengua catalana del segle XVI ençà. Finalment, quan un hom pren estat o quan es troba davant la mort, i en fi, sempre l'ús que l'Església ha fet del català durant els segles de la decadència, amb fórmules clàssiques plenes d'elegància, prescindint de mallorquinismes i valencianismes, és un dels elements més importants als quals el català deu el caràcter de llengua.

Una altra prova de la unitat de la llengua conservada per l'Església la tenim en els populars Goigs del Roser, aquest càntic de lloances a la Verge, ple de florida poesia que s'atribueix a Fra Bonifaci Ferrer (1355-1417), que han estat reimpressos du-

rant els segles del XVII al XX un sens fi de vegades, i la seva popularitat ha estat tanta, que encara avui es canten en la major part de les esglésies de terra catalana pel primer diumenge de mes. El text d'aquest càntic és encara el mateix de la primera edició coneguda amb variants tan insignificants que, llevat la darrera estrofa introduïda posteriorment de la unitat de llengua i melodia perdura per totes les terres catalanes:

Vostres goigs amb gran plaer cantarem, Verge Maria: Puig la vostra Senyoria és la Verge del Roser.

La diòcesi de Tortosa i les del regne de València ja han substituït la llengua catalana per la castellana en llurs rituals, matant unes pràctiques consagrades per l'ús de molts segles. La unitat de la llengua servida per l'Església fins avui, anava a desfer-se i la continuïtat de tradició quedava interrompuda. La funció del català com a llengua, hauria pogut desaparèixer.

El ressorgiment nacionalista ha evitat aquest perill. La constitució d'un nou Estat català ha retornat a la llengua l'actuació en la vida de l'Estat. Els títols d'un emprèstit redactats en català, ens han retornat la moneda, expressió perfecta d'un estat civil organitzat.

La Mancomunitat de Catalunya, dictant un Estatut, té les funcions de l'Estat que dona lleis. El català torna a tenir la plenitud de les funcions d'una llengua.

Xardorosos aplaudiments coronaren un tan notable discurs, que va ploure tant a la selecta concurrència, la qual no parava d'aplaudir fins que es disposà a parlar el diputat senyor Massó.

Aquest es congratulà que resultés tan solennal l'acte i dirigí sentides paraules als pomellistes.

La concurrència, entonà el cant dels «Segadors», i després, s'ajuntà fraternament les mans per a ballar qualche sardana com a bella corona de la jornada esplèndida que s'acabava de celebrar.

TARRAGONA

(Conferència de les 9 de la nit)

UNA CONFERENCIA D'EN VALLES I PUJALS

El president de la Diputació de Barcelona, senyor Valles i Pujals, donarà el dia 20 de l'actual, al Centre de Lectura de Reus, una conferència en la qual desenvoluparà el tema «L'actuació de la Mancomunitat de Catalunya».

EL DIC SURANT

Ha quedat del tot instal·lat el dic surant de les Drassanes de Tarragona. Dintre pocs dies es faran les proves oficials, les quals constituiran un veritable esdeveniment, en aquest temps en què tantes manifestacions del seu renaixement ve donant la nostra ciutat.

ALTRES NOVES

L'Atracció de Forasters ha editat un bonic album de dotze fotografies de la Tarragona ibero-romana.

«El dimarts que ve, a la «Jefatura» d'Obres públiques, es faran oposicions a una plaça vacant d'un pràctic del port.

Els concursants que hi pendran part són 9.

—Es reunirà, constituint-se de nou, la Junta local de Primera Ensenyança, la qual ha estat sense actuar durant set anys.

—Ha estat nomenat notari d'Esplugas de Francolí, per torn d'antiguitat, en Manuel de Olorio i de Orocio.

Pla de Barcelona

BADALONA. — El proppassat disabte, a les deu del vespre, va tenir lloc al Saló Consistorial la inauguració del curs 1922-1923 de l'Escola municipal d'Arts i Oficis, revestint el dit acte una veritable solennitat. Demés, es van repartir diplomes de mèrit als alumnes que més es distingiren en el curs passat.

El local s'omplí d'una selecta concurrència.

Parlaren els senyors Rodon, Noguera i Colom, Giró i Vallès i Pujals, essent molt aplaudits, especialment aquest últim.

VALLS

Programa de les festes que celebrerà la ciutat de Valls, els dies 20, 21, 22 i 23 d'octubre de 1922, en honor de Santa Ursula i amb motiu de les fires de bestiar que s'escauen en aquelles dates:

Dia 20: Al migdia, un general tritlleig de campanes i tronades anunciaran la festa.

Dia 21: A les set, cerca-vila per la música, Xiquets de Valls i gegants i dispar d'una gran tronada.

A les deu, Ofici a l'església de Sant Joan, en honor de Santa Ursula, amb assistència de l'Ajuntament i autoritats.

A les dotze, els Xiquets de Valls, a la plaça de la Llibertat, faran castells.

A les tres, gran partit de futbol entre el reserva de l'Europa, de Barcelona, i el primer equip del Valls Esportiu.

A les sis, solemne processó, amb assistència també de l'element oficial, i acompanyament de bandes de música, Xiquets de Valls i gegants.

A la nit, balls i concerts en diferents societats i sessions cinematogràfiques.

Dia 22: A les set, cerca-vila, com el dia anterior.

A les vuit, obertura de la fira de bestiar.

A les nou arribada, procedent de Barcelona, de l'Esbart Català de Dansaires.

A dos quarts d'onze, a la plaça de la Llibertat, danses per l'Esbart, acompanyant-lo la cobla La Principal del Camp.

A les dues, l'Esbart de Dansaires donarà a conèixer a la plaça de l'Olí els més formosos balls del seu repertori, amb abillaments apropiats a les èpoques i comarques a que cada dansa pertanyi.

A les tres, grans partits de futbol al camp del Valls Esportiu, entre aquest i el reserva de l'Europa, i a l'Atlètic Vallenc (la qual entitat celebrarà la inauguració del seu camp) el Selecció Sportmans del F. C. de Barcelona, contra el F. C. Gimnàstic, de Tarragona.

A dos quarts de deu, cerca-vila pels gegants, Xiquets de Valls i música, anunciadora de la festa que, acte seguit començarà a la plaça de la Llibertat, en la qual hi pendran part els castells, alternades amb sardanes, tocades per la cobla la Principal del Camp.

Dia 23: Tronada i danses anteriors. Continuació de les fires de bestiar. A les onze, al passeig de l'estació, concert musical per l'Orquestra la Familiar.

A les cinc, sardanes a la plaça d'En Prim.

A dos quarts de deu, gran castell de focs al Raval de Caputxins (Font de la Manxa).

Durant tots els dies, cinematògrafs i sessions de varietats i diferents actes i festes en societats i establiments públics.

GIRONA

(Conferència de les 9'45 de la nit)

UN SENGLAR

Ahir alguns caçadors d'aquesta ciutat i Sant Gregori van matar un senclar, que pesava 95 quilos, a les muntanyes de Sant Grau.

Quant la bèstia era ferida, va matar un gos i en ferí quatre, embestint un caçador que tingué d'enfilar-se a un arbre.

ALTRES NOVES

Amb motiu del sant de la senyora esposa i de la filla del governador, aquest ha obsequiat els nens de la Cantina escolar.

«La guàrdia civil ha celebrat la festivitat de la seva patrona, la Mare de Déu del Pilar, fent dir una missa a l'església del Carme, en sufragi dels companys morts. Hi han assistit les autoritats civils i militars.

«Un veí de Palafurgell ha denunciat que una seva filla de 23 anys, cedint a instigacions d'un individu anomenat Isidre Martori, s'havia escapat de casa seva el dia 9, no havent pogut la noia realitzar el seu propòsit, per haver estat detinguda a

Cervà de Ter per la guàrdia civil, quan es dirigia a Figueres, on l'esperava l'esmentat subjecte. Aquest s'emportà les maletes amb la roba de la nola, i no han pogut recuperar-se.

—Fa sis dies que falta de casa seva (Olot) la noia M. C. M.

—L'administració General de Correus anuncia un concurs per a dotar l'estafeta de la Junquera d'un local apropiat amb habitació per al director.

El preu màxim no passa de 700 pessetes, i, amb caràcter urgent, la celebració d'una subhasta per contractar el transport de la correspondència amb carruatge entre les oficines de Puigcerdà i Massanet de Cabrenys, servint també a Darnius.

LLEYDA

(Conferència de les 9'30 de la nit)

LA FESTA DEL PILAR

A l'església de Sant Joan s'ha celebrat aquest matí un ofici en honor de la Mare de Déu del Pilar, patrona de la guàrdia civil.

Durant l'acte religiós han estat executades composicions per la banda de música del regiment d'Albuera.

A la sortida d'ofici tota la força de la guarnició ha desfilat davant del governador militar.

UN PERIÓDIC NOU

La setmana vinent sortirà a la llum pública un nou setmanari amb el nom de «Lleyda Esportiva». El seu objecte serà fer informació i crítica esportiva, particularment de les terres gironines.

ALTRES NOVES

Ha estat detingut Josep Esqué Bayrat, el qual havia insultat i amenaçat de mort el vell d'Arbeca Josep Pascual, per desavinences en l'assumpte del residu.

—Per la guàrdia civil de Bellpuig ha estat detingut el vell Antoni Sans, de la dita població, qui fou sorprès amb un embalum sospitós. Reconegut l'embalum, ha resultat que contenia rajoles i un sac; tot sostret d'un lloc on es fan obres. El dit individu ja havia comès altres malifetes per l'estil.

—Ha estat curat al dispensari, Pau Girande, de 35 anys, d'una ferida contusa produïda per un cop d'ampolla que li havia pegat un altre individu en una baralla.

—Al professor de dibuix de la Normal de Mestres, Joaquim Fernández Estrigana, se li ha concedit ascens per quinquennis.

VILAFRANCA

Ha estat concedida una llicència de sis mesos al regidor En Josep Maria Feliu.

—El F. C. Vilafanra ha guanyat, per quatre gols contra un, al F. C. Vilanova.

—L'Ajuntament ha acordat no contribuir a la subscripció per a bastir un palau reial a Barcelona.

—La companyia de l'aigua de la Bleda ha proposat a la corporació municipal que deixi sense efecte la incautació del manantial, i que li compri per 95.000 pessetes, pagant-ne 30.000 en signar l'escriptura de compra, abans de cap d'any, i la resta amb tres anyades.

PONS

El pont sobre el Llobregós

Molt agradosa impressió ha causat en aquesta població i comarca la notícia de què el nostre zelós diputat, N'Edward Aunós, ha aconseguit treure a subhasta el pont sobre el Llobregós, en la carretera de Lleyda a Puigcerdà, que es va emportar la inundació de l'any 1907.

Des d'aquella data hem gaudit un regiment de representants i, entre tots, no hi ha hagut fins ara un sol que aconegués la subhasta d'aquest pont, que s'havia convertit en l'indri dels nostres representants a Corts. I és que fins avui no havíem tingut més que diputats de nom; en el que menys pensaven era en les necessitats del districte.

Però el senyor Aunós, ultra les seves oficines i preparació per a alts estudis politico-socials, i la seva brillantíssima actuació a les Corts, no

oblida els interessos grans i petits del seu districte, estant sempre la seva casa oberta a tots els electors, als quals sap atendre amb aquella seva amabilitat característica.

El servei que acaba d'oferir a aquesta comarca, en particular, i en general a tot el país, en aconseguir una obra de tanta importància en una carretera internacional com és la de Lleyda a Puigcerdà, és realment de transcendència, i mereix pública lloanca.

—La collita de fesols ha estat miguada; els pagessos esperen amb ansia les pluges del «sementer», perquè el temps de la sembra és ja arribat.

Els esports

LES CARRERES DE TARRAGONA

Per la Direcció general de Duanes, ha estat concedida al Moto Club de Catalunya, autorització especial perquè els cotxes estrangers que concorrin al seu Gran Premi d'autocicles, puguin passar les Duanes de Port-Bou i Marítima de Barcelona en règim d'importació temporal, sota fiança.

En cursar les instruccions a les cases estrangeres, han manifestat al Reial Moto Club de Catalunya que la casa Salmon ja ha enviat els seus cotxes, i es troben a la frontera, la qual notícia ha tingut confirmació de l'Agència de Duanes de Port-Bou, essent qüestió d'hores el que arribin a Barcelona els esmentats cotxes, els quals immediatament sortiran cap a Tarragona amb l'objecte d'efectuar un entrenament concient de la topografia del circuit, que serà completat durant els dies que se'ls assenyali per a efectuar-ho amb el circuit neutralitzat.

Pel que toca als Austro-Daimler-Sachs, el comte de Kolowrat ha avisat al Reial Moto Club de Catalunya, la seva sortida cap a Gènova, on embarcarà els seus cotxes per a la nostra ciutat, amb l'objecte de trobar-se a Tarragona amb els dies abans necessaris per a adquirir un complet entrenament.

El Reial Moto Club de Catalunya, manifesta, per al coneixement dels senyors que en la passada carrera tingueren llotja a les tribunes, que els seran reservats durant tota aquesta setmana, cas que els desitgin novament.

LES CARRERES DEL PENEDES PENYA RIN

Aquest vespre celebrarà aquesta entitat un sopar a l'Hotel Ritz, per tal de poder donar la Junta Directiva, compte de l'estat de l'organització de la segona carrera d'autocicles, propera a celebrar-se.

Demà l'alcalde, el capità general, el governador civil i els enginyers de la Mancomunitat aniran a l'Almúnia per a veure el circuit de les carreres de la Penya Rin.

Per al II Gran Premi Penya Rin, s'activen els treballs d'organització. La casa Talbot Darrauc anuncia l'arribada del seu equip per a últims d'aquest mes, en el lloc particular del cap de l'equip Lee Guinness, i ha sol·licitat dades per a l'establiment d'un nodrit grup d'esportistes anglesos que es desplaçarà expressament per a veure la lluita en la que tant l'indament estaran representats la indústria i els conductors britànics.

Aston Martin, Chiribiri i Austro Daimler, també enviaren llurs equips l'última setmana d'octubre. Quant a Elizalde, S. R. C. Ricart, P. Pérez i M. A. se sap que ja estan ultimant llurs cotxes, i alguns d'ells, aquesta mateixa setmana pensen començar llurs entrenaments oficials per carreres catalanes. Els entrenaments oficials sobre el circuit, no tindran lloc fins a últims de mes, al qual efecte, tant a les carreres de la Mancomunitat, com a les de l'Estat, es treballa amb fe, per tal que el circuit quedi en estat perfecte per a les grans velocitats de què són capassos els vehicles que hi pendran part, essent verament admirables les modificacions realitzades en els viratges d'Almúnia i Vilafanra, així com també la rectificació del Pont de la Bruixa.

ELS PARTITS DE FUTBOL DEL DIUMENGE

El vinent diumenge es jugaran els partits assenyalats per a la segona data del Campionat.

Continuaran: Unió Esportiva de Sane - Barcelona. Avenc - Espanyol. Europa - Sabadell. Espanya - Atlètic de Sabadell. Martinec - Terrassa. Júpiter - Badalona.

L'ESPORT BASC

El diumenge al matí, es jugaran al Frontó Comtal, entre socis de la Reial Societat d'Esport Basca, el següent partit:

Primer partit, a les onze del matí: Vermells: Escudero - Signés. Blaus: Patan - García (M.). Segon partit, a les dotze: Vermells: Germans Bo. Blaus: Rigau - Mas.

Concurs de Cobles de Catalunya a Barcelona

PRIMER ANY

Patronatge: Ajuntament de Barcelona.

Organització: Joventut Nacionalista La Falç.

Data: Nit del 18 de novembre de 1922.

Lloc: Palau de la Música Catalana.

BASES

Primera. Podran prendre-hi part totes les cobles de Catalunya, havent-se d'adregar, per aquest fi, al secretari del Concurs de Cobles, carrer d'En Jaume Giralt, 4, principal, acompanyant una relació, firmada pel director, detallant els elements que componen la còpia, els quals han d'haver actuat en aquesta almenys d'ençà del primer de juliol d'enquany.

Segona. Com a dret d'inscripció, s'haurà de satisfer, en formular-se aquesta, la quantitat de 25 pessetes.

El termini a inscriure's serà del 15 d'octubre al 10 del vinent novembre.

Tercera. Es destinarà a premis en el present concurs, la suma global de 5.000 pessetes, les quals es repartiran en el nombre màxim de sis premis, adequats a la classificació que pels seus mèrits hagin meregut del Jurat les cobles més sobresortint.

Quarta. Les cobles hauran de subjectar-se als següents exercicis:

- Execució d'una sardana imposada, la partitura de la qual se'ls facilitarà a l'inscriure's.
- Execució a primera vista d'una sardana inèdita.
- Execució d'una sardana a lliure elecció.

Aquestes sardanes es tocaran en forma abreviada, o sigui, curts amb repetició, llargs amb repetició i un sol contrapunt.

Cinquena. Cada còpia haurà de remetre en inscriure's una partitura de la sardana escollida per a executar a lliure elecció.

Sisena. El veredict del Jurat serà inapel·lable.

Setena. Les cobles premiades vindran obligades a tocar gratuïtament en una audició que la Joventut Nacionalista La Falç organitza amb fi benèfica per la tarda del diumenge, dia 19 de novembre.

Vuitena. Si alguna de les cobles fes mancament a les presents bases, perdria els drets a subvenció, el d'inscripció i el premi, si en tenia de concedit.

Notes: Els premis seran integrats de la següent faïsc: Un premi de 1.500 pessetes; altre de 1.000 pessetes; altre de 800 pessetes; altre de 700 pessetes; altre de 600 pessetes, i altre de 400 pessetes.

Totes les cobles assistents al concurs de fora de Barcelona seran subvencionades amb la quantitat de 100 pessetes, com a indemnització de despeses o remuneració de la pràctica dels compromisos contrets.

Formen el Jurat: N'Antoni Nicolau, president; En Juli Garreta, N'Antoni Juncà, En Francesc Pujol, En Joan Lamotte, En Joan Balcells, En Josep Serra i En Lluís Briu, secretari.

Formen la Comissió Executiva: N'Antoni Alegre, En Joan Balletbó, En Josep Mainar i En Miquel Albert.

Dels Mossos d'Esquadra

Aquest cos ha prestat durant el mes de setembre últim els següents serveis en detencions o denúncies:

Per baralla, agressió o lesions, 10. Per infringir el reglament de policia de carreres, 15. Per furt, 34. Per danys a la propietat, 13. Escapats de la casa paterna, 1. Per robatori, 6. Reclamats judicialment, 3. Per baralla i ús indegut d'armes, 2. Per ferides greus, 2. Per infringir la llei de caça i amenaces, 1. Per insults i amenaces, 1. Per baralla, dispars d'arma de foc i lesions, 2. Per escàndol a la via pública, 3. Com presumptes autors d'incendi, 2. Per infringir la

lleí de caça, 14. Per ús indegut d'armes, 6. Per baralla i escàndol a la via pública, 6. Per amenaces de mort, 1. Per tallada i furt d'arbres, 1. Per intent de robatori, 1. Total: 124.

La força d'aquest cos del lloc de Cardona, va portar a l'hospital d'aquella vila, en unió d'alguns veïns, al veí d'aquella localitat Esteve Borràs Vila, de 62 anys d'edat, casat, d'ofici pagès, natural de Pinós (Lleyda), el qual, guiant un carro amb tres animals, per la carretera d'aquell terme, en trobar-se amb un altre carro, va caure del vehicle, produint-se ferides, que el facultatiu va qualificar de pronòstic reservat.

La de Cornellà va posar a disposició del jutjat d'instrucció de Sant Feliu de Llobregat el veí de Cornellà Josep Pastor Sánchez, al qual en baralla amb el seu cós Josep Pastor Andreu, l'agredí amb un bastó, trencant-li l'avantbraç.

La de Castellar del Vallès va detenir a Teresa Costa Pons i Esteve Rosinol Costa (mare i fill), essent posats a disposició d'aquell jutjat, que els reclamava pel delict de corrupció.

La de Prats del Rei va posar a disposició del jutjat a un veí per furt d'una quantitat de femta.

La de La Llacuna va denunciar a dos subjectes per danys a la propietat.

La d'aquesta capital va denunciar a un subjecte per baralla i lesions.

La de Sant Cugat va posar a disposició del jutjat a sis subjectes, per furt.

La de Sant Pere de Ribes va denunciar a dos subjectes per infringir el reglament de policia de carreres.

La de Montcada denuncià un veí per haver-li ocupat unes armes de foc que usava sense llicència.

La de Matadepera va posar a disposició del jutjat competent a Joaquim Frédrin Lisa, de 36 anys d'edat, casat, sense ofici, natural de Peraltila (Osca), el qual portava un farcell de roba, dues barriques i dos ganivets, un de grans dimensions, declarant que la roba l'havia sostreta d'un veí de Sabadell i les barriques de la Companyia del Ferrocarril elèctric de Catalunya.

Una baralla

Anit passada, es barallaren, al carrer de l'Olm, davant del núm. 29, per ressentiments antics, dos subjectes nomenats Josep Carbonell Estrada, de 30 anys, solter, jornaler, habitant al carrer de l'Arc del Teatre, núm. 44, i Marian Berges Abril, de 29 anys, solter i jornaler, habitant al carrer de Montserrat, núm. 6.

El Berges, amb un ganivet molt gros, va donar dos cops al Carbonell, i fugí, però fou detingut per un guàrdia de Seguretat i un sèrgent de l'exèrcit, els quals el conduïren a la Delegació de les Dracenes.

El Carbonell fou portat a la Casa de Socors del carrer de Barbà, on li curaren una ferida a la regió toràctica dreta, i una altra al braç dret, totes dues de pronòstic reservat.

El Berges també tenia una ferida lleu a la mà esquerra, que és fèu probablement, amb el mateix ganivet que fèu servir per a ferir al seu antagonista.

Excursionisme

El Centre Excursionista Montseny, a fi de poder presenciar el campionat espanyol de Marxa Atlètica, ha organitzat per al diumenge vinent la següent excursió: Masnou, Alella, Coll de Font de Sera, Castell de Sant Miquel, Martorelles i Mollet.

El proper dia 17 del corrent, diumarts, a les deu de la vetlla, tindrà lloc a l'Agrupació Excursionista Catalunya l'obertura de curs de 1922-23, amb una interessant conferència pel seu president honorari el senyor En César August Torres, sobre el tema: «Una excursió del Tibidabo (Barcelona) al Puigmal (Pirenès), passant sempre per la carena».

El Grup Excursionista de l'Orfeó Gracienc celebrarà durant els dies 15, 18, 21 i 22 les festes del primer aniversari, sota el següent programa:

Dia 15: Inauguració del banderí. A la una, àpat de germanor. A les deu de la nit, a l'Orfeó, gran audició de sardanes, per la notable còpia els Montgrins.

Dia 18: Conferència per N'Arístides Got, sobre el tema: «Impressions d'un viatge per la Cerdanya», col·laborant

l'Esbart Folk-lore de Catalunya, qui donarà a conèixer el ver ballet cerdà, les 21 i 22: Excursió extraordinària al monestir de Santes Creus.

La Secció de Propaganda i Excursions de l'Ateneu Obrer del Districte Segon, farà una excursió a la vila de Cornellà, per al concurs de foto.

Dies 21 i 22: Excursió extraordinària, corrent mes.

Es prega als senyors socis del dit Ateneu, aficionats a la fotografia, que assisteixin a la dita excursió, a la secretaria de la dita Secció, on es facilitaran les bases del dit concurs.

Han ofert premis l'acreditada casa de material fotogràfic Baltà i Riba, i altres.

El vinent diumenge, el Grup Excursionista Minerva, de la Barceloneta, farà l'excursió familiar al bosc d'En Xercavins (Rubí), anunciada per a l'passat diumenge, i que fou suspesa a causa de la pluja.

Lloc de reunió: Estació dels ferrocarrils de Catalunya, a dos quarts de vuit del matí.

El Grup Excursionista «Marathona» efectuarà diumenge vinent una excursió de mig dia junt amb la Secció Feminal a Sant Andreu, Torre d'En Baró, Forat del Vent, Font del Caca, dor, La Meca, Font de la Llet i tornada per Horta.

Lloc de reunió, Plaça d'Urquinaona, a les 6'20 del matí.

LLIBRES NOUS

«Almanaque Ilustrado Hispano-Americano para 1923» (any XIV de la 4a va publicació).

La Casa Maucci, de Barcelona, acaba de publicar aquest popular Almanac per a l'any vinent, que supera el de l'any anterior, puix cada vegada està millor presentat, i pot comptar dignament amb totes les publicacions del seu gènere que venen a llum en tots els països, no sols per l'abundància i excel·lència del seu text, sin per la profusió dels seus gravats i l'acurament amb què ha estat confeccionat pel seu director i fundador, el conegut escriptor don Josep Brissa.

A les primeres pàgines de l'Almanac, després de les acostumades seccions astronòmiques, encomanades a eminents firmes es fa esment dels esdeveniments més assenyalats, per a dedicar després espai necessari a tots els assumptes que es relacionen amb l'Amèrica espanyola, justificant el títol d'aquest Almanac, únic en el seu gènere, i que és, sense dubte, el de major circulació en totes les nacions de parla castellana.

Mereixen especial atenció les poètiques que l'Almanac inserix, tramessos directament pels poetes americans de la nova generació, i la multitud de contes, acudits, epigrames, anècdotes i historietes gràfiques que conté, sense comptar amb les seccions dedicades als successos més sortits de l'any; totes elles il·lustrades i que fan de tan curiós llibre una veritable enciclopèdia il·lustrada per a 1923.

Forma un tom de 384 pàgines, amb infinitat d'il·lustracions i coberta de Ramon Calvet, i es ven al preu de dues pessetes, a totes les llibreries.

Publicacions rebudes

«Iberica». Revista dedicada al progrés de les ciències, publica en son nombre 446, el següent sumari:

«Cuarto Centenario de la primera volta al mundo. — Cursos de cultura general y especializada. — Conferencia de las Comisiones de los ferrocarriles transpirenaicos. — Conferencias de don E. Hauser. — Ferrocarril de Val de Zafán a San Carlos de la Rápita. — Obras en el puerto de Burriana. — Inventario y reconocimiento de criaderos industriales. — Caida de varios bólidos. — Chile. Los ferrocarriles. — Per. La antigua «Iberia». — El Reino de Egipto. — El Estado libre de Irlanda. — Centenario de Delambre. — Luces para la navegación aérea nocturna. — Perlas cultivadas sin núcleo de nácar. — Tratamiento de la enfermedad del sueño. — Congreso de ferrocarriles. — Redificadores de vapor de mercurio para grandes potencias. — El nido del codrillo. — Foraminíferos de Filipinas. — Una parte del castillo de Versailles amenazada de destrucción. — La poción de recambio para circular por blación de Varsovia. — Vagones con vías de difernete anchura. B. Puig. — El movimiento científico en Italia. J. Gianfranceschi, S. J. — Bibliografía. — Temperaturas extremas y lluvias de agosto».

D'altres temps

A propòsit del tema literari d'En Serrallonga

I. II

El «Don Joan de Serrallonga», que, escrit en castellà, s'estrenava, obra dramàtica d'autor català, havia tingut un triomf circumstancial, atès en el llibre, lligant la rondalla popular amb la farsa romàntica de la literatura que aleshores el poble llegendari, i en coincidir aquesta forma amb la característica de lloc i llenguatge, en fer-se més «catalana» la composició, i néixer un teatre de la terra, pel seu argument, acció i personatge central havia de transplanter-se el drama castellà a la nostra escena propera. L'instrument precís i únic era el llenguatge.

Evoquem aquells temps. Corria l'any 1888 i en fa un que, en Balaguer està emigrat a França a conseqüència dels seus treballs de conspiració política a les ordres d'en Prim, i laborant per a la caiguda del tron d'Isabel II. La futura revolució el portarà al ministeri i el modest escriptor local serà una figura política important. Mentrestant visita la Provença, sentint l'afecte als antics trovadors, a l'honra de la pàtria, té una crisi de catalanisme, que ja no el deixarà a transcurrir del temps i que culminarà en «Els Pireneus», treball de la seva vellesa. Amic d'en Mistral, Aubanel, Gras, Roumieu, Roumanille, Wyse i altres que després vindran triomfalment a Barcelona, als Jocs Florals — no li és possible traduir el seu drama al català —. Ho ha revelat LA VEU: un amic i vell literat — per sort encara viu, i tant de bon per molts anys, company d'en Pittarra, i com ell un dia junt amb en Robert Robert debedador dels Jocs, per l'antiquat, més reconciliat amb la institució que havien combatut a títol d'apologetes del català que ara es parla, i de «les gataudes», en un paraula en Conrat Roure, degà de les nostres lletres — fa la traducció catalana que apareix aquell any, encara que la firmi en Balaguer, i com a tal autor hi posi aquesta capçalera: «Al príncep poeta William Carlos Bonaparte Wyse dedica aquest drama com a penya de fraternitat, l'autor».

En Balaguer, exultat, troba entre els felibres provençals bons germans, justia és l'ortena i sobretot pel caràcter del drama, de suprema naturalitat i raça catalanes. Havia de tenir per ell quelcom de sentimental aquella dedicatòria als que l'ajudaren en la desgràcia.

No tenim esment de la seva estranya ni de les altres representacions. Recordem, sí, de fa molts anys, les que el popular Jaume Piquet donava en el desaparegut Teatre de l'Odéon, del carrer de l'Hospital, i algunes d'escadusseres i circumstancials al Circ Barcelonès, i, més tard, al Paral·lel, totes properes d'espectacle de drames i melodrames.

No hi ha cap crítica retrospectiva del llenguatge (tan diferent del d'ara), i sobretot després d'haver-se estimat necessària una refundició en convertir-lo en drama líric. Farem notar que en el mateix hi ha un personatge que parla en castellà, en Colomar.

Era això cosa obligada en aquells temps en els quals es privava que el llenguatge fos íntegrament català, en virtut d'una disposició oficial dictada pel Govern moderat, tan curosa, que val la pena de reproduir pel seu valor històric. Deia així:

«En vista de la comunicació passada a este Ministerio por el Censor interno de teatros del reino con fecha 4 del corriente, en la que hace notar el gran número de producciones dramáticas que se presentan a la censura, escritas en los diferentes dialectos, y considerando que esta novedad ha de contribuir forzosamente a fomentar el espíritu autonómico de las mismas, destruyendo el medio más eficaz para que se generalice el uso de la lengua nacional; la Reina (Q. D. G.), ha tenido a bien disponer que en adelante no se admitan a la censura obras dramáticas que estén exclusivamente escritas en cualquiera de los dialectos de las provincias de España».

«La que he dispuesto se inserte en este periódico oficial («Butlletí» de la provincia, 29 de gener 1867), para su debido cumplimiento».

Així s'imposà un forçat bilingüisme i el castellà, (militar retirat, ser-

gent, cessant, «americana» etc.), passà a ésser un tipus còmic, un graciós desgranat, petita revenja a una disposició absurda. Per això «resultà un efecte contraproduent — com en Maluquer i Viladot assenyala — i d'aleshores data en l'escena catalana aquella munió de «Galonesos», «estanyapelles», «franxutis» i «empleats», tipus els més repugnants de la societat castellana i que gràcies a Déu ha desaparegut avui dia».

Encara que circumstancialment ha aparegut la censura governativa — exemple en la representació algunes vegades de «Els herois», d'en Rusiñol, i «Joan Dalls», d'en Guimerà — els principis promulgats en 1868 l'acabaren de dret, i dels nostres temps és l'honorificació del Teatre Català, quan en 1888 la Real Academia Espanyola concedia a Frederic Soler un premi de cinc mil pessetes, donat-li de la Regent, pel seu drama «Batalla de Reines», fent constar que l'Acadèmia «Galdonaba todo el trabajo y la vida artística de un poeta, que consagrado a cultivar el Teatro Catalán cuando éste vivía entregado a los desafueros de la infamia farsa, de la parodia y de la diatriba política, fue llevándose por grados a la representación viva, fiel y política de las costumbres de su pueblo; al drama histórico y al drama que pretende traducir los conflictos morales de la vida presente».

L'extingit i popular «Centre Català», de grata memòria, feu de notari d'aquell acte de reconeixement oficial al nostre Teatre — en què la nota abolia una disposició de la seva sogra — encunyant una medalla d'or, feta per subscripció i que es regalà al dramaturg, en una afectuosa i pública festa celebrada en el llavors nou Palau de Belles Arts, i que donà lloc a què prosistes i poetes honressin amb encomiadors paraules el triomfant fundador del Teatre Català. Quedava, de fet, esborrada una tirànica disposició.

Tallant aquesta llarga digressió, filla de la intrusió governamental en el nostre Teatre, tornem al «Don Joan de Serrallonga». Fou editat el drama català en 1888 per En Salvador Mainero, creant uns senzills quaderns, al preu de quatre rals, amb el títol de «Galeria catalana: colección de obras dramáticas de autores catalanes», que havia de publicar i anunciar: les de vers castellà «Los amantes de Veróna», traducció de Balaguer, i «Fueros y desafueros», d'en Francesc Morera, i les catalanes «Tal faras, tal trabarás», de l'Edmond Vidal i Valenciano; «La Verge de les Mercès», i «Setze jutges menges fetges», d'en Manuel Angelón, obres primeres del nostre renaixent Teatre. Una més fou la traducció catalana de què havem parlat.

En resum: reviseu Serrallonga en el nostre folklore i és personatge arrelat en el nostre poble. La seva participació d'ara prova que com en altres generacions, haurà vida completa. No és un heroi nacional ni una simbòlica figura, com la del Comte l'Arnau. Històries de bandolers han estat cantades per grans poetes, i encara que la del famós capità de les Guàrdies no es pugui comparar amb la dels «bandolers» polítics dels segles XV, XVI i XVII, que lluitaven per ideals, és una reminiscència romàntica, que es feu sentir en el llibre, enamorat en la cançó popular i agrada des de les taules, no és de difícil presumció veure-la en l'escena de tots els pobles del món: el cinema, ja que és la darrera expressió gràfica de les multituds, que admiren fins a el que no és recomanable, els punts de grandesa i sentiment que els treuen de la realitat.

Desitgem que el discutit «Serrallonga», que tantes evolucions ha sofert i pot encara experimentar que faci sentir a altres el que gaudi aquella generació que el conegué per primera vegada. Hi ha en el món una llei de continuïtat i no és convenient que s'extingeixi. De supervivències i aspiracions es va teixint la vida.

I. BO I SINGLA

Sardanes

Organitzada pel Foment Sardanic Andreuenc tindrà lloc diumenge vinent un audició de sardanes a la Plaça d'En Xandri (entre Bartrina i Sant Hipòlit) per la cobla «Barcino» a dos quarts de dotze del matí.

Etapes d'un viatge

III
El paisatge suís

La més alta qualitat de Suïssa, pel que fa referència a les seves belles naturals, és la prodigiosa multiplicitat dels seus aspectes. No és sols agresta, sinó també urbana, no és sols muntanyosa i boscosa, sinó també marítima. Aquest caràcter marítim de Suïssa, sembla un bon xic humorístic als homes de mar gran; quantes vegades no s'ha parlat facetiosament de l'almirall suís i de la marina suïssa! Però, el cert és que els seus llacs, esmantant el seu paisatge variadíssim i d'aspectes únics, donen un caràcter també marítim a la Suïssa agresta i muntanyosa. Aquests tres elements de bellesa: muntanya, ciutat i mar, si bé març tancats i calmosos, en cap lloc poden trobar-se com en ella, reunits en un tan reduït espai, i presentant tan variades combinacions. Li manca per assolir la perfecció el nostre cel i el nostre sol, però seria paradoxal que es produïssin aquests elements exclusius dels pobles meridionals en ella, i fins tal vegada desentonarien en el conjunt que ara tant admirem.

Sempre és grat contemplar els grans espectacles de la naturalesa, que entre altres ens donen una lliçó d'humilitat, però és més grat encara admirar la conjunció de la natura i l'home que produeix tots aquests grans fenòmens de la vida social, la ciutat, la nació i primordialment la família. Però si prescindim de l'home i marxem a la Natura, és preferible veure a aquesta en tota la seva cruïssa, en tota la seva santa llibertat. Per aquesta raó el paisatge suís, creuat de vies de comunicació, de fantàstics funiculars, ens fa pensar massa en aquella companyia exploradora de les seves belles, i en aquelles comparses teatrals, que hi va veure el lluminós ingeni de N'Alfons Daudet, i que tant decepcionaren al seu Tartarí. Comoditat, excessiva comoditat per a mirar i admirar, tal és el gran defecte d'aquest país; perquè la santa fatiga d'ascendir, de vèncer cims i salvar obstacles, és el secret de tots els encisos de l'alpinisme; aleshores la bellesa és com per l'assedegat la font de pures línies. L'apreci de totes les belles coses, ens ve de la dificultat per a comprendre-les, i tot en la vida és grat, en raó de l'esforç que hem tingut de realitzar per a obtenir-ho.

Per això al Righi i a la Jungfrau, és preferible el passig pels llacs. No és que allí triomfi l'esforç material, però és que de tots els elements de la natura, un dels més lliures és l'aigua, i a més a més, és el que té més contacte amb la vida espiritual dels homes. Riu, llac o mar, són ben bé els motllos d'un poble. S'ha parlat del paral·lisme entre la cultura i els rius, de la relació entre la vida social i els mars que volten a un poble, puix aquí, a Suïssa, els ports i les comunicacions lacustres donen caràcter a les comarques i lliguen o separen els cantons.

Quan travessàrem de Lucerna a Interlaken, les aigües suïsses i de maragda del llac, entre la remor apagada de l'èlix partint les ones blaves, pensarem amb la veracitat de totes les coses belles que s'havien dit de Suïssa. Les perspectives magnífiques, els poblets vivers amagats entre boscos, la placidesa de l'ambient, tot invita al descans de l'esperit i a la sana i tranquil·la contemplació.

Eduard AUNOS

Zurich-Viena, octubre 1922.

La cursa internacional d'automòbils

Demà, dissabte, surten cap a Vil·lafranca del Penedès, invitats pel diputat Enric Rafols, president del Comitè organitzador de la cursa internacio-

nal d'automòbils que ha de tenir lloc el 5 de novembre proper al circuit Vilafranca-Almúnia-Monjos; el capità general, senyor marquès d'Estella, el diputat senyor Massó i Llorens, delegat pel President de la Mancomunitat; que es troba actualment a Marsella el governador civil, senyor Martínez Anido; el diputat Rosend Pic i Pon, delegat pel president de la Diputació; l'alcalde de Barcelona, senyor marquès d'Alfala; l'enginyer cap d'Obres Públiques don Blas Sorribas, i el cap de la demarcació, don Tomàs de Riera, i els de la Mancomunitat senyors Tusell i Moreno, entre altres personalitats i membres del Comitè Penya Rín.

Una conferència

Al local que té a la Plaça de Catalunya la Institució Hispano-Americana d'Intercanvi Científic i Econòmic va donar ahir una conferència el seu president, don Aureli Ras, sota el tema: «Panhispania», tractant dels interessos espanyols a l'Amèrica amb molta competència i precisió.

Hi assistiren el director de la Casa d'Amèrica, ex-diputat senyor Vehils; els cònsuls de la major part de les repúbliques hispano-americanes i representants de les autoritats.

També parlaren els vocals del Comitè senyors Carles P'Comet, exposant el projecte que vagi a Mèxic una comissió de comerciants i representants de les entitats econòmiques, per al qual ja es compta amb l'ajuda de les entitats mexicanes, així com del de la Companyia Transatlàntica.

Es llegí un telegrama que s'envia al Rei ponderant-li la conveniència que realitzi el viatge a l'Amèrica, del qual s'ha parlat.

A l'acte hi assistí un públic molt distingit.

Per l'ensenyament català

El diumenge vinent acaba el termini de la presentació de sol·licituds per als que vulguin pendre part en el concurs obert per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana per a l'obtenció de beques per als Estudis Normals de la Mancomunitat de Catalunya.

En el darrer Consell directiu de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a proposta de la seva Comissió Editorial, es ratificaren els següents acords: Designar la senyora Sensat i senyors Fabra i Boter perquè examini l'original de l'Arithmètica Superior, presentat per En Lluís G. Castella; nomenar una ponència per a l'estudi de la proposta del senyor En Magí Morera i Galícia sobre la publicació d'una Auda d'Història de Catalunya; encarregar la confecció de 1.000 mapes de les Illes Balears a En Faustí Mari; procedir als treballs de confecció del llibre de la senyora Sensat. «Les ciències naturals aplicades a la llar» i de la Biografia d'En Jaume el Conqueridor, d'en Manuel de Montoliu; autoritzar el senyor En Pau Romeva perquè junt amb el senyor N'Enric Gibert procedeixi a la preparació del segon llibre de lectura i adquirir, quan surti, alguns exemplars del llibre en alemany «Antologia de poemes catalans».

L'Institut de Cultura

A l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona el diumenge vinent, dia 15, tindran lloc els següents actes:

A dos quarts de cinc rifa de figurins i tot seguit conversa instructiva. La Secció Permanent d'Educació i Instrucció comunica que el dilluns, dia 16, començaran les classes d'ensenyament secundari. Les alumnes hauran de trobar-se a l'Institut a tres quarts de nou. El dia 23 s'obriran les classes de Cuina popular. Totes les que ho desitgin podran ingressar-hi satisfent 0'25 pessetes d'entrada.

La Secció Permanent de Biblioteca Circulant i Pública posa en coneixement de totes les sòcies que des del dia 9 del corrent ha quedat novament establert el servei de préstec a domicili a la Biblioteca Popular de la Dona. Hores d'oficina: dies feiners d'onze a dos quarts d'una del matí i de sis a dos quarts de nou de la tarda; diumenges, de deu a dotze del matí i de quatre a dos quarts de sis de la tarda.

Els llibres de la Biblioteca Popular es deixaran per 15 dies, prorrogables en quinze més. Els de la Biblioteca d'Estudi es deixaran per vuit dies, prorrogables en vuit més. Han d'ésser tornats rigorosament el dia fixat.

Els enginyers industrials

Anit, al Saló d'Actes de l'Associació d'Enginyers Industrials, desenrotllà la primera de les seves conferències sobre «Telefonia automàtica» l'enginyer Mr. A. Damoiseaux, davant la nombrosa i competent concurrència que omplena el local.

Previa la presentació del conferenciant pel president de l'Associació d'Enginyers senyor D. A. Ramoneda, que ho feu en correctíssim francès, donà el senyor Damoiseaux començant a la seva consciència laboral. Evocà la figura de Graham Bell, l'inventor de la telefonia, fent ressaltar la insospitada transcendència dels seus experiments i la portentosa rapidesa amb què es multiplicaren, a l'Amèrica del Nord especialment, les aplicacions pràctiques i sumament útils d'aquell descobriment.

Glossà les quasi profètiques condicions que imposava Graham Bell als qui li sol·licitaven l'explotació de les seves patents, ja que en aquelles condicions es tanca el principi fins ara immutable i permanent que ha de presidir tota explotació telefònica ben entesa, a saber: «Servir al públic ràpidament i a consciència, construir noves instal·lacions i estendre les existents a mesura que les necessitats ho reclamen».

Exposà després el ràpid increment que adquiriren les xarxes telefòniques ponderà la revolució que en el món de la telefonia significà la introducció dels sistemes de Batèria Central i arribà a la conclusió de què, malgrat aquest grandíssim avenç, els sistemes manuals són, i ho seran cada dia més, insuficients per a cursar el tràfec sempre creixent de les comunicacions telefòniques en les grans urbs on l'atendre degudament al públic serà un problema de difícil solució, en tant que l'improva tasca d'establir el nombre exhorbitant de cridades simultànies que en les centrals es produeixen estigui supeditada a la necessària limitació d'un factor humà: la telefonista.

A continuació entrà el senyor Damoiseaux de ple en el tema de la seva conferència, posant de manifest totes les avantatges dels sistemes de telefonia automàtica, sintetitzades en la seguretat, en la permanència i rapidesa del servei juntament amb el secret absolut de les comunicacions i la simplicitat dels maneigs necessaris.

Seguidament procedí a fer les demostracions pràctiques dels seus encerts, valent-se d'un moderníssim aparell de sistema rotatori, en el qual es compendien tots els òrgans que intervinen en el funcionament d'una central automàtica capaç d'atendre 200.000 abonats; podent els assistents a tan interessants proves admirar la perfecció que assoleix el sistema presentat, la característica principal del qual consisteix en què, mercès a determinats mecanismes de registre, resulten simplement diferides les cridades que en altres sistemes es perden.

Per l'avançat de l'hora deixà el conferenciant per a una segona sessió l'exposició detallada de la part tècnica del funcionament de la central.

El conferenciant fou molt aplaudit.

De Societat

Passen temporada a Londres els comtes de Güell i llurs fills.

Sortiren cap a Casp per a assistir a una cacera els senyors du de Santàngelo, Girona (Lluís i Xavier), Balaguer (Arcadi) i Palljà (J. M.).

Per al dia 19 d'aquest mes és anunciada la boda de la senyoreta Paquita Pla Dalfó amb el jove En Lluís Bandrés Moreu.

La cerimònia de l'enllaç serà a l'església de la Mare de Déu de la Bonanova.

La Universitat

Per la superioritat ha estat nomenada mestressa de Tall i Confecció de les Escoles d'adultes d'aquesta ciutat donya Angela Latorre.

El rector autoritza per a establir i dirigir una escola no oficial de nois i classes d'adults a Tarragona a En Francesc Casals.

S'ha possessionat de l'escola de nois de Poble de Segur el mestre Petè Pomer.

VIDA MARÍTIMA I COMERCIAL

El comerç exterior dels Estats Units

El total de les importacions americanes s'ha elevat al mes d'agost a 271 milions de dòlars, contra 251 milions del juliol, 260 milions del juny i 195 milions de l'agost de 1921.

Les exportacions s'han elevat al mes d'agost 302 milions de dòlars, contra 295 milions de juliol, 335 milions del juny i 367 milions de l'agost de 1921.

L'augment sensible de les importacions prové d'una part dels esforços fets pels importadors per a fer entrar als Estats Units tant mercaderies com han pogut abans que fos posat en vigor el nou aranzel i de la lletra de les importacions de carbó anglès, esdevingudes necessàries a causa de la vaga dels minaires.

Pels vuit primers mesos d'aquest any les importacions han arribat a la xifra d'un miliard 942 i mig milions de dòlars i les exportacions 2 milions 424 milions contra, respectivament, 1.693 i mig milions i 3.228 i mig milions durant el mateix període de 1921.

Així les sortides han superat a les entrades, de gener a l'agost de 1922, en 482 milions de dòlars contra 1.533 milions que fou la diferència en igual període de l'any passat.

Les importacions d'or durant l'agost no han assolit més que 19 milions de dòlars contra 43 milions el mes de juliol i 85 milions per l'agost de 1921.

Moviment del Port el dia 12

VAIXELLS ENTRATS:

Vapor espanyol «Rey Jaime I», de Palma, amb càrrega general i 131 passatgers.
Vapor espanyol «Astondo Mendiz», de Glasgow, amb carbó.
Vapor espanyol «Bellver», de Palma, amb porce i un passatger.
Vapor espanyol «Santa Cristina», de la mar, amb peix.
Vapor espanyol «Malvarrosa», de Palma, amb càrrega general.
Vapor danès «Tova», de Sodtrham, amb fusta.
Pailebot espanyol «José Alberto», de Vinaroç, amb garrotes.
Vapor espanyol «Cuñera», de València, amb càrrega general i 183 passatgers.
Vapor espanyol «Cabo Espartal», de Nova York, amb càrrega general i 3 passatgers.
Vapor italià «Arcadia», de Trieste i escales, amb càrrega general.
Vapor belga «Colombier», d'Anvers i escales, amb càrrega general.
Vapor espanyol «Canalejas», de Marsella, amb càrrega general.

BORSA DE BARCELONA

13 octubre de 1922

Cotització única del Col·legi d'Agents de Canvi i Borsa i el Mercat lliure de Valors

SESSIONS DEL DIA. — Al matí, a la Sala de Contractacions del Casino Mercantil, a fi de mes: Es fa de Nords de 69'05 a 69'00 i a 69'15, Alacants de 68'80 a 68'90, Orenses a 17'60 i a 17'70, i Aigües a 108.
A la tarda, a la Casa Llotja: Es fa d'interior de 70'70 a 70'80, Nords de 69'20 a 69'25 i a 68'95, Alacants de 68'05 a 68'70 i a 68'75, Andalusos de 59'25 a 59'05 i a 59'10, Orenses a 17'65, i Filipines a 200.

Cotització de valors tractats al comptat i no inscrits encara en el Butlletí Oficial

Barcelona Traction and Light Power 7%, «1921», a 98'00 i 100'00.
Barcelona Traction and Light Power 7%, «a 105'50».
Barcelonesa de Navegació 6%, a 52'00.
Obligacions Espanyola Colonització 6%, «a 95'00».
Eléctrica del Cinca 8%, «a 84'00».

(A l'hora de tancar aquesta edició no hem rebut encara el Butlletí Oficial)

* Els valors assenyalats amb asterisc no han tingut cotització. Deixem constatat l'últim canvi per a guia del llegidor.
Cotització: Francesos, 49'55; suïssos, 122'15; belgues, 46'40; lliures, 29'11; liras, 25'15; dòlars, 6'57; marcs, 0.35 i 0.015.

DARRERA SESSIÓ. — Al Casino Mercantil, de dos quarts de cinc a les cinc de la tarda, a fi de mes: Es fa de Nords de 68'80 a 68'90, i Alacants a 68'60.

Diferències de les operacions a terme

De la del matí, a la de les cinc de la tarda d'avui, es baixa 0'25 de Nords i 0'30 d'Alacants.

REBLI

Centre Cotoner de Barcelona

INFORMACIÓ TELEGRÀFICA

TELEGRAMS OFICIALS DEL DIA D'AVUI

Liverpool	Tanca anterior	Obriment avui	Segon telegrama	Tercer telegrama	Quart telegrama	TANCA
Disponible . . .	12.92	00.00	00.00	00.00		00.00
Futurs:						
Octubre . . .	12.53	12.58	00.00	00.00		00.00
Gener . . .	12.33	12.38	00.00	00.00		00.00
Març . . .	12.24	12.30	00.00	00.00		00.00
Maig . . .	12.13	12.19	00.00	00.00		00.00
Juliol . . .	11.99	12.02	00.00	00.00		00.00

Alexandria	Octubre	Desembre	Junel	Tanca anterior	Obriment avui	TANCA
Futurs. Asmhoum	00.00	00.00	Nov. . .	16.40	00.00	00.00
	Nov	Gener	Gener. .	16.65	00.00	00.00
» Sakellariidis	00.00	00.00				

Nova York	Tanca anterior	Obriment avui	Segon telegrama	TANCA
Disponible . . .	21.80	00.00	00.00	00.00
Futurs:				
Octubre . . .	21.53	00.00	00.00	00.00
Desembre . . .	21.86	00.00	00.00	00.00
Gener . . .	21.70	00.00	00.00	00.00
Març . . .	21.84	00.00	00.00	00.00
Maig . . .	21.80	00.00	00.00	00.00

Nova Orleans	Tanca anterior	Obriment avui	Segon telegrama	TANCA
Disponible . . .	21.13	00.00		00.00
Futurs:				
Octubre . . .	21.32	00.00		00.00
Desembre . . .	21.25	00.00		00.00
Gener . . .	21.20	00.00		00.00
Març . . .	21.33	00.00		00.00
Maig . . .	21.25	00.00		00.00

Barcelona, 12 d'octubre de 1922.

VAIXELLS DESPATXATS:

Llagut espanyol «San José», amb càrrega general, cap a Mahó.
Llagut espanyol «Rosa», en llast, cap a Vinaroç.
Pailebot espanyol «Vicente Suárez», amb càrrega general, cap a Palma.

VAIXELLS SORTITS:

Vapor espanyol «Cabañal», amb càrrega general, cap a Melilla i escales.
Vapor espanyol «Paris Valero», amb càrrega general cap a Pasajes i escales.
Vapor espanyol «Cabo Menor», amb càrrega general, cap a Bilbao i escales.
Vapor espanyol «Malvarrosa» amb càrrega general, cap a Cetta.
Vapor espanyol «Tirso», amb càrrega general cap a Cartagena.
Vapor espanyol «Bellver», en llast, cap a Palma.
Vapor holandès «Amazona», de transit, cap a Tarragona.
Vapor espanyol «Rey Jaime I», amb càrrega general, cap a Palma.

Accidents marítims

NOTES DEL LLOYD

Montevideo, 8. — El vapor belga «Baron Baeyens», en viatge d'Anvers a Buenos Aires ha varat al Banc anglès. La seva posició és bona.
Copenhaguen, 9. — El vaixell auxiliar noruec «Svaland», que havia encallat al Sud d'Hoganas, n'ha sortit sense avaries.

Plymouth, 9. — El vapor anglès «Arfon Dyff», ha arribat amb avaries.
Durban, 9. — El vapor anglès «Langton Hall», ha tingut foc que ha estat extingit després d'haver inundades les bodegues.

Southampton, 9. — El vapor anglès «Nigretia», en viatge de Port Talbot a Bruges, amb càrrega de carbó, ha topat aquest matí amb el vapor anglès «Arfon Dyff», en viatge d'Anvers a Llanelly, amb càrrega de ferro. Ambdós vaixells han tingut avaries.

San Francisco, 8. — El vapor nord-americà «Lyman Stewart», en viatge de San Francisco a Seattle, va topar a l'entrada del port, amb el vapor nord-americà «Walter A. Luckenbach», en viatge de Nova York a San Francisco, resultant ambdós vaixells

amb greus avaries. Hi havia molta boira.

DE L'AGENCIA HAVAS

Londres, 13. — Comuniquen de Halifax al «Times» que el vapor pesquer «Mariscal Foche» ha embarrancat a la vora de Sable Island.
Shan negat 14 dels seus tripulants.
Sant Francesc, 13. — El transatlàntic «Ciudad de Honolulu», que havia pertenescut a Alemanya, s'ha incendiat, al llarg de la costa d'Elis Angels. S'ha pogut salvar la tripulació i tots els passatgers.

Borsa de Madrid

Canvis facilitats per la Banca Marsans, S. A.

Barcelona, 13 d'octubre.

4 per 100 interior, comptat	70'15
» fines	00'00
» fi pròxim	00'00
Amortitzable 5 per 100 (1920)	95'00
Banc d'Espanya	565'00
Arrendatària de Tabacs	251'00
Stat. Gral. Sucr. — Obligacions	00'00
» » » Ac. preferides	00'00
» » » ordinàries	32'00
Francesos	00'00
Lliures	00'00
Banc Espanyol Rio Plata	230'00
Cèdules Hipotecàries	99'25

Borsa de París

4 per 100 Interior Espanyol	00'00
» 100 Exterior »	00'00
Accions Nord d'Espanya	00'00
» Alacant	00'00
» Andalusos	00'00
Renda russa 5 per 100	00'00
» » 4 1/2 per 100	00'00
Brasil 4 per 100	00'00
Banc Espanyol Rio Plata	00'00
Renda francesa 3 per 100	59'60
Accions Rio Tinto	16'39

CANVIS DE L'ESTRANGER

Facilitats per la casa SULER I TO.
BANK GERMANS, Rambla dels Estu
dis, 13, i Bonsuccés, 1.
PREUS DE COMPRA:
Bitllets: Francesos, 49'50
» Anglesos, 28'90
» Italians, 27'75

TAQUIGRAFIA CATALANA

DE J. ELIAS JUBERT

El millor llibre de taquigrafia

De venda en totes les llibreries i en la nostra Administració

- » Belgues, 46'00
- » Suïssos, 121'80
- » Portuguesos, 0'20
- » Alemanyans, 0'30
- » Austríacs, 0'02
- » Holandesos, 2'35
- » Russos, 0'00
- » Grecs, 00'00
- » Suecs, 1'55
- » Noruegs, 1'00
- » Dinamarquesos, 1'20
- » Romanes, 4'00
- » Turquia, 00'00
- » Estats Units, 6'49
- » Canadà, 6'00
- » Argentins, 2'30
- » Uruguaians, 4'85
- » Xilens, 0'35
- » Brasilers, 0'60
- » Bolivians, 1'35
- » Peruanos, 20'00
- » Paraguaians, 0'10
- » Venezuelans, 00'00
- » Japonesos, 2'80
- » Algerins, 48'50
- » Egiptes, 28'85
- » Filipins, 2'70

PREMI DE L'OR

(Preus de compra)

Alfons	125'50 percent
Isabel	129'00 »
Unce i mitges unces	124'50 »
Quart d'unca	124'50 »
1/16 d'unca	124'50 »
Frances	125'00 »
Dòlars	6'47 »
Lliures	31'40 »

Barcelona, 13 d'octubre.

INGRESSOS de la Companyia dels Camins de Ferro del Nord d'Espanya

LÍNIES	Quilòmetres en explotació	Ingressos dels dies 21 al 30 de setembre de			Ingressos des de 1. de gener al 30 de febr. de		
		1922	1921	Diferència	1922	1921	Diferència
Madrid a Irún i els seus ramals.	909	3.439.701'34	3.470.998'23	- 31.296'89	79.631.254'94	80.220.505'92	- 589.251'98
Alar a Santander.	139	279.354'78	254.935'10	+ 24.419'68	5.837.166'34	5.737.292'84	+ 99.873'50
Saragossa a Pamplona i Barcelona	773	1.669.122'16	1.654.185'85	+ 14.936'31	38.614.920'50	35.235.346'59	+ 1.379.574'21
Tudela a Bilbao.	249	749.883'22	598.875'06	+ 151.008'16	15.173.307'39	13.812.888'73	+ 1.360.418'66
Almansa a València i Tarragona.	524	1.413.019'17	1.489.658'02	- 76.641'85	36.204.378'68	33.859.005'65	+ 2.345.373'03
Astúries, Galícia i León.	741	1.515.340'34	1.463.019'55	+ 52.320'78	32.280.101'04	33.057.254'10	- 777.153'06
Villabona a Avilés.	21	32.222'34	47.897'20	- 15.674'86	983.980'59	1.157.594'66	- 193.613'97
Ciàno a Soto de Rey.	22	20.238'37	29.253'77	- 9.020'40	591.974'77	841.564'73	- 249.589'96
Lleida a Reus i Tarragona.	103	143.062'97	138.716'19	+ 4.346'78	3.480.523'60	3.149.129'33	+ 341.394'27
Sant Joan de les Abadesses.	112	220.434'95	203.786'25	+ 16.648'70	4.700.221'30	4.276.133'42	+ 424.087'88
València a Utiel.	98	68.508'71	64.540'30	+ 3.968'41	1.218.537'92	1.209.863'78	+ 8.674'14
Tota la xarxa.	3.681	9.551.333'35	9.410.840'58	+ 135.544'77	216.706.351'77	212.558.580'45	+ 4.149.771'32

Barcelona, 11 d'octubre de 1922. — El secretari del Comitè, Alfred Fuster

Fills de F. Mas Sardà

20, Rambla del Centre, 20
VALORS — CANVI — CUPONS

Vendes de finques urbanes
Carrer de València, 205 metres, escriptura 24 abril de 1922, 375.000.
Casa carrer de Salmerón, 197 metres, escriptura 20 maig 1922, 34.500.
Casa carrer de Campoamor, Horta, 197 metres, escriptura 26 maig 1922, 3.000.

Noves construccions
Permisos concedits per l'Ajuntament:
Vuit casetes carrers Guàrdia i P. Guals.
Dues cases carrer de Verdi.
Casa cinc pisos carrer de Casp.
Una altra casa de cinc pisos carrer de Casp.
Baixos carrer de Castillejos.
Casa dos pisos carrer de Salvà.
Baixos i un pis carrer Còrsega.

MERCAT DE PONS
Morenc, a 22 pessetes els 80 quilos.
Blat, a 23 pessetes els 55 quilos.
Civada, a 12 pessetes els 80 quilos.
Ordi, a 15 pessetes els 80 quilos.
Faves, a 23 pessetes els 80 quilos.
Llegum, a 27 pessetes els 80 quilos.
Trufes, a 7 rals la roya.
Vi, a 20 pessetes la carga.
Oli, a 8 pessetes el quartà de quatre litres.
Aviram. — Gallines, de 6 a 7 pessetes una; pollastres, de 6 a 7 pessetes el parell; conills, a 3 pessetes un.

Ingressos de la Companyia dels Ferrocarrils de Madrid a Saragosa i Alacant		Ingressos des de 1er de gener al 20 de setembre		Ingressos des dels 11 al 20 de setembre de	
LÍNIES	Quilòmetres en explotació	1921	1922	1921	1922
		Pesetes	Pesetes	Pesetes	Pesetes
Xarxa antiga	2.944	4.881.400'84	5.515.407'51	433.916'67	4.881.400'84
Xarxa catalana	719	2.913.454'29	2.166.563'79	153.109'34	2.913.454'29
Tota la xarxa	3.663	7.794.855'13	7.681.971'30	587.026'01	7.794.855'13

Arxius, Museus i Biblioteques
Provincial Arqueològic. — Obert de les onze del matí a la una de la tarda. Capella de Santa Agata. Plaça del Rei.
Especial de Mineralogia, Petrografia, Paleontologia i Conquillologia, de la Societat de Ciències Naturals «Club Muntanyenc». Princesa, 14, primer — Obert d'onze a una i de cinc a set.
Arquitectura: Escola d'Arquitectura. — Segon pis de la Universitat.
D'Història Natural de la Universitat: Edifici de la Universitat.
Artístic i Arqueològic de Barcelona. — Obert de les nou del matí a la una de la tarda, i de les tres fins a posta de sol: Palau Reial del Parc.
Municipal: Obert de les deu del matí a la una de la tarda i de les quatre a les set de la tarda: Casa de la Ciutat.
Museu Pedagògic de Ciències Natu-

ral de L. Soler Pujol. — Plaça Real, número 10.
— Especial de Patologia Vegetal del Consell de Foment. (Aragó, número 287, principal). Públic. Tots els dies feiners, de deu a una i de quatre a ment també es pot visitar els dies festius.
— Del Consell de Foment. (Aragó, número 287, principal). Agricultura, Indústria, Comerç i Patologia vegetal. Pública. Tots els dies feiners, de deu a una i de quatre a sis del a tarda, els diumenges.
De la Catedral: Plaça de la Catedral.
De la Corona d'Aragó: Carrer dels Comtes de Barcelona.
De Protocol: Notariat, 4.
De la Universitat: Edifici de la Universitat.
Centre Excursionista de Catalunya (Carrer del Paradís). — Oberta de sis de la tarda a dos quarts de nou del vespre.
Provincial Universitària. — Oberta de dos quarts de deu del matí a dos quarts de dues de la tarda: Edifici de la Universitat.
Biblioteca del Consell de Pedagogia. — Urgell, 187. — Oberta, de 12 a 1 del matí, i de 4 a 7 de la tarda. Els diumenges, de 11 a 1 del matí. Aquesta Biblioteca és circulant.
Episcopal: Palau Episcopal. D'onze a una del matí.
D'Història Natural de l'Acadèmia de Ciències i Arts: Rambla dels Estudis, 2.
Deis Museus Artístics (especial de Art): Oberta de les deu del matí a la una de la tarda, Museu Arqueològic: Palau Reial del Parc.
Biblioteca pública de Sant Andreu de Palomar (Santa Marta, 18 i 20). — Oberta de les vuit a les deu del vespre.
Biblioteca de l'Escola Elemental del Treball (Urgell, 187, Casa Batlló). — Especialitat en obres d'ensenyament tècnic per a obrers. Oberta tots els dies feiners, de sis a vuit des vespre.
De l'Associació de la Premsa Diària (Canuda, 13): De sis a vuit del vespre.
Biblioteca de la Cambra de Comerç i Navegació. — Oberta els dies feiners, de dos quarts de deu a una, i de dos quarts de quatre a vuit, els diumenges, de deu a una.
Biblioteca pública per a cecs. Passatge de Torres Amat, 6. Dies feiners, de deu a una i (lleuat els dissabtes).
Biblioteca de l'Institut de Fisiologia (Facultat de Medicina), especialitzada en Fisiologia, Biologia i Bioquímica, tots els dies feiners, de deu a una. Dies festius, de dos

quarts d'onze a dos quarts d'una.
Biblioteca especialitzada en matèries textils. Escola d'Indústries Textils de la Universitat Industrial (Urgell, 187), oberta, de deu a dotze. Servei de préstec.
Arús. — Oberta de deu a una del matí, i de set a nou del vespre. Passatge de Sant Joan, 26, principal.
Del Retal Patrimoni: Palau de la Diputació.

Espectacles

Teatre Català ROMBA
Nit, a dos quarts de deu: els grans èxits

PALMES I LLORERS
I PER TU PLORO, MERCENETA
Butaques amb entrada, 2 ptes.
Demà, dissabte, tarda, a les cinc: La magnífica comèdia d'En Frederic Soler, anys ha no representada.

LES JOIES DE LA ROSER
Butaques a una pesseta i a 0'65.
Vespre: PALMES I LLORERS I PER TU PLORO, MERCENETA.

Diumenge, tres magnífics programes: A les tres, la famosa rondalla d'En Folch i Torres, LA XINEL·LA PRECIOSA O GALDRIC I GUOMAR. Preus populars. Tarda, a dos quarts de sis, i nit, a les deu: PALMES I LLORERS I PER TU PLORO, MERCENETA. — Es despatxa a Comptaduria.

TIVOLI LIRIC CATALA

Nit, a les deu: per a donar descans als cantaires de la grandiosa obra del mestre Morera, DON JOAN DE SERRALLONGA, avui es posarà en escena un magnífic programa

RUSINOL, GUIMERA, MORERA
El quadro líric en un acte
L'ALEGRIA QUE PASSA
de Santiago Rusiñol i mestre Morera
LA REINA VELLA
d'Angel Guimera i mestre Morera;
LA BALDIRONA

Demà, dissabte, tarda: Esplèndid programa, format per tres precioses obres d'En Rusiñol, En Guimera i En Morera. Nit, la grandiosa obra del mestre Morera,
DON JOAN DE SERRALLONGA; pel senyor Sagi-Barba, senyora Bu-

gatto i senyor Vendrell. — El diumenge, tarda: DON JOAN DE SERRALLONGA, pels mateixos de dissabte nit, i diumenge, nit, DON JOAN DE SERRALLONGA, pel senyor Massanès, senyora Bugallo i senyor Quer. — Es despatxa a Comptaduria.
Nota. — En aquest teatre no hi ha revenedors.

Teatre de Novetats Circ Equestre

Grandiosa Companyia de Mr. VENTURA GANAU. — Avui, divendres, nit, a dos quarts de deu: EXIT GRAN DIOS DELS DARRERS DEBUTS, ELS TRES TOROS BRAUS

presentats per don Artur Manzano LES TRES JUPITER, barristes còmics. La famosa TROUPE ARABE, Herjaz Feisoni, composta de 8 formidables saltadors.

Segona sortida del misteriós

ORIENTUS

Segueixen els èxits dels nous i aplaudits TRIO KORUNAS, TOGU HATA, MISS EMMY, MALVY BROS, TROUPE ASTHONS, FRERES CHOLLOT, i els molt divertits pallassos POMPOFF, THEYD I EMIL. — Demà, tarda, a dos quarts de cinc: Matinée i nit, a tres quarts de deu: Selectes programes. — El diumenge, tarda i nit, dues grandioses funcions, dues. — Es despatxa a Comptaduria. — El dijous, dia 19: 5 grandiosos debuts, 5. — TOTS ELS DIES: ORIENTUS.

ELDORADO

Companyia de sarsuela

ORTAS : : LEONIS : : CALLEGO
Avui, divendres, dia 13. Vespre, a les deu: Formosíssim programa. El preciós entremès de J. Fernández del Villar, TE LA DEBO, SANTA RITA, i l'extraordinàriament aplaudit sàmet en dos actes, dividits en quatre quadros, original de Carles Arniches i Alfred Trigueros, música dels mestres Calleja i Estremera, **EL CONDE DE LAVAPIES, O NO HAY FUERZA CONTRA LA ASTUCIA.** — Demà, dissabte, tarda: **EL CONDE DE LAVAPIES.** Nit, **EL MONAGUILLO I ANITA LA RISUEÑA.** — Aviat: REESRENA de la preciosa sarsuela en un acte, de González del Castillo, **SANGRE Y ARENA** basada en la famosa novel·la del mateix títol, original de l'insigne literat VICENS BLASCO IBANEZ.

Teatre Victòria

Avui, nit, a un quart d'onze. Exitàs. **LA CONDESA DE MONTMARTRE.** — En preparació, la revista, PIM-PAM-PUM.

TEATRE NOU

Companyia d'opereta

VICTORIA PINEDO
LLUIS BALLESTER
Avui, a les deu de la nit. Reposició de **LAS GOLONDRINAS**, per Orti de Zàrate. — Diumenge, tarda i nit, **LAS GOLONDRINAS**, per Ortiz de Zàrate, i **LA ALSACIANA**, per Rosend Franco.

TEATRE COMIC

Avui, divendres, nit, a dos quarts de deu. Primer: **CAMINICO E LA JUENTE**; segon: representació del drama passional, en cinc actes, **LA MUJER AMANTE O EL MAYOR DE LOS CRIMENES.** — Demà, dissabte, tarda, **LA MUJER AMANTE.** Nit, **DON JUAN DE SERRALLONGA** i **LA BANDERA DE LA MUERTE.**

APOLLO PALACE (Teatre Apolo)

Gran companyia de sarsuela
VALLEJO - VIDAL - ESPEITIA
Nit, a les deu. Butaca, 2'50 pessetes. L'èxit dels èxits.

LA GATA MAULA

Demà, dissabte, tarda, a dos quarts de cinc. **LAS GOLONDRINAS**, pel popular bariton, Josep Parera. Nit, a les deu. Primer: **LA ALSACIANA**; segon: l'èxit de la temporada.

LA GATA MAULA

Gran Teatre Espanyol

Telèfon 1242 A. — Companyia de VODEVIL I GRANS ESPECTACLES dirigida pel popular primer actor PEP SANTPERE, de la qual forma part la primera actriu ASSUMPCIO CASALS.

Nit, a les deu. Novena representació de l'èxit creixent, del vodevil francès, en tres actes, de Gerbidón i Armand, premiat a París, i que obtingué un gran triomf, representant-se una infinitat de nits consecutives, adaptat a l'escena catalana per Batllori Picafort.

UN GALL QUE NO CANTA

Demà, dissabte, tarda, represa de **EL 89 MUNTAT.** — Nit, **UN GALL QUE**

NO CANTA, i estrena de la humorada en un acte i tres quadros, de J. M. PINYAK contra MAX-THEGOTH o EN PEPET contra EN PEPITO

TEATRE GOYA

Avui, divendres, nit, a les deu. GRAN ESDEVENIMENT. Reposició de la PORTENTOSA CREACIÓ D'EN MORANO. **EL NEGOCIÓ ES EL NEGOCIÓ.** — Demà, dissabte, tarda. Preus econòmics. BUTACA, 3 PESSETES. **PRIMAVERA EN OTORO** (última). Nit, i diumenge, tarda i nit, **EL NEGOCIÓ ES EL NEGOCIÓ.** La més gran creació d'En Morano. — Aviat, estrena de **EL HONOR DE LOS DEMAS.**

Teatre Poliorama

Companyia de comèdia

Guell - Tudela - Asquerino - Cortès
Nit, a les deu. **POPULAR BUTACA PLATEA AMB ENTRADA, DUES PESSETES.** REPOSICIÓ de la comèdia en tres actes, d'Emili Mario (fill).

El Libre Cambio

Demà, dissabte, tarda. MATINEE **POPULAR. LOS BAÑOS DE SOL.** Nit, **POPULAR. EL LIBRE CAMBIO.** — Diumenge, tarda, a dos quarts de quatre. Primera secció. **LOS BAÑOS DE SOL.** A les sis, secció especial, i nit, a les deu. **GRAN MODA. EL LIBRE CAMBIO.**
Es despatxa a Comptaduria. — Telèfon 4134 A.

PALACE CINE

Gran saló de moda

Aristocràtiques sessions. Últims dies de la monumental novel·la cinematogràfica,

ELS QUATRE GENETS

DE L'APOCALIPSI
Adaptació de l'obra cèntrica del genl espanyol VICENS BLASCO IBANEZ. Avui, divendres, tarda i nit. Extraordinàries sessions en homenatge a l'insigne literat, VICENS BLASCO IBANEZ, modest tribut d'admiració que aquesta empresa dedica a l'eminent escriptor, glòria de les lletres castellanes. A la sessió de la tarda, es projectarà, demés, el formós film, creació de Glady Walton, **LA NENA PRODIGI.** — Diumenge vinent, últimes projeccions de **ELS QUATRE GENETS DE L'APOCALIPSI.** Matí, d'onze a una. Tarda, a les quatre i a les sis. Nit, a les deu. — Aviat estrena del formós film editat per la FIRS NACIONAL CIRCUIT, **MULLER MENYSPREDA.** gran interpretació de MILDRED HARRIS. L'esposa divorciada del famós CHARLOT.

Saló Catalunya

Gran Cine de Moda

Notable sextet JORDA-MOLTO. — Avui, divendres, Moda selecta, èxit grandios del Programa Ajuria: «No sempre triomfa l'amor», per la genial artista Dorothy Dalton; «Per casar-se amb Liliàn», còmica, i la gran represa, a petició de nombrosos admiradors de Charles Ray, «Manteguilla». — Demà, nit, grandios esdeveniment, estrena de la primera jornada, «El noi», per Charlot, l'èxit mundial de més resonància, l'exclusivitat de la qual pel·lícula s'ha pagat més a tots els països. — Aviat, l'obra mestra de Douglas Fairbanks, «Els tres mosqueters». Avis: Demà, dissabte, tarda i nit, durant la funció, i diumenge, a la matinal, es despatxaran butaques numerades per a la sessió de dos quarts de set de la tarda del diumenge.

KURSAAL - Aristocràtic Saló PALAU DE LA CINEMATOGRAFIA

Quintet Suñé. — Avui, divendres, grandios i selecte programa. Exit sorollós de la interessant pel·lícula **ENTRE DOS MONS** (exclusiva), drama sentimental de la selecta marca «Circult», magistralment interpretada per la bellíssima actriu americana Norma Talmadge. Gran èxit de la formosa comèdia **NO ET CASIS MAI**, creació del cèlebre artista Visley Barry; **CONSULTORI GALANT**, original assumpte, i les interessants **ACTUALITATS GAUMONT.** Tarda i nit, insuperable programa.

INTERESSANT: En virtut d'ésser la pel·lícula **EL NOI**, per CHARLOT, el més gran èxit mundial i la de més preu, per a l'exclusiva, durant els dies que es projectarà la dita pel·lícula, sofrirà l'augment sobre els preus corrents. Preferència, 0'50, i general, 0'25.

Avui, divendres i demà dissabte, de sis a vuit, es despatxaran butaques numerades per a la sessió especial de les sis del diumenge.

Demà, dissabte, nit: Estrena de la primera jornada de l'obra cèntrica **EL NOI**, per CHARLOT. L'esmentat film és considerat com el més gran esdeveniment cinematogràfic.

EDITORIAL CATALANA

— S. A. —
BARCELONA

LA MES IMPORTANT EMPRESA EDITORIAL DE LA NOSTRA TERRA

Dels seus tallers surten els més acurats treballs tipogràfics.

Editem importants revistes tècniques, d'esport, teatre, etc.

Surten continuament llibres dels més coneguts escriptors catalans i traduccions de les més valuoses firmes de la literatura mundial.

Comptem amb maquinària moderna per a la

Tipografia comercial

Mostruaris, factures, talonaris, cartells, circulars, fullets, programes, revistes, etc.

SECCIÓ ESPECIAL per a servir amb rapidesa els treballs de les

ENTITATS BANCÀRIES i altres GRANS EMPRESSES

Per a tota mena d'impresos demaneu pressupost a la

SECCIÓ D'IMPREMTA

de

Editorial Catalana, S. A.

MALLORCA, 257 i 259

Telefoneu al 53 G. i passarà el nostre representant a rebre les vostres ordres.

SALONS
Catalunya Kursaal
DISSABTE
EL NOI
per
CHARLOT
La pel·lícula que ha batut el record mundial de la cinematografia
CHARLOT
en
EL NOI
Kursaal Catalunya

Teatre Circ Barcelonès
Companyia de Grans Espectacles i Vodevil. — Primer actor: JAUME BORRAS. — Primera actriu: ELVIRA TORRENS SORIANO.
Avui, divendres, nit, a les deu. Colossal èxit de la tragicomèdia, en un pròleg, dos actes i un resum, de Victòria Benedito:
LA MONYOS
Grandiosa i estupenda presentació. Dilluns, a les cinc de la tarda. Estrena del grandios vòdevil en dos actes, de gran èxit.
A LA CLAROR DE LA LLUNA
i la formosa comèdia en un acte
SI MANESSIN LES DONES
creació de la primera actriu Elvira Torrens i del senyor Benedito. Nit:
LA MONYOS
obra discutidíssima per la premsa i que cada dia obté major èxit.

Palau de la Música Catalana
TRES GRANS CONCERTS
DE MÚSICA ANTIGA
MARIA BARRIENTOS, cantatriu
WANDA LANDOWSKA, clavicembalista
Dilluns, 30 d'octubre; dissabte, 4 de novembre, i dimarts, 7 de novembre.
ASSOCIACIÓ ÍNTIMA DE CONCERTS
Maragda, 27 i 29 — Orfeó Gracienc.
El diumenge, 15 d'octubre, a dos quarts de cinc de la tarda, concert inaugural. ORQUESTRA DE L'ASSOCIACIÓ. ALEXANDRE RIBO, pianista. Direcció: ENRIC AINAUD. Diumenge, 29 d'octubre, presentació de la cèlebre violoncel·lista JUDIT BOKOR. Pianista, Alexandre Vilalta. Aviat: reaparició de la gran cantatriu VERA JANACOPULOS.

Exclusivament per als socis.
Palau de la Música Catalana
ORQUESTRA PAU CASALS
Segon concert, Dijous, 19 d'octubre, a tres quarts de deu del vespre, amb la cooperació del violoncel·lista GASPAR CASSADO.
Programa: WEBER, obertura d'«Oberon»; BRAHMS, «IV simfonia» amb mlt; BEETHOVEN obertura d'«Egmont»; STRAUSS, «Don Quixot».
Despatx de localitats a la Unió Musical Espanyola. Pòrtal de l'Angel, 1 i 3, De tres a set de la tarda.
AVIS: Des d'avui és obert l'abonament als dos concerts de tarda, pels dies 29 d'octubre i 5 de novembre.
Frontó Principal Palace
Avui, divendres, 13 d'octubre. Nit, a un quart d'onze, dos grandiosos

partits a pilota. CELAYA i PA contra UNAMUNO i URQUIDI.
FUTBOL
CAMPIONAT DE CATALUNYA
Unió Esportiva de Sans-Barcel camp Unió Esportiva; Avenç de port-Espanyol, camp Avenç Eur Sabadell camp Europa; Espanya, tic Sabadell, camp Espanya; M nene-Terrassa, camp Martinec; i ter-Badalona, camp Júpiter. Per trades i localitats per aquests pa al camp de joc el dia del partit, de les nou del matí.
EDEN CONCERT
Asalto, 12. Colossal èxit de les G MANES MARY-CHELO. PRIMEVE GERMANES GARAY, i altres im tants números.
Aviat, INAUGURACIÓ de TABA AMERICA.



EL DOCTOR RECEPTE
contra el dolor reumàtic i contra les manifestacions generals d'artritisme, que beveu aigua deliciosa mineralitzada amb «Salutas», delit de sans i malalts.

POSEU CADA DIA

SALUTINAS

a l'aigua de beure

Capsa color de taronja amb 12 bossotes per a 12 litres

De venda a tot arreu: Ptes. 1'50

Dipositari general:

Fill de Josep Vidal i Ribas, S. en C.
Montcada, 21 BARCELONA

Serveis de la Companyia Trasatlàntica

LINIES A ANTILLES, MEXIC, NOVA YORK I COSTAFIRME

El vapor **MONTSERRAT**

sortirà el dia 25 d'octubre de Barcelona, el 26 de València, el 28 de Màlaga i el 30 de Cadix, cap a Nova York, Havana i Veracruz.

El vapor **ALFONSO XII**

sortirà el dia 17 d'octubre de Bilbao, el 19 de Santander, el 20 de Gijón i el 21 de Coruña, cap a Havana i Veracruz. Admet càrrega i passatge cap a Costafirme i Pacífic amb trasbord a Havana.

El vapor **BUENOS AIRES**

sortirà el dia 10 d'octubre de Barcelona, el dia 11 de València, el 13 de Màlaga i el 15 de Cadix cap a les Palmes, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Havana, Colón, Sabanailla, Curaçao, Puerto Cabello i La Guayra. S'admet càrrega i passatge amb trasbord cap a Veracruz.

LINIA DE BUENOS AIRES

El vapor **REINA VICTORIA EUGENIA**

sortirà el dia 4 de novembre de Barcelona, el 5 de Màlaga i el 7 de Cadix cap a Santa Cruz de Tenerife, Montevideo i Buenos Aires.

LINIA DE FILIPINES

El vapor **ISLA DE PANAY**

sortirà de Cadix el dia 16 d'octubre, de Cartagena el 17, de València el 18 i el 21 de Barcelona cap a Port-Said, Colombo, Singapur i Manila, admetent passatge i càrrega per als dits ports i per a altres punts per als quals hi hagi establerts serveis regulars dels ports d'escala abans indicats.

LINIA DE FERNANDO PÓO

El vapor **SAN CARLOS**

sortirà el dia 15 d'octubre de Barcelona, el 16 de València, el 17 d'Alacant i Cartagena, i el 20 de Cadix cap a les Palmes, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, altres escales intermèdies i Fernando Póo.

A més dels indicats serveis, la Companyia Trasatlàntica té establerts els especials dels ports del Mediterrani a Nova York i ports del Cantàbric a Nova York i la Línia de Barcelona i Filipines, les sortides dels quals no són fixes i s'annunciaran oportunament a cada viatge.

Aquests vapors admeten càrrega en les condicions més favorables, i passatgers als quals la Companyia dona allotjament i tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servei. Tots els vapors tenen Telegrafia sense fils.

EXPEDICIÓ COMERCIAL

El vapor «REINA MARIA CRISTINA» sortirà el dia 15 d'octubre de Bilbao; el 16 de Santander; el 17 de Gijón; el 18 de Coruña i el 19 de Vigo, cap a l'Havana i Nova York, admetent càrrega i passatgers.

La laboratori especial per

ANALISIS MODERNS D'ORINA

Demani's el follet il·lustrat Dr. VELLVE, Professor Aux. de la Facultat de Farmàcia, Fernando, 28.



Molts ACCIDENTS IMPREVISTOS

poden ésser fatals si no es té ben aprop un remei d'urgència

En totes les cases, en lloc preferent, deu haver-hi sempre una botella de

Aigua Oxigenada VOLCÁN

Un cop, una ferida, una lesió no s'endanya si es renta desseguida amb aquest remei senzill i d'efectes immediats

Dipositaris: J. URIACH I C

Bruch, 49

FARMACIES PRINCIPALS



Anunci

Havent acordat la Junta d'Obrers del Port de Santa Cruz de Tenerife, la enajenació dels materials extrems del vapor «Roger de Llúria», que comprenen planxes d'acer, màstils, un hèlix complet de quatre pales, un timó, diferents maquineries i bombes, dipòsits de palastre, un cigrenyal, biesles, barres d'excentriques, ferro fos en troços, ferro laminat, tubs de coure, aixetes, etc., etc., els que poden ser examinats en els llocs on que es troben dipositats en aquest port, s'annuncia al públic a fi de que els que desitgin adquirir tot o part d'aquest material, presentin les seves proposicions a la Junta en plec tancat dirigit al senyor Enginyer, Director de les Obres del Port. Les proposicions continuaran el més detalladament possible, relació dels materials que desitgin adquirir i quantitat que per cada un s'ofereixi. El plec per a l'admissió de proposicions acaba el dia vintidós d'octubre.
Santa Cruz de Tenerife, 26 de setembre de mil nou-cents vintidós. — L'Enginyer Director,

VICENS NUÑEZ.



Caray! ¿Que guapa estaba!
Esta Poca Cura es maravillosa!

JOVENTUT PERPETUA

Sabó, 1'50. — Crema, 2'50. — Polvos, 2'50. — Aigua colònica, 5'50. — Aigua de Colònia, 3'50, 6, 10 i 15 ptes. segons frasc. Locions per al cabell, 4'50, 6'50 i 10 ptes. segons frasc.

Darreres creacions

Productes sèrie «IDEAL»

ACACIA, Mimosa, GINESTA, Rosa de Jerlò, ADMIRA-BLE, Matinal, CHYPRE, RocioFlor, ROSA Verdú, GLA-VELL, Muguet, VIOLETA, Jasmín.

Sabó, 3. — Polvos, 4. — Loció, 4'50, 7'50 i 10 ptes. segons frasc. Essència per al mocador, 18 pessetes frasc amb estoiç.

CORTÈS GERMANS - BARCELONA

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes

Tot el que's necessita per a fer-les

Antiga Casa T. COSTAS. Palla, 13 i 15, pral.

Vendes

Fàbrica de Panyeria

DE VALENTI SOLER

Immens assortit en gènere per a vestits i abrics de senyora i senyor. Venda de retalls als dijous i dissabtes. Avinyó, 7, entressol (cant.º Fernando).

Joies d'ocasió

Safates i servels de plata, a pes. Compror or, plata, platí, brillants i perles.

Juveliers de J. Nuñez

Rambla de les Flors, 8 A

i Cardenal Casañas, 8.

Dispepsia, Gastralgia

Totes les funcions digestives es restableixen en alguns dies amb el **Elixir Grez** tónico digestiu. Esta preparació és coneguda a tot arreu. Dipòsits: totes les farmàcies. Collig & C.º, París.

Lloguers

Pianos de lloguer de và

riuspreus. Bruch, 2.º 78, entressol. C. RIEGER

Salut : Força : Vigor : Joventut
HISTOGÈNIC PUIG JOFRÉ

L'ideal dels reconstituents. Rehabilita des dels primers desis els organismes agotats per la TUBERCULOSI, ANEMIA, NEURASTENIA i demés afeccions CONSUNTIVES. Vintanys d'èxit. — PREMIAT pel Congrés Internacional de la Tuberculosi de 1910.

Demani's a totes les farmàcies

Catarro dels nois

L'Anti-cataral BORBONET, és el veritable específic acrí ditat per a curar en pocs dies la Coqueluche, Bronquitis de tota mena de tos de les criatures.

Dipòsits: Farmàcia de l'autor, Carders, 44; Doctor An-dreu i J. Viladomat, Rambla de les Flors.

La Puda de Banyoles

Balneari d'Aigües sulfídriques, sulfidratades-sòdiques, silicatades i radioactives, que són les d'Europa, que contenen més sílice coloidal i silicat-sòdic, té una temporada oficial que comença el 1.º de maig i acaba en 31 d'octubre.